

KERVAN

GÜNDEN GÜNE

GÜNDEN YARINA

DİRENDİLER, KAZANDILAR

Aygün Uğur

Altan B. Kerimgiller

İğnç Özkeskin

Hüseyin Demircioğlu

Ali Ayata

Müjdat Yanat

Tahsin Yılmaz

Ayçe İ. Erkmen

Yemilha Kaya

Hicabi Küçük

Osman Akgün

Hayati Can

DEVRİMCİLER ÖLÜR, YAŞASIN DEVRİM!

K. TÜRKLER CİNAYETİ: DEVLET ÖLDÜRDÜ, DEVLET ÖDEYECEK!
TUTSAKLARIN DİRENİŞİ-HALKIN DESTEĞİ: ZAFER!
ALEVİ-BEKTASİ ÖRGÜTLÜLÜĞÜNÜN ÖNÜ AÇILSIN!

2 TEMMUZ'U UNUTMADIK

SİVAS'I KİMSE UNUTTURAMAZ!

Sivas'ta 3 yıl önce düzenlenen Pir Sultan Abdal şenliklerinde gerçekleştirilen ve 37 canın ölümüne sebep olan katliamın ateşi hala yanıyor.

Bu yıl Sivas katliamını lanetlemek için İzmit'te de etkinlik yapmak istendi. İzmit HBV Derneğinin çağrısı üzerine, bölgedeki tüm devrimci-demokrat güçler biraraya geldi. İşçi Sendikaları, Memur sendikaları, Kocaeli Devrimci Sosyalist Basın Platformu, Partiler, İnsan Hakları Derneği'nden birer

temsilciyle komite oluşturuldu.

Amaç neydi? Pir Sultan Abdal'a, Sivas'ta yanan canlara yakışır bir etkinlik düzenlemek idi. Ancak HBV dernek başkanı Eyüp Esen HADEP kurultayında yaşanan bayrak indirme olayından sonra bu partinin aklanmadığını, bundan dolayı da hiç bir partinin pankart açmaması gerektiğini, çünkü ortamın karışacağını ve polislin yüzde yüz saldıracığını söylemiştir. Ve ertesi gününde komiteden çekildiklerini belirterek, bu acı günün yapılabilecek en güzel etkinliğin iptal olmasına sebep

olmuşlardır. Bunuda yasal başvuru için gerekli 72 saatlik sürenin bittiği anda açıklamışlardır.

Madımak Otelinde 35 kişiyi ateşe verenlerin aradan 3 yıl geçmesine rağmen cezalarını hala çekmedikleri, hatta dönemin Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu bugün milletvekili, Sivas davası sanıklarını savunanlardan Şevket Kazan'da Adalet bakanı yapılarak ödüllendirilmiştir.

Devletin Başta aleviler olmak üzere tüm demokrasi güçleri için oynadığı bu oyunlara Eyüp Esen'de bir yenisini

ekleyerek 2 Temmuz'u anma çalışmalarını devlet'le işbirliği yaparak engel olmuştur.

Bunun sonucunda İzmit'te bir basın açıklaması yapılmıştır. 2 Temmuz 1996 salı günü saat 12.30'da başlayan basın açıklamasına 100'e yakın laik-demokrat ve devrimci canlar katılmıştır. Kamu emekçiler şubeler platformundan dönem sözcüsü Bedriye Yıldızeli ile Belediye-İş sendikası Şube başkanı Remzi Polat birer konuşma yaptılar. Yarım saat süren basın açıklaması çok pasif ve sönük geçmiştir. Ne '93'te yaşanan o kara günün lanetlenmesine ne de Alevilerin ezelden beri süren o başkaldırışına yakışmıştır. Neredey'di Alevi canlar, böyle

mi? anılmalıydı yanan o insanlar. O gün acımız büyüktü ama tarihin bir gün hesap soracağı bu lanet insanın ve bunun gibi diğer korkakların pislik siyasetleri ve işbirlikçi tavırları sayesinde Sivas'ta ölen canlarımızı onlara yakışır bir şekilde anamadık.

Basın açıklaması atılan sloganlar ve bir dakikalık saygı duruşuyla sona erdi

Başta Sivas'ların olmamasını umarken devletin emekçi halkımızın üzerinde oynadığı bu oyunlara sessiz kalmamalı devrimci-demokrat güçlerin birikteliğinden yana çalışmalı ve halkların mücadelesinde ortak vurmalıdır.

DELAL YIKILMAZ

Düşünce ve ifade özgürlüğü üzerindeki baskılara son!

HALKIN KERVAN'INI "KAPATAMAZSINIZ"

Ülkemizde yaşanan gelişmeler sistemin-yönetenlerin günahıdır, suçudur. Burjuvazi, devlette yaşanan krizi işçi sınıfına, ezilen kesimlere; Kürt-Türk, Alevi-Sünni tüm toplumumuza, cezaevlerindeki Özgürlük Tutsaklarına ve özgür sosyalist basına fatura ettirmeye çalışıyor.

Sömürü, baskı, şiddet, yasaklama, katliam politikaları had safhadadır. Bütün bu çürümüşlükleri, eziyetleri halkımıza yaşatmaları meşru sayılmakta ve reva görmektedir. Bu gidişe direnip "dur" demek, düşünce özgürlüğü hakkının sonucu olarak düşüncayı dile getirmek ise suç sayılmakta, çeşitli baskı ve cezayı işlemlerle susturulmaya çalışılmaktadır.

İşte böyle bir ülkede yaşamaktayız. Bu doğrultuda diğer sosyalist basına olduğu gibi, *Kervan* Dergisi'ne de baskı-toplatma-cezai işlemler devam etmektedir.

Son olarak, *Kervan* dergisinin 61. sayısı (Haziran-1996) toplatıldı, yöneticileri hakkında soruşturma açıldı. Son sıralarda dergimizin karşılaştığı baskıların ve süren davaların bir kaçını sıralarsak;

- İstanbul DGM 1 Nolu mahkemede,

dergimizin 50. (Temmuz-1995) ve 51. sayıları (Ağustos-1995) ilgili görülmekte olan iki ayrı dava sonucunda, eski yazışları müdürümüz Semih İra iki yıl hapis, dergi sahibi İsmail Yıldırım 100 milyon TL. ağır hapis cezasına çarptırılmışlar, dergiye toplam iki ay kapatma cezası verilmiştir.

- Derginin 59. sayısında (Nisan-1996), dergide yer alan "Devrimci Cepheye Giden Yol ve TKP" başlıklı yazı gerekçe gösterilerek, dergi sahibi İsmail Yıldırım ve yazışları md. Cemal Küçükşahin haklarında soruşturma başlatılmıştır.

Dergimizin 60. sayısı (Mayıs-1996); 1. "Hava İşçiden Ezilenden Yana Esiyor", 2. "Alevik Sürecinde Bugün", 3. "1 Mayıs 1996-Yaklaşan Devrimin Müjdecisi" başlıklı yazılar gerekçe gösterilerek, dergi toplatılmış, sorumluları hakkında soruşturma başlatılmıştır

-Ve son olarak da *Kervan* Dergisi'nin 61. sayısı (Haziran-1996), dergide yer alan "15-16 Haziran'a Selam Olsun" başlıklı yazı, "cürüm sayılan filin övüldüğü kanısına.. varıldığı" iddiasıyla toplatılmış, Yazı İş. Md. C. Küçükşahin hakkında 2.

Sulh mahkemesinde soruşturma başlatılmıştır.

Ülkede meydana gelen ve asalak kesimler tarafından uygulanan sömürücü, baskıcı, katliamcı politika ve uygulamalara karşı toplumumuza aydınlatmak, buna karşı tavır geliştirmek, bunu sözlü ve basın yoluyla dile getirmek, toplumsal namusa sahip her kurumun, her insanın görevidir, hakkıdır.

Suskun toplum isteyen kesimlerin gayri-meşruluğu ve suçu açıktır, ortadadır.

Özrü kabahatinden büyük bu kesimler ülkedeki yolsuzlukları, hukuk dışılıkları, katliamları yaratırlarken; bu insanlık dışı uygulamaları gören, dile getiren ve bu durumun ortadan kaldırılması doğrultusunda görev yürüten kişi-kesim ve kurumlara saldırıyla, yeni cezalandırma yöntemleriyle yaklaşmaktadırlar. Yani, sistemin ve onun uygulayıcılarının konumu bu denli gayrimişrudur.

Tüm bu aymaz politikaları ve uygulamaları protesto ediyoruz!

Özgür sosyalist basın susturulamaz!

Düşünce ve ifade özgürlüğü üzerindeki yasaklara hayır! KERVAN

KERVAN'DAN OKURLARA...

Sosyalist Basın, dergiler Devletin mahkemeleri, DGM'ler tarafından sürekli koşturmalara uğruyor, toplatma, kapatma, hapis, para cezaları vb. yaptırımlarla karşı karşıya bırakılıyor.

Bu düzende dönen birçok "dolabı" halka teşhir etmek, baskıyı, sömürüyü, adaletsizliği ve her türlü haksızlığı açığa çıkartıp işçi-emekçi halka anlatan devrimci-sosyalist basın her özveriyi göstererek, her türlü baskıya ve güçlülüğe göğüs gererek yayın yaşamını sürdürecektir, okuyucusuna ulaşacaktır.

Derginiz KERVAN da böyleleri bir uygulama sonucu, DGM'ce verilen 1 aylık kapatma (ve 100.000.000 TL. para) cezası nedeniyle Temmuz ayında yayınlanamamış, okuyucu ve abonelerine ulaşamamıştır.

Ağustos (Temmuz-Ağustos sayısıyla) okurlarımıza yeniden "MERHABA!" diyoruz.

KERVAN

O gün İstanbul'daki padişahın "tacını-tahtını" sarsan Pir Sultan Kızılbaşları, bugün proletarya devrimi siyasetiyle bütünleşerek geliyorlar. Gazi'de ayaklanıp, 1 Mayıs alanlarına iniyorlar. Ankara'nın temellerinden sarsılacağı günler yakındır.

BU ATEŞTE KENDİLERİ YANACAK

Aradan 3 yıl geçti. Yanıklar hala tütüyor, yaralar kanıyor; Nesimi'lerin, Muhlis'lerin, Hasret'lerin ve Edibe'lerin, giden onlarca sanatçı-yazar ve aydınların acıları dinmek bilmiyor. Din bezirgani siyasetçilerin kışkırttığı, dinci faşistlerin başlarını çektiği şeriatçı bağnazlar sürüsünün, içinde esir alıp ateşe verdikleri Madımak otelini sarmış olan kıpkızıl alevler ve kapkara duman gözümüzün önünden, 37 canın yanık kokuları burnumuzdan, haykırıları kulaklarımızdan gitmiyor. 1550'lerde Pir Sultan'ı kahpece

astıran Osmanlı şeriat düzeni zulmünü, 473 yıl sonra polisi, askeri ve sivil yöneticisiyle dinci faşistlere geçit veren, kol-kanat veren Türkiye Cumhuriyeti Devletin bizzat devralmış olduğunu, Pir Sultan şenliklerinde 37 Pir Sultan'ı daha misli görülmemiş bir kahpelikle yok ederek gösterdi.

Devletin, şeriatçı-faşist katillere gösterdiği anlayış ve hoşgörüyü, Sivas katliamını gerçekleştiren şeriatçı canilerin yargılanması sırasında polislin, savcılarının, soyuyla sopuyla adalet mekanizmasının tutumunda tüm ilerici kamuoyu izledi. 14 ay süren, üç mahkeme

değiştirilen Sivas davasında, katiller ya beraat ettirildiler, ya da göstermelik cezalara çarptırılarak ödüllendirildiler, halkımız bu adaleti lanet ve ibretle izledi.

Bir yandan zindanları doldurup işkencede bütünleşmiş faşist siyaseti sürdürürken, diğer yandan batıyı memnun etmek için demokrasicilik oyunu oynaya oynaya pili tükenen burjuvazi, ülkeyi yönetememe aczi içinde kıvrandıkça polis ve askerin baskısı daha da arttı. Kürdistan'da cephele genişletilerek, sınır içi ve sınır dışı hareketler yükseltildi. Kirli

savaşa trilyonlar akıtılıyor halkın sırtından.

REFAH PARTİSİ VE SİVAS KIRIMI

Yalnız Beyaz Sarayı ve Parlamento'su ile Washington'u değil, aynı zamanda dünyayı yöneten-yönlendiren Wall Street kapitalistlerinin bile açıktan yapmadığını, Türk burjuva kapitalistleri-büyük sanayiciler, basın ve TV'lerde demeçlerle, görüşmelerle hükümetler kotarak, devleti kendilerinin yönettiğini göstermekten çekinmiyorlar.

Önce Tansu denilen sarışın

kukla ve Yılmaz'ı miyop vitrininde üç ay sergilediler. Yapıtlarının satışı sıfırlanınca; örtülü aralandı ve sarışın kuklanın "yüce divan" korkusundan ciğerleri paralandı. Hemen çare buldular; daha dün "şerefsiz" dedirttikleri şeriatçı Erbakan'ın takkesinin altında korumaya alındı sarışın. Eli ayağı açık, Erbakan'a teslim edildi, tepe tepe kullansın diye. Ama asıl, yarım da olsa, göstermelik de olsa "laik görüntülü" genç Cumhuriyet'i eli tesbihli, kafası takkeli Hoca'ya teslim ettiler.

Kafasının içindeki örümcek ağının tellerinden Dolanlar, ►

► Marklar, Franklar, Riyaller sarkan ve hantal vücudunun ağırlığının neredeyse iki katına ulaşmış altın külçeler üzerinde oturan bu Hoca, Sivas canilerini "Gazanız mübarek olsun!" diye kutlayan ve "2 Temmuz'lar sürecektir, daha nice Sivas'lara!" diye uluyan yobaz sürüsünün baş temsilcisidir.

37 canı bir ötele tıkip din adına yakan bu vahşi ortaçağ kırımına Erbakan Hoca'nın tepkisi şu sözler olmuştur: "Sivas halkı dini tezyif olayı karşısında çok doğal olarak reaksiyon göstermiştir."

Görüldüğü gibi Hoca, kırımı onaylamış ve olayı, dinle alay edenlere doğal bir davranış olarak yorumlamıştır. İnsan dine ya inandığını ifade eder ya da inanmadığını. İki insanın da bunu söylemeye ve konuşmaya hakkı vardır; karşı olmanın alayla ilgisi yoktur. Türk dilinin büyük ustası, Alevi halk ozanı Pir Sultan Abdal adına yapılan sanat, edebiyat halk müziği şenliklerine katkıda bulunmaya, şenliği kutlamaya gelmiş yazar, çizer ve müzik sanatçısı onca aydın canımızın otelde ateşe verilip cayır cayır yakılmasını, neden ne olursa olsun, doğal bulan kişiye normal insan gözüyle bakılamaz; tam anlamıyla bir ruh hastasıdır.

Geçen yıl *Kervan*'daki "2 Temmuz şehitlerimizi Anmak..." yazısında şöyle demiştik:

"Şeriatçı-faşist terör şebekeleri, meclisin içine kadar girmiş siyasi partileriyle, vakıfları, dernekleri, radyo ve TV istasyonlarıyla, özel okulları ve 'yardım' kuruluşlarıyla işbaşındadırlar. Bunlar, Anayasa'da kağıt üzerindeki varlığını bile engel gördükleri LAİKLİK ilkesinin kaldırılması için atak üzerine atak düzenlemektedirler."

(*Kervan*, sayı 50)

Hem de öylesine ataklar düzenlediler ki, bir yıl içinde ve "Kanlı Sivas'ın yıldönümünde" gizli iktidarlarını açık iktidara, devletin başına taşıdılar. Hacı Erbakan, sarışın Bacı'yı arkasına alıp yolsuzluk ve siyasi ahlaksızlık temeli üzerinde 54. Cumhuriyet hükümetini kurdu.

Madımak'a saldıran beyni yikanmış ve gözü dönmüş bağınaz kitlenin nasıl boğazları yırtılırcasına haykırdıklarını anımsayalım: "Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak!"

Asıl amacı laik anlayış temelindeki cumhuriyeti yıkıp İslam Devleti kurarak, şeriat (Adil!) düzenini getirmek olan RP'nin başkanı Hoca'nın takkesinin altına Tansu'yu sokup korumaya çalışan burjuvazinin bir kesimi, bu amaçta birleşebilirler mi? Türk Sanayi burjuvazisinin 2 numaralı kapitalisti Sakıp Sabancı'nın basın ve TV'de,

RP ile DYP koalisyonunu desteklediğini açıklayan konuşma ve söyleşilerinin ardından iki gün geçmeden, Erbakan'ın başbakanlığı altında bir ortak hükümetin ilan edilmesi sadece rastlantı mıydı?

Şeriatçı RP'nin işçilere, emekçi ve varlıklı sınıflara bakış açısı açıktır: Zenginliği ve fakirliği veren Allah'tır. Bu kadere kul boyun eğmelidir. İşçiler, kendilerine iş vermiş ve geçimlerini sağlayan patronları velinimet saymalıdır; onlara nankörlük etmek büyük günahıdır. Patron da Allah'ın kendisine verdiği zenginlik nimetinin kadrini bilmeli; onu verdiği gibi geri alacağını da hesaba katarak Allah'tan korkup işçilerini perişan durumda bırakmamalıdır... Bu nedenlerle sendikalaşmaya ve grev eylemlerine tamamiyle karşıdır.

Elbetteki çok genel hatlarıyla verdiğimiz bu dinsel siyasetin patronekine yana olması, -halkı küçümseyerek, daha demokrasiye hazır olmadığını sopa gerektiğini zaman zaman açıkça söyleyen faşist düşünceli- kapitalist kesimin çok işine gelmektedir.

Laikliğin, laik düşünce ve demokrasinin düşmanı olan RP zihniyetine en büyük engel Alevi inanç ve felsefesidir; Hacı Bektaş, Pir Sultan Abdal düşüncesidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, bu düşünce ve inancı kendisine en büyük düşman gören Refah'a sadece göz kırpmakla kalmadı, destek olup önünü açtı. Türk-İslam Sentezi çerçevesinde Hacı Bektaş'a, "Anadolu'da Türklüğü yaymak için Ahmet Yesevi tarafından gönderilmiş(!)" ve "Osmanlı Devletinin kuruluşuna icazet vermiş, destek olmuş" yaftaları yapıştırılmış ama Pir Sultan'a uzlaştırıcı bir kulp takamamışlardı.

Pir Sultan Abdal: "Yeryüzünü kızıl taçlar bürüye/ Ali kim olduğu bilinmelidir" diyen, Anadolu Aleviliğinin ihtilalci Kızılbaş siyasetinin büyük ozanıydı.

Düşünceleri ve eylemleriyle devrimci komünistlerin tartışmasız atasıdır. Pir Sultan'ın asıldığı kentte, Sivas'ta onun sesiyle haykıran sanatçı, edebiyatçı aydınları ve Alevileri cayır cayır yakıtı kudurmuş dinci-faşist sürüsü.

Burjuva devletin faşist kafalı bakanları, askeri ve güvenlik güçleri seyirci kaldılar. Bu sesi, Alevi felsefesi aydınlığını boğmak, karartmak için, bu kaçınıcı kırım ve faşist baskı denemesiydi?

ELİKANLILAR HÜKÜMETİ

Sivas kırımının başsorumlularından RP'li belediye başkanı Temel Karamollaoğlu şimdi milletvekili, ve Enerji bakanı olarak "taltif edilmek"

üzereydi ki, son anda vazgeçtiler. Ama canileri savunan avukat Şevket Kazan'ı Adalet Bakanı yapmaktan kendilerini alıkoymadılar. Bu konuda, takiiyyeleri buraya kadar oldu.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 54. Hükümeti olarak, 2 Temmuz Sivas toplukırımında elleri kanla ateşle kirlenmiş yobaz canilerin teşvikçi ve savunucuları şeriatçı-faşistlerden oluşan bu hükümet, yenisi gelene kadar ülkeyi yönetecek! Ailecek yolsuzluk batağı içine gömülmüş Tansu, kurtulmak için kendini düzenbaz takkiyeciler Hoca'nın ayaklarının önüne atmıştır. Hernekadar, burjuvazi kendisine, Hoca'nın başındaki takke altında koruma umudu vermiş görünse de, ayaklarının altında tepilip-tekmelenmekten posasının çıkmasını engelleyemeyecektir.

Başbakanlığı döneminde canavarca yakılan 37 güzelim insanın kavrulmuş vücutlarından sıçrayan ateş ve kanla da lekelenmiş bu kadının 2 Temmuz demecini unutmuyoruz: "Sivas'ta Madımak otelini sarmış olan halka herhangi birşey olmamıştır. Sadece otelle birlikte içinde bulunanların yanmasıyla olay son bulmuştur."

Bu sözleri değil başbakan, normal olan bir insan söylemez. Yukarıda Erbakan'ın da korkunç topluyakma olayını, doğal bir durum ve davranış olarak değerlendirdiğini açıklamıştık. Demek ki bu ikisinin yolsuzluk, namussuzluk, kişisel ihtiras ve yalancı düzenbazlıkta birleştikleri bir yana, Sivas kırımına bakış açılarıyla tanısı konulabilecek ruh hastası olmaları gibi bir ortak yanıları daha var: Dün Sivas'ta 37 canı yakan anlayış, bugün ülkeyi yakıp yıkmaya hazırlanıyor!

32 yıllık rüyasını, burjuvazinin sarışın kuklası Tansu sayesinde gerçekleştiren Hoca'nın şeriatçı-faşist düşünceli ve takiiyeciler hükümeti güvenoyu aldı. Tüm takiiyelerine rağmen Türkiye'de devrimci durum giderek yükselcektir. Bu koşullarda düzene karşı olan güçlerin, devrimcilerin, komünistlerin birliğinin önemi daha da artıyor.

Ulu ozan Pir Sultan Abdal darağacına çekilirken: "Bu üçüncü ölmem hain / Pir Sultan ölüdür" demişti. 1514 Çaldıran savaşı öncesi ve 1528 Kalender başkaldırısı sonu Alevi kırımından da izini kaybederek yakayı sıyırmış olan Ozan üçüncüsünde, İran savaşlarının başlarındaki değişmez kırımlardan birinde astılar. 2 Temmuz 1993'te dördüncü kez Pir Sutanları yakarak öldürdüler. Ama "PİR SULTANLAR ÖLÜR, PİR SULTANLAR DİRİLİR!"

Umut Gazioğlu

KERVAN

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına İsmail Yıldırım ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Cemal Küçükşahin ■ Merkez yönetim bürosu: Pişirici Cad. No:17/4, Çemberlitaş, İstanbul. Tel:0212-516 84 64 ■ Temsilcilikler: Gaziosmanpaşa: Ayhan Yöle, Zübeyde Hanım Mah. Sultan İşhanı, No:4/2, Dörtöyl Tel:0212-536 9601 ■ Halkalı: Devrim Çilekeş, Gültepe Mah. Barbaros No:28/B ■ Kartal: Niyazi Şahin, Hamam Sok. İdeal İşmerkezi, No:4/4 Tel:0216-353 5725 ■ Okmeydanı: Neşe Çolakoğlu, Piyalepaşa Mah. Piyalepaşa Cad. No:148 Kat:2 Tel:0212-250 9338 ■ Tuzla: Ahmet Karataş, Yayla Mah. Hatboyu Cad. Yıldız Sok. No:6 ■ Adana: Ali Güneşer, PTT Evleri, 1233/6 Sok. No:26, Yüreğir Tel:0322-329 6102 ■ Adıyaman-Gölbasi: Niyazi Arslan, Asfalt Cad. Tam Elektronik, No:84/6, Gölbasi ■ Bursa: Ender Can Genç, Çakır Hamam Temiz Cad. Sütmen İşhanı, No:39/3 Tel:0224-223 7656 ■ İzmir: Ahmet Süzük, 6418 Sok. No:6/1 Şemikler Tel:0232-362 9319 ■ İzmit: Muradiye Yılmaz, Fethiye Cad. Salim Efendi Sok. Alemdar İş Merkezi No:4 Tel:0262-324 0374 ■ Manisa: Rıza Hoşgökşen, Akgedik Köyü Tel:0236-246 9243 ■ Salihi: Tacettin Demir, Seyrantepe Mah. İnönü Cad. No:93 ■ Turgutlu: Akın Karayigit, Altay Mah. Akçın Sok. No:6 ■ Zile: Sadık Çıkrıkçıoğlu, Uzun Çarşı, Galeri Sok. No:6 Tel:0356-327 3471 ■ Zonguldak: Ali Arı, Nizam Cad. Uzunçarşı, No:406 Tel:0372-323 3337 ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, Londra N1, İngiltere. ■ Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 85757 Karlsfeld. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Avustralya: Eyüb Aydoğmuş, P.O.Box 5072, University of Canberra ■ Hollanda: Hüseyin Keleş, Bart Venhallenplein 72, 3122 TD Schiedam ■ Rusya: Yevgeni Paşitsev, 29-215 General Belov St. Moscow 115563 ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: İlcak ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme/kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 500 000TL, İngiltere: 20 Sterlin, Almanya: 120 DM, Fransa: 300 FF, Hollanda: 90 HFL, İsviçre 100 SFr, Amerika 80 \$, Avustralya: 80 \$. ■ Havaleler: Oruç Çoban, Posta Çeki Hesap No: 1054015

KERVAN'IN İÇİNDEN

2 BU ATEŞTE KENDİLERİ YANACAK Umut Gazioğlu

4 TUTSAKLARIN DİRENİŞİ VE AÇLIK GREVLERİ:

Direnenler Kazanacaktır Devrimci Tutsaklar Onurumuzdur

9 Açtıkları Yarada Canlarını Bırakıyorlar Fatma Yılmaz

11 KEMAL TÜRKLER'İ DEVLET ÖLDÜRDÜ, DEVLET ÖDEYECEK Söyleşi ve Belgeler

15 POLİSAN İŞÇİSİ ÖĞRETİYOR Kervan İzmit Temsilciliği.

17 ALPAGUT ÖRNEĞİ: Üreten biz Yöneten de Biz Olacağız. Ali Arı

19 YAŞANMIŞ ÖYKÜLER - 3 Kızılbaşın Bıyığı, Kürdün Kuyruğu. İsmail Kaygusuz

22 Alevi-Bektaşî Örgütlülüğünün önü açılsın İsmail Yıldırım

CEZAEVLERİNDEKİ ATEŞ SİZİ YAKACAK

Devletin yapısındaki kriz giderek büyüyor. Burjuvazinin saldırıları daha da artıyor. Burjuvazi battıkça saldırı-ganlaşıyor. Buna karşı halk güçlerindeki karşı koyuşta da önemli artışlar meydana geliyor. Toplumda, kendini zalime, sömürücüye, katledene ezdir-meme, kendi hakkını-hukukunu ortaya koyma bilinci giderek gelişiyor. Cezaevlerinde devlet politikası olarak kendini gösteren zulüm, Mehmet Ağar'ın 6 Mayıs vb. genelgeleriyle dahada arttırılmak isteniyor. İşçi sınıfının, tüm emekçi toplumun onuru devrimci tutsaklar üzerinde bir yok etme planı hayata geçirilmek isteniyor. 6 Mayıs genelgeleriyle birlikte, yine bu dönemin Cezaevleri genel müdürü olan zat devrimci tutsakların "işini bitirmek 3 kilo siyanüre bakar" diyecek kadar aymazlaşabiliyor.

Özgürlük tutsaklarına böylesi yaklaşımları gösterenler, aslında toplumda emeğiyle geçinen tüm işçi, emekçi ve aydına da aynı politik yaklaşım içerisinde. Yani yönetenler, egemen kesimler içeridekilere bir şekilde, dışarıdakine de bir başka şekilde bakıyor değiller. İçeridekilerin tutsak edilmeleri, onların dışardayken tüm emekçileri sömüren, zulüm altında tutan uygulamalara karşı oymalarıydı zaten. Toplumda bu sömürü ve zulüm artarak devam ediyor, ettikçe de bu sorunun altında ezilen ama buna karşı koyan daha nice insanlar da tutsaklaş-tırılmak istenecektir.

6 Mayıs genelgeleriyle birlikte cezaevlerindeki devrimci tutsaklar ayağa kalktı. Onursuzlaştırmaya, kişiliksizleştirilmeye ve yokedilmeye karşı direniş bayrağını yükselttiler. Çünkü onlar aynı zamanda tüm ezilen emekçi kesimlerin onurunu da üzerlerinde taşıyorlar. Cezaevlerindeki tutsaklar teslim olmamak, başı dik insanca yaşamak için şu haklı taleplerle, yaşamlarını ortaya koyarak Açlık Grevlerine başladılar:

1-Tabutluk genelgeleri iptal edilsin İtirafçılaştırma dayatmalarına ve sürgünlere son verilsin Başka Eskişehir olmak üzere bütün tabutluklar kapatılsın 2-Tutsak yakınlarına yönelik saldırılara son verilsin 3-Savunma hakkımız ve tutsakların tedavileri önündeki engeller kaldırılmalı 4-Kayıplara, infazlara, katliamlara, işkencelere son verilsin Başta Kürt halkı olmak üzere tüm emekçilere yönelik devlet terörüne son verilsin Erzurum ve Diyarbakır zindanlarındaki vahşetler son bulsun Halklarımız baskılarla, katliamlarla teslimalınamaz!

Bu haklı istemlerle özgürlük tutsaklarının başlattıkları Açlık Grevleri kısa zamanda cezaevlerine yayıldı ve yaygınlaştı. 1500 devrimci tutsağın yükselttiği direniş tüm ülkenin gündemine oturdu. Dışarda buna eşlik eden tutsak Analarının açlık grevleri ve çeşitli dayanışma gösterileri, devlet eliyle kaybetmeler ve sokak infazlarına

karşı mücadelelerle de bütünleşerek bayraklaştı. Diğer devrimci- demokratik kuruluş ve kişileri de kapsayan direnişler giderek ülke geneline yaygınlaşırken, bu eylem hattı üzerinden aynı zamanda Devrimci Dayanışmanın örnekleri yaşama geçti.

Dinci gericilerin hükümete gelmesiyle işçi sınıfı hareketi, ilerici güçler ve Kürt Ulusal Hareketi üzerindeki baskılar daha da şiddetlenmiştir. Cezaevlerindeki sorunlara yaklaşımlar da bu çerçevenin içindedir. Soruna ciddiyetsiz yaklaşımlar devrimci tutsakları daha da kararlı ve inatçılaştırmıştır. Haklılıklarını ve kararlılıklarını gösteren tutsaklar bu defa sürdürdükleri açlık grevlerini Ölüm Orucuna dönüştürerek emekçi kesimlerle birlikte, mücadeleyi bir üst boyuta yükseltmişlerdir. Bayrampaşa, Ümraniye, Sakarya, Buca, Çanakkale, Bursa, Bartın, Gebze, İskenderun, Eskişehir, Ankara Merkez Kapalı, Konya ve Yozgat Cezaevlerinden başlayarak, devrimci tutsaklar Açlık Grevine başlamışlardır. Direniş süresince açlık grevine katılanların toplam sayısı 2170 (basında) civarında oldu. Haklı talepler doğrultusundaki açlık grevlerine hükümetin duyarsız kalması sonucu, tutsaklar direnişlerini bir üst noktaya taşıdılar, Açlık Grevlerinin 45. günü olan 3 Temmuz 1996'dan itibaren Ölüm Orucuna dönmüşlerdiler. 350 civarında devrimci tutsağın yükselttikleri Ölüm Orucu tüm ülkeyi ve dünyayı etkilerken burjuvanın devleti ve onun dinci gerici hükümeti buna ikiyüzlülükle ve aymazlıkla yaklaşarak sorunu tırmandırmıştır. Dolayısıyla açlık grevlerine başlarken de, ölüm orucu aşamasında da olası tüm gelişmelerin sorumlusu bu hükümettir, bu devlettir. Taksim'de, Ankara'da, İzmir'de anaları copleyan, üzerlerine köpek salan, onları yerlerde sürükleyerek gözaltına alan bu hükümet tüm yaptıklarının hesabını verecektir.

Bugün ülkede emekçi güçler, demok-

rasi güçleri, devrimciler bu haklı direnişe destek verme üzerine yoğunlaşmışlardır. Hergün ülkenin birçok yerinde bu sorun üzerinde duyarlılıklar, destek eylemleri yoğunlaştı. Gazi Mahallesindeki barikat eylemi de, yine Gazi Ayaklanması ruhunu yansıtan bir destek- dayanışma eylemi olmuştur. Burada DHKC, MLKP, TKP ve TKP(ML) savaşırları halkın öfkelerini, tepkisini öncülük ederek barikata çıktılar. 48 saat süren direnişe polis panzerlerle saldırmış, 40 civarında devrimciyi gözaltına aldı. Nurtepe ve Okmeydanı halkı da kurduğu barikatlara gösterdiği direnişlerle devrimci tutsakları zalime yem etmeyeceğinin mesajını vermiştir.

Cezaevleriyle dayanışma eylemlerinde DETUDAP'ın ve Özgürlük Tutsaklarıyla Dayanışma Komitesi'ne (ÖDK) önemli görevler düşmüştür. Devrimci, ilerici, emekçi kesimler birçok destek eyleminde bu komiteler tarafından harekete geçirilmişlerdir. Aksayan bazı yanlarla birlikte bu komiteler giderek istikrar ve bütünlük göstererek tutsaklarla destek eylemlerini daha fazla devrimci- dayanışma ruhuyla sürdürdüler.

Devrimci tutsaklar bu haklı istemleri uğruna onurlu mücadelelerini kararlılıkla sürdürürlerken, Anaların eylemi başta olmak üzere dışardaki eylemlilikler de yaygınlaşarak yükselirken, bazı demokratik kuruluş ve kişilerin tutsaklara, eylemlerine son vermeleri doğrultusunda çağrı yapmaları son derece pasifist ve teslimiyetçi bir yaklaşımdır. Devrimci duruma doğru hızla giden kriz içindeki Türkiye'de bugün kazanma ruhuna en büyük engel böylesi tutumlardır. Haklı taleplere ve devrime ulaşmak için günün ruh hali ve duruşu militanca direnmek ve kazanmaktır. Nitekim buna ilk tepki de ölüm orucundaki tutsaklardan gelmiştir. Özgürlük tutsakları nasıl bir eyleme başladıklarını ve bu

süreçte neler olabileceğinin çok iyi bilincinde olarak hareket etmektedirler. Bizlere düşen, bizlerin onuru olan tutsakların eylemlerine dışarıdan güçlü destek vermektir, onlara ve topluma bu davayı kazandırmaktır.

Ölüm oruçlarına hükümetin kayıtsız ve cesaretsiz yaklaşımı sürerken devrimcilerden Aygün Uğur, Altan Berdan Kerimgiller, İlginç Özkeskin, Ali Ayata, Hüseyin Demircioğlu, Müjdat Yanat, Tahsin Yılmaz, Ayçe İdil Erkmen, Hicabi Küçük, Yemliha Kaya, Osman Akgün ve Hayati Can şehit düşerek- ölümsüzleşmişlerdir. Bu şehitlerimizin sorumlusu, Adalet Bakanı başta olmak üzere, bugünkü hükümettir.

Devrimci tutsaklar Açlık grevindeyken Bakanlık ve hükümet taleplere cezaevi sorunlarına ciddiyetsiz yaklaşmış sorunu çözmekten adeta korkmuştur. Ölüm oruçlarına dönüşünce de aynı korkusunu inatlaşma büründürerek sürdürmüş, bile bile ölümlerin olmasını beklemiştir. Zaman geçip ölümler meydana gelince de korkusu artmış, telaşı büyümüş, tehditler savurmuş, cesareti iyice kırılmış, bu cesaretsizliği sonucu, hatta daha fazla tutsağın ölümünü doğuracak bir cezaevi operasyonu başlatabileceğini söylemiştir. Bu ne büyük bir sorumsuzluk, ve caniyane tutumdur. Yani, taleplerin kabul edilmesi için 12 Devrimci tutsağın ölmeleri beklendi. Talepleri ve direnişlerinde tutsaklar canları pahasına kararlı olduklarını her gün aralarından verdikleri kurbanlarla ortaya koyunca ve devrimci, aydın, emekçi cephedeki öfke ve eylemlilik artınca, sıkışan hükümet anlaşma-uzlaşma yolunu tuttu. Yani madem bu talepler kabul edildi ve edilince eylem sona erdi ve ölümler son buldu, bunu neden insanlar ölmeden yapmadın, ölümlerin olmasını bekledin.

Devrim şehitlerinin kaybından, "ölümlerinden" Bakanlık ve bu hükümet sorumludur!

Özgürlük tutsakları bütün mücadele inanç ve karlılıklarını ortaya koymuşlardır. Ve şu iyi bilinmelidir ki, devrimci tutsaklar bu mücadelede yalnız kendileri için değil, tüm devrimciler için, tüm emekçiler için direnmişler ve onca şehit verme pahasına da olsa, kazanmışlardır! Ancak böylesi direnişlerin amacına ulaşmasında daha fazla işçi, emekçi, devrimci demokrat çevrenin kitlenin ve mücadele birliği ihtiyacı bu süreçte de kendini oldukça hissettirmiştir.

Zafer devrimci tutsaklarındır! Ölüm Orucu Şehitleri Ölümsüzdür! Türkiye ve Kürdistan'da İşkence ve Baskılara Son! Siyasi Tutsaklara Özgürlük! Devrimci Tutsaklar Onurumuzdur!

Utku Dönmez

Direnenler kazanacaktır

Ülkede burjuvazinin yönetememe krizi artarak devam ederken, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm halk güçlerine saldırılar artmaktadır. İşçi sınıfı ve emekçi kesimler açlığa mahkum edilmektedir. Kürt halkı üzerindeki katliam, köy boşaltma, sürgün vs. uygulamalar devam etmektedir. Alevi toplumuna yönelik saldırılar da. Bu toplum kesimini, devlete-dine-milliyetçiliğe yamama; bu olamıyorsa, saldırıp dağıtma, devrimci geleneğinden kopartma bir sistem politikası olarak sürmektedir.

Sokak infazları, gözaltında kaybetmeler... gibi katliamcı saldırılar da artmaktadır. Diğer yandan, insanlığın, emeğin, özgürlüğün, halkların kardeşliğinin, baskısız-sömürsüz bir dünya yaratmanın, adaletin neferleri, Özgürlük Tutsakları üzerindeki baskılar da yeni bir boyut kazanmaktadır. Cezaevlerindeki binlerce özgürlük tutsakları üzerinde "6 Mayıs genelgeleri" gibi yeni baskı ve sindirme yöntemleriyle toplumumuza yeni katliamlar yaşatılmak isteniyor. Buna karşı, cezaevlerinin

de ve dışarıda mücadele, hak arama eylemleri devam ediyor. Bir bütün olarak toplumumuz adaletsizliğe, çürümüşlüğe, sömürüye, katliamlara teslim olmuyor, olmayacaktır! Toplumun dinamik güçleri, işçi sınıfımız susmuyor, susmayacaktır! İçerde ve dışarıda açlık grevleri, protesto eylemleri de giderek yaygınlaşıyor.

Çürüten sistem ve onun yönetim aygıtları bir yandan vurdumduymaz tavrıyla, diğer yandan da acz ve çaresizlik içinde, toplumun hak arama, direnme tavrı karşısında yeni engeller yaratmaya çalışırken kokuşmuş, çürümüş yüzlerini de daha açık etmektedirler. Yaklaşan karşı-devrime karşı toplumda yükselen haklı öfke ve mücadele, devletin yönetememe krizine yeni halkalar eklemektedir. Milyonlarca insanımızın alinterini örtülü ödeneklerle çarçur eden, Civanlar, Edesler, Parsadanlar'a peşkeş çeken, toplumu soyup soğana çevirenler, bunun sonucu olarak hükümette ve devlette yaşadıkları krizlerle bu topluma

yöneticilik yapamadıklarını bir kez daha göstermişlerdir. Sömürücü-baskıcı parababalarının, burjuvazinin düzeni ve onun bu memurları, bu işyönetim kurulu hükümeti, parababaları ve bu sistenle birlikte giderek krize, bataklığa, çürümüşlüğe doğru yol alırlarken sınıfımıza ve tüm halkımıza bir karşı-devrim tehdidiyle kendilerini "güvenceye" almak istemektedirler.

Tüm baskıyı, sömürüyü, katliamları, yıldırma politikalarını, adaletsizliği ve eşitsizliği yaratıp geliştirenler, özgürlükleri gem altına alanlar onlardır. Tüm insan haklarını yaşam ve yerleşim hakkını ihlal eden, yine onlardır. Hergün yenilenen zamlarla toplumumuzu daha fazla açlığa, sefaletle sürükleyenler de onlardır. Öte yandan, sözcüleri oldukları parababalarının ve kendilerinin kasalarını doldurup eksiltmeyenler de yine onlardır. Onun içindir ki, "biri(leri) (birilerinin sırtından) yer, biri(leri) bakar-kıyamet ondan kopar!" Bu haksız, adaletsiz gidişe, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm toplumsal

güçlerimiz, devrimciler, sosyalistler, 'insanım' diyen hiç kimse boyun eğmez, teslim olmaz, olmayacaktır! Emekçi halkımızın emeğini, alinterini sömürmeyeceğiz.

Cezaevlerinde bizlerin, tüm toplumumuzun onuru olan Özgürlük Tutsakları'mızı teslim alamayacaksınız! Özgürlük tutsakları ve bu davanın peşindeki yiğit analarımız, yiğit devrimci-duyarlı insanlarımız kazanacak! Adaletsizliğe karşı adalet, baskılara karşı özgürlük, katliam ve yoketmeye karşı direnme, emeğimizi sömürenlere karşı hak mücadelesi, bizlerin şiarı olacaktır! "Örtülü" yolsuzluklar üzerindeki perdeyi yalnız işçi sınıfımız, emekçi halkımız, hukuksuzlukla mücadele bilincine sahip devrimciler, sosyalistler, bizler kaldıralabiliriz, kaldıracacağız!

Tüm insanlarımız, tüm toplumsal gelişme güçlerimiz ve son olarak cezaevlerinde özgürlük tutsakları üzerinde estirilme istenen sömürü ve terör politikasını protesto ediyoruz. Emekçi halkımızı teslim alamazsınız. Direnenler kazanacaktır! ●

Açlık grevlerini destekliyoruz ve

Sonuna kadar yanınızda olacağız

Bu mücadele aynı zamanda bizim mücadelemizdir. Yarınlar güvenceyle bakmanın garantisidir.

Bugün üzerinde yaşadığımız coğrafyada yaşanan olaylar ve gelişmeler karşısında sessiz kalmamız düşünülemez.

Türkiye denilen bu ülkede hergün yeni haksızlıklar, adaletsizlikler ve hak gaspları almış başını gidiyor. Bizler daha orta öğrenim döneminde olmamıza karşın, bu haksızlıklardan payımıza düşeni fazlasıyla almaktayız.

Özgürlük, bağımsızlık, demokrasi ve geleceğimiz için mücadele eden özgür tutsaklar devlet tarafından teslim alınmak istenmektedir. Yeni Buca'lar, yeni Ümraniye'ler yaratma peşinde koşan devlet, 6 Mayıs genelgesiyle buna hukuki kılıf hazırlamaktadır.

Geçmişte büyük mücadeleler sonucu kapatılan Eskişehir tabutluğu yeniden açıldı. Bu mücadelenin bir devamı

niteliğinde olan yeni açlık grevleri ülkenin her tarafını sarmış bulunmaktadır. Bizler bu ülkenin gençleri ve gelecekle olarak devletin bu yeni saldırı politikasını boşa çıkartma ve haklarını, insanca yaşama, onurlu ve kişilikli olma mücadelesini sürdüren özgür tutsakların açlık grevlerini destekliyoruz ve sonuna kadar yanınızda olacağımızı duyuruyoruz.

Devlet sadece özgür tutsaklara saldırmıyor, öğretmenlerimize, işçilerimize, üniversiteli ağabeylerimize, analarımıza, babalarımıza da saldırmaktadır. Onları teslim almak istemektedir. Demokratik tepkilerimizi, geleceğe olan umudumuza kan doğramak istemektedirler.

Okumamızın önünde engel oluşturmak için, paralı eğitim sistemini yer-

leştiriyorlar. Bugün bir diploma ücreti olarak bizden 600 bin TL talep edilmektedir.

Bizler orta öğrenim gençliği olarak, başta cezaevlerinde süren açlık grevlerinin meşruluğuna inanarak ve çeşitli milliyetlerden halkımıza reva görülen her türlü haksızlığa karşı yeni direniş mevzileri yaratılması için, kendi cephemizde üzerimize düşeni yerine getireceğiz. Çünkü bu mücadele aynı zamanda bizim mücadelemizdir. Yarınlar güvenceyle bakmanın garantisidir. Yarınlarımız için bugünden mücadele etmezsek, yarın geç olacaktır.

Dün olduğu gibi bugün de halkımızın, devrimci-demokrat kamuoyunun ve kendisine insanım diyen herkes, bu onurlu cezaevleri direnişi yanında yer almalıdır. Devletin gözaltına alma,

baskı, işkence ve sindirme politikasına karşı, tüm demokratik sesleri birleştirmeliyiz. Özgür tutsaklara karşı geliştirilecek her türlü saldırı politikası aynı zamanda hepimize karşı geliştirilmiş demektir.

Sonuç olarak; cezaevlerinde estirilen 6 Mayıs genelgesinin terörü son bulmalıdır. Üniversiteli gençliğe dayatılan haraç politikasından sonra diploma soygununa son verilmelidir. Öğretmenlerimizin sendikası-toplu sözleşmeli hakları verilmelidir. Daha insanca yaşam herkesin en doğal hakkıdır.

Yaşasın özgür tutsakların onurlu direnişi! Yaşasın demokratik tepki muhalefeti! Yaşasın orta öğrenim gençliğinin hak arama mücadelesi!

Gazi Mahallesi
Orta Öğrenim Gençliği

Devrimci tutsaklar onurumuzdur

Cezaevlerindeki binlerce devrimci, demokrat, aydın, komünist, ilerici tutsaklar, dünya halklarının onurudur.

Onlar sınıfsız, sömürsüz bir dünya, insanca ve özgür bir yaşam istedikleri için tutsak edildiler. Onlar, bebeler ölmesin, çocuklar aç, öksüz, geleceksiz kalmasın diye savaşıyorlar. Onlar, emekçinin hakkı, alinteri için devrimci oldular. Onlar, insanlık onuru için direnen gecekondulu, parasız, özgür eğitim isteyen öğrenci, ben ulusum diyen Kürt halkı, emeğim-alinterim diyen işçi, bağımsızlık-demokrasi-sos-

yalizm için savaşan dünya halklarıdır.

Onlar ki, faşizmin karanlık günlerinden zindanlardan parlayan ışıktılar. Zulme karşı hücre hücre direndiler. İnsanlık onurunun çığlığı emekçi halkın gelecek umudu oldular. Darağaçlarında, işkencelerde ölüme gülerek, gün gün, hücre hücre ölümü kucaklayarak ÖZGÜR TUTSAKLARI yarattılar. Faşizmin en güçlü silahları DEVRİMCİ İRADE karşısında yenildi, teslim oldu.

Yine kazanacağız. Biz kazanacağız. Halkın gücü ile birleşmiş devrimci iradeyi hiçbir güç yenemez, yenemeye-

cek. Bu yenilmez iradeyi şehitlerimizden miras aldık. Bu mirastır ki küçük çocuklarımızın parmaklarında zafer işareti, evlatlarını yitiren analarımızın yüreğinde güç, direnç, sevgi oldu. İnsanlık onurunda yoksun egemenler bu sevgiyi, onuru, direnci anlayamazlar. İnsanlık onurumuzun çığlığı kazanacak. Biz kazanacağız.

YAŞASIN GENEL DİRENİŞİMİZ!

ÖDK, Halklar ve Özgürlükler Plt., Demokratik Haklar Plt., Özgürlük İçin Mücadele Plt., Halk İçin Demokrasi

Plt., DETAK (Devrimci Tutsak Aileleri Komitesi), Demokratik Mücadele Plt., Direniş dergisi, Kervan dergisi, Genel-İş 2 nolu Bölge ve bağlı şubeler 3-5-6-7-9, Konut İşçileri Trakya Şube, Genel-İş 3 nolu Şube, Limier-İş Başkanı Aydın Kılıçdere, Deri-İş Beyoğlu Şb. Başkanı Kazım Bakış, Deri-İş Tuzla Şb. Başkanı Musa Selvi, Tes-İş 5 nolu Şube, Belediye-İş 1 nolu Şube, Belediye-İş 2 nolu Şube.

DEVİRİMCİ VE YURTSEVER TUTSAKLAR TESLİM ALINAMAZ

TC. devletin cezaevlerindeki tutsaklara yönelik saldırı ve hak gaspları her geçen gün artıyor.

Eski polis şefi Mehmet AĞAR'ın Adalet Bakanı olmasıyla birlikte cezaevlerindeki baskı, zor, sürgün, tecrit ve insan haklarına kasteden sağlıksız koşullar daha da pervasızlaştı.

İstanbul Sağmalcılar Cezaevi başta olmak üzere, bu baskı ve katliam politikaları daha da tırmandırılıyor. Tutsakların sağlığına yönelik saldırı ve faşist yaptırımlar yeniden yoğunlaşmıştır. Tedavi görmediği için hayati tehlike içinde bulunan birçok tutsak, bilinçli bir imha yöntemiyle karşı karşıyadır. Çocuk, kadın, yaşlı demeden insanlık dışı işkence ve tehditlerle polis, tutsak yakınlarına da saldırmakta, tutsakların görüş, savunma haklarını gaspetmektedir.

Kamuoyu, basın-yayın organlarının demogoji temelindeki propagandaları

yeni katliamları hazır hale getirmeye çalışılırken, gerçekleri yansıtan sosyalist basın çalışanları ve dağıtıcıları işkence görüyor ve katlediliyorlar.

6 Mayıs '96 genelgesi ile, başta Eskişehir olmak üzere 7 hücre tipi (tabutluk) cezaevi açılarak devrimci ve yurtsever tutsaklar buralara sevk edilmişlerdir. İlimiz Zonguldak çevresindeki Bartın ve Beycuma Cezaevlerinin yanı sıra Zonguldak merkezde de yeni bir cezaevi yaptırılması düşünülmüyor. Oysa zarar ediyor gerekçesiyle maden ocakları kapatılıp işçiler sokağa atılıyor.

Devrimcilerin, şehitler verme pahasına kazandıkları mevzileri kaybetmemek üzere giriştikleri kavgada yaptıkları açlık grevleri ve ölüm oruçlarını sonuna kadar destekliyoruz.

Gözetiminde kaybedilen, yargısız infaz edilen çocuklarımız, sevdiklerini arayan, hesap soran ve tüm bu insanlık dışı uygulamaları protesto eden *Cumar-*

*tes*i Analarına yönelik saldırıları kınıyoruz.

Ekonomik, demokratik ve sendikal mücadelelerini veren, sorunlarını uluslararası boyuta taşımaya çalışan emekçi memurlara yönelik saldırıları kınıyoruz. Yapılan insanlık dışı uygulamalara son verilmesini, gözetimine alınanların derhal serbest bırakılmasını istiyoruz.

Bartın'dan Botan'a tutsaklar direniyor, işçi sınıfı ve emekçi halk güçleri bu direnişi dayanışma ile selamlıyor.

Taleplerimiz en insani taleplerdir:

- 6 Mayıs genelgesinin iptalini,
- Eskişehir ve diğer hücre tipi cezaevlerinin kapatılmasını,
- Tutsak yakınlarına yönelik saldırıların durdurulmasını,
- Tutsakların tedavi ve duruşmalara çıkarılmalarının önündeki engellerin kaldırılmasını,
- Gözetiminde kayıplara, yargılı-yargısız infazlara son verilmesini istiyoruz. Adaletsizlerin Bakanları!

Sizleri uyarıyoruz.

Rüzgar ekiyorsunuz, fırtına biçecek siziz.

- YAŞASIN KOMÜNİST, DEVİRİMCİ VE YURTSEVERLERİN HAKLI DİRENİŞLERİ!

- KAHROLSUN TC'NİN KANLI VE YASADIŞI FAŞİST UYGULAMALARI!

- BASKILAR, SALDIRILAR, KATLİAMLAR BİZLERİ YILDIRAMAZ!

- HAKLIYIZ KAZANACAĞIZ!

- FAŞİZME KARŞI TEK YUMRUK, TEK BARİKAT!

- ZİNDANLAR BOŞALSIN, TUTSAKLARA ÖZGÜRLÜK!

ZONGULDAK
MARKSİST ELEŞTİRİ OKURLARI,
ATILIM OKURLARI,
KURTULUŞ GAZETESİ,
KERVAN DERGİSİ
ZONGULDAK TEMSİLCİLİĞİ.

ZİNDANLAR YIKILSIN TUTSAKLARA ÖZGÜRLÜK

Özgürlük tutsakları yalnız değildir!

Diyarbakır zindanlarındaki özgürlük tutsaklarının 25 Nisan'da başlattıkları açlık grevi ülkenin dört bir yanındaki cezaevlerine yayılmış ölüm orucuna dönüştürülmeye başlamıştır.

Biz de Kocaeli Devrimci Sosyalist Basın Platformu (KDSBP) olarak devrimci-yurtsever tutsakların mücadelelerine destek olmak amacıyla HADEP il binasında 5.6.1996 Çarşamba günü süresiz dönüşümlü açlık grevine başladık.

Açlık grevi boyunca HADEP başta olmak üzere işçi ve memur sendikalarından, demokratik kitle örgütlerinden ve duyarlı kamuoyundan büyük ilgi ve destek gördük.

Eylemimiz oldukça coşkulu ve canlı geçti. Halaylar çektik, türküler, marşlar söyledik. Değişik konular üzerinde tartışmalar, sohbetler yaptık. Türkiye'nin gündemiyle ilgili değerlendirmelerde bulunduk.

Bizlerin, dışardaki insanlar olarak değişik eylemler yapabileceğimizden hareketle açlık grevine 7. gününde son verdik.

Eylemin 7. günü Petrol-iş Yarımcı

şubesi yönetim kurulu adına Remzi Polat, Tüm Bel-Sen şubesi adına Bedriye Yıldızeli, HADEP il başkanı Ramazan Bilginer, CHP merkez ilçe sekreteri Necmettin Aslan, ÖDP il başkanı Dursun Sevim'in imzalarıyla Belediye-İş Kocaeli şubesinde bir basın açıklaması yapıldı. Açıklamada genelde tüm halk kesimlerine uygulanan faşist baskılar, özde cezaevlerindeki devrimci-yurtsever tutsaklara karşı sürdürülen komplolar ve katliamlar kınandı.

Ülkemizde yaşanan kirli savaşın sona erdirilmesi, akan kanın durdurulması, Adalet Bakanı Mehmet Ağar'ın derhal görevden alınması, 6 Mayıs genelgesinin kaldırılması, 500'e yakın kayıp insanın sorunlarının bulunması, işkenceci katillerden hesap sorulması, Eskişehir tabutluğunun kapatılması talepleri dile getirilerek, "zafer direnenlerin olacaktır" denildi.

Ardından 50 kişilik bir gurup, polislin tüm engelleme çabalarına rağmen HADEP'e doğru yürüyüşe geçti. HADEP il binasının önüne gelince partide bulunan kitle alkışlarla aşağıya indi. *Koceli Devrimci Sosyalist Basın Platformu, Alinteri, Atılım, Kervan, Kurtuluş,*

Partizanın Sesi yazılı pankart açtık. Burada yaklaşık 250 kişinin katıldığı bir basın açıklaması yaptık. EP, ÖDP, Çimse-İş, Tüm Sağlık-Sen, Tüm Maliye-Sen, Tüm Bel-Sen, Gölcük ÖDP, Eğitim-Sen'in temsilciler düzeyinde katıldığı basın açıklamasında özetle şunlara yer verdik.

"Devletin ideolojik olarak sürdürdüğü kirli savaşın sonuçları, toplumun tüm kesimlerine yansımaktadır. Gözetiminde kayıplarla, sokak infazlarıyla, demokratik taleplerle yola çıkmış kitlelere saldıran devlet, gerçek yüzünü göstermiştir. Özgürlük tutsakları üzerinde; sindirme, yoketme, kişiliğisizleştirme politikaları eli kanlı faşist polis şefi Mehmet Ağar'ın Adalet Bakanlığı'na getirilip, 6 Mayıs Genelgesi'nin yayınlanmasıyla daha da yoğunlaşmıştır..."

"6 Mayıs genelgesinin kaldırılması, devletin baskılarının son bulması için mücadele eden özgürlük tutsaklarının yanında olduğumuzu belirtiyoruz. Onların katledilmesine izin vermeyeceğiz. Yaptığımız açlık grevini bitirip yeni eylemliliklerle mücadelelerini destekleyeceğiz."

Kocaeli Tabip Odası İnsan Hakları Komisyonu da; insanca onurlu yaşam hakları için açlık grevi yapan tutsakların ve tutsak yakınlarının haklı taleplerini desteklediklerini, kendine insanım diyen herkesin bu duyarlılık ve sorumlulukta olmasını isteyen bir basın açıklaması yaptı.

Açıklamalar sırasında, "zindanlar yıkılsın, tutsaklara özgürlük", "özgürlük tutsakları teslim alınmaz", "Yaşasın halkların kardeşliği", "Mehmet Ağar istifa, tutsaklara özgürlük", "Yaşasın devrimci dayanışma" sloganları atıldı. Eylem, "zindanlar yıkılsın tutsaklara özgürlük" sloganının kitle tarafından coşkulu bir şekilde atılmasıyla sona erdi.

Kocaeli Devrimci Sosyalist Basın Platformu'nun (KDSBP) kurulduğundan bu yana yaptığı ilk eylem olan 7 günlük açlık grevi pek çok yönden öğretici ve devrimci hareket açısından kazanım sağlanan bir eylem oldu. Düşmana karşı ortak mücadele vermenin zevkini tattık.

Özgürlük tutsakları yalnız değildir!
Yaşasın devrimci dayanışma!
Kervan Dergisi İzmit Temsilciliği

Gazi Barikatı devrimci tutsaklar için ateşlendi

Sünni-Alevi, Kürt-Türk emekçi halk, mücadelesinin haklılığını, ezilenlerin saflarında yer alacaklarını bir kez daha haykırdılar

Kriz içindeki Türkiye'de dinci gericihükümet gelmesiyle işçi sınıfı hareketi, ilerici güçler ve Kürt ulusal hareketi üzerindeki baskılar daha da güçlenmiştir.

Bu baskılara boyun eğmeyen devrimci ve ilerici güçler bütün yapılarla ve halkla dayanışma içinde baskıları ve açlık grevindeki insanların taleplerinin kabul edilmisi için Atılım, Kurtuluş ve Kervan'ın oluşturduğu bir platform ile Gazi Cemevi'nde başladılar.

Gazi Cemevi'nde süren açlık grevinin amacı kamuoyu yaratarak devrimci tutsakların taleplerinin kabul edilmesini sağlamaktır. Açlık Grevi eylemi 7. gününe geldiğinde açlık grevi komitesi tarafından oturma eylemi kararı alındı. Polisin tüm baskılarına rağmen 500 kişinin katıldığı oturma eylemi katılanların zaferiyle sonuçlandı. Eylem sonrası toplanan komite, eylemlilikler için görüş

birliğine vardı ve bu görüşü hayata geçirmek için ortak bir bildiri hazırlanıp propaganda-ajitasyon gurupları aracılığıyla halkı Cemevi önünde yapacak dinletiyeye çağırdı.

Polisin tüm tehdit ve baskılarına rağmen cemevi önünde 1000'e yakın kitle kararlı bir şekilde eylemcilere destek verdi. Bu arada polis cemevi yöneticilerini eylemcilere karşı kışkırtarak, eylemin sona ermesi için baskı yapıyordu. Fakat, devrimci iradeye sahip olan insanlar tüm bu baskılara rağmen devrimci tutsakların taleplerinin kabul edilmediği takdirde, dışardaki insanlar ölmeden içerdekilerin katledilemeyeceğini, buna asla izin

vermeyeceklerini belirterek kararlılıklarını ortaya koydular ve dinletiyeye büyük bir katılım ve coşkuyla sona erdirildi.

Eylem sonrası saat 11.00 sıralarında, şüpheli hareketleri ile dikkat çeken işbirlikçi tespit edilip, milisler tarafından yakalanarak sorgulandı. Sorgulama sırasında, üzerinde Fatih savcılığına ait bir savcı kimliği, Nizam'ı Alem Ocakları'na ait bir üyelik kartı ve 4 adet sahte kimlik çıktı.

Bunun üzerine, komitenin aldığı bir kararla halk mahkemesi düzenlendi. Mahkeme sonucunda halkın isteği ve komitenin desteğiyle, barikat kurma kararı alındı ve cezaevlerinde yanan isyan ateşi Gazi

Barikatlarında alevlendi. Barikat kurma esnasında ve sonrasında coşku ve kararlılığı anlatmaya kelimeler yetersiz kalır.. Sloganlar atılıyor, katliamlar kınanıyor ve bir yandan da barikatı güçlendirmek için kadın-erkek, herkes büyük bir dayanışma içinde çalışıyordu. Ve bu arada iki ayaklı köpekler bu kararlılık karşısında ürkek ve korkak bakışlarla pusuya yatmış, bekliyorlardı.

İlk gece barikatlarda 100'e yakın bir kitle sabaha kadar sloganlar atarak, marşlar ve halaylarla yükselttiler seslerini. İkinci gün katılım daha da artarak 400'e ulaştı. Coşku ve kararlılık da buna paralel olarak arttı. Akşam saatlerinde ise kitle sayısı 2000'e ulaştı. Böylesine güçlü ve kararlı bir kitle karşısında polisin de öfkesi de artmış ve saldırı için hazırlıklar başlamıştı.

Nitekim, ertesi gün (cuma günü) saat 11.00 civarında, kitlenin azalmasını fırsat bilen polis saldırıya geçti. Yaklaşık 100 kadar barikat direnişçisi

panzerlere ve polise karşı direndiler. Fakat insan postuna bürünen iki ayaklı köpekler panzerle cemevine girerek, direnişçileri döverek gözaltına aldılar. Daha sonra panzerle Cemevine giren polisi protesto etmek isteyen anaları da döverek gözaltına aldılar. Ve saldırının son aşamasında Cemevinin üzerindeki bayrağı alarak yırtan polisler, yeni bir bayrak asarak, bayrak provakasyonu yaptılar. Amaçları, Alevi halkının ve onları temsil eden cemevini terörist yuvası gibi göstererek, burjuva medyasını da kullanarak gergin bir ortam yaratmaktır.

Sünni- Alevi, Kürt-Türk emekçi halk bu tür provakasyonlara gelmeyeceğini, mücadelesinin haklılığını bir kez daha göstererek, ezilenlerin saflarında yer alacaklarını bir kez daha haykırdılar: Yaşasın Ölüm Orucu Şehitlerimiz!

Ve bir kez daha haykırıyoruz ki: Devrimciler ölür fakat Devrimler asla!

Zelâl Kızılkın

Yurdun birçok yerinde eylemlilikler arttı, eylemlerin biçimi daha militan ve kavgacı bir çerçeveye oturtuldu. Gazi halkını, Nurtepe halkı barikatlara çıkararak selamladı.

Güçlerimizin birliği ve birlikte ortak vuruş

GAZİ YİNE AYAKTAYDI

“Gazide yinelenen barikat direnişi”

Cezaevlerindeki devrimci tutsakların açlık grevini ölüm orucuna dönüştürmesiyle kamuoyundaki hareketlilikte önemli oranda arttı.

Yurdun birçok yerinde eylemlilikler arttı, eylemlerin biçimi daha militan ve kavgacı bir çerçeveye oturtuldu.

Tutsak anaları, İstanbulun birçok yerinde, Taksim'de, Okmeydanı'nda, Mecidiyeköy'de, Gazi'de, Ankara'da, İzmir'de Polisin copuna, köpeğine, gözaltına, hakaretine, dayagna göğüs gererek parti binaları, devlet kurumları bastı, işgal etti. Kamuoyuna seslenebilenin her türlü olanağını denedi.

Gazi mahallesinde de dört derginin (Kervan, Kurtuluş, Atılım, Partizanın Sesi) okurları biraraya gelerek “Tutsaklarla Dayanışma Komitesi”ni oluşturarak Gazi Cemevinde, tutsak analarıyla birlikte açlık grevine oturdular.

Komite, Açlık grevini “Güç biriktirme ve kamuoyu oluşturma temelinde bir araç” olarak değerlendirdi. Önüne bir

dizi eylemlilikler koydu.

İlk eylemini 7 Temmuz pazar günü akşam saat 8'de basın açıklaması ve akabinde İsmet Paşa Caddesini trafiğe kapatarak gerçekleştirdi. Eyleme 400-500 kişilik kitle katıldı.

Tabi polis de boş durmadı. Eyleme otobüsler dolusu polisi panzeri, akrep, sivil polisleriyle iştirak ettiler.

Polisle herhangi bir çatışmanın yaşanmadığı bu eylemde kitle bir saat sonra cemevinde açlık grevine devam etti.

Komite bu başarılı eylemden sonra ikinci bir eylemin hazırlığına girdi.

Davet edilecek Devrimci Sanatçı ve Grupları dinlemeye gelecek olan halka Cezaevlerindeki ölüm oruçlarına ilişkin son durum raporu ve olaya duyarlı olmaları çağrısında bulunacaktı.

Eylem başarılı geçti, binin üzerinde kitle katıldı.

Gazi mahallesindeki açlık grevi polisin korkulu rüyası, kabusu olmuştu.

Eylemi içten provoke etmenin yolunu tuttular. Gönderdikleri Sivil faşisti Komitenin fark edip yakalamasıyla, eylemin içeriği değiştirildi. Hemen bir eylem komitesi oluşturularak barikatlar kuruldu.

Gazi mahallesinde Devrimci-Komünistlerin barikatlara çıkmasıyla ülke genelindeki eylemlilikler süreci de bir üst boyuta sıçradı. Hemen peşi sıra Gazi halkını, Nurtepe halkı barikatlara çıkararak selamladı. Okmeydanı halkının da bu barikat zincirine bir halka olma girişimleriyle korkudan telaşlanan polis, Nurtepe barikatlarına panzerlerle saldırdı.

Polis bu saldırısıyla onlarca yaralı yüzlerce gözaltı gerçekleştirdi.

Okmeydanına da aynı müdahalede bulunan polis, Gazi yöneldi.

10 Temmuz Cuma günü saat 11-11.30 sıralarında polis barikatlara yöneldi. Barikatlarla çevrili İsmet Paşa caddesine dörtbir yandan organize saldıran polis barikatları yıkarak, barikatların

arkasındaki devrimci-Komünistlerin bir çoğunu gözaltına aldı.

“Zafer” kazanmanın sarhoşluğuyla tüm kinini kustu. Panzerlerle Cemevi'nin kepenklerini kırarak içeri girdi. Cemevine sığınmış bir çok insanı feci bir şekilde döverek gözaltına aldı.

Fatih'in torunları bu şerefsizler, cemevine girdikten sonra talan-yağma geleneklerini sergilediler.

Bu barikat eylemi her boyutu ve yönüyle gözden geçirilmelidir. Çıkartacağımız derslerin, yeni eylemliliklerde bize ışık tutacağı kesindir.

Üç-dört örgütün birlikte gerçekleştirdiği bu eylem, Devrimci cepheye doğru atılmış çok önemli bir adımdır. Olayın en önemli yanı budur.

Güçlerimizin birliği ve birlikte ortak vuruş!

Yaşasın Devrimci Dayanışma!

Yaşasın Devrimci Cephe!

Yaşasın Devrim!

Mustafa Börklüce

ÖLÜM ORUÇU KAHRAMANLARINI KUTLUYORUZ, ŞEHİTLERİ SAYGIYLA ANIYORUZ.

(Dergimiz yayına hazırlanırken haber merkezimize posta ile ulaşan bu yazıyı aynen yayınlıyoruz.)

Burjuvazinin yönetememe krizi, hoşnutsuzluğu gemlemedeki yetersizliği giderek çaresiz bir hal alıyor. Toplumun siyasal dinamizminin, devletin biriken öfkeyi zorbalıkla bastırmaya çalışmasına yanıtı her gün yükseliyor. Gün be gün gelişen olaylar yükselmekte olan kabarışın ulaşacağı boyutları müjdeliyor. Toplumda bu yıkılası düzene karşı giderek sıklaşan başkaldırı sinyalleri yaklaşmakta olan yığınsal çıkışların habercisi oluyor.

Türkiye öyle bir dönemden geçiyor ki her eylemin, her mücadele biçiminin alacağı yol, getireceği kazanımlar sadece mücadeleyi verenlerin militanlığı, kararlılığıyla belirleniyor. Bugün, artık gerek kendiliğinden gelişen, gerekse planlı başlatılan eylemlerin, eylem başladıktan sonra doğruluğunu, yanlışlığını tartışma konusu yapmak sadece tartışanların sefaletini sergiliyor. Gelmekte olan kasırganını boyutundan korkan titrek yüreklerin acizliğini sergiliyor.

Bugün Türkiye öyle bir oluşumun başlangıcındadır ki düzene kafa tutan her eyleme karşı, "tarafsızlık" da dahil olmak üzere, konulan tavrı koyanın rengini açık ediyor: Saflar netleşiyor. Entellektüel tartışmaların zemini artan bir biçimde pratik mücadelenin dışına kayıyor. Mücadele biçimlerine karşı tavrı giderek siyah-beyazlaşıyor.

Türkiye'de bugün yaşanmakta olan tarihsel dönemeçte Gazi ile başlayan, çeşitli aşamalar kaydedip 1 Mayıs'a ulaşan devrimci oluşum hem toplumsal aritmetik hemde safların berraklaşması açısından çok önemli olguları beraberinde getirdi. Çok kısa bir zaman dilimi içinde arka arkaya gelen bu sıçrayışlar, zengin dersleri beraberinde getirdi. Sınıfın, toplumun nabzının nerede attığını daha iyi gösterdi. Militan bir kararlılıkla ortaya konulan devrimci

çıkışların gücünü devlet otoritesinin açizliğini gösterdi.

Pratik mücadelenin bu kısa dönemde çizdiği yüksek eğimli eğri içinde, altta kızıl bir şerit gibi uzanan çok önemli bir faktör daha vardı. Devrimci tutsaklar onurumuzdur şiarını her eylemde, her yeni sıçrayışta daha bir anlamlı, daha bir coşkulu haykırtan bu faktör zindanlardan yükselen inanmışlığın, devrimci kararlılığın, özverinin simgesi olan mücadele idi. Devletin zorbalığının, terörünün ve korkusunun sivri ucuna hedef olan devrimci tutsakların yiğit savaşımı genel mücadelenin her aşamasında bir klavuz görevi gördü. Zindanlardan yükselen haykırışlar Nurtepelere, Okmeydanılarında yankılandı. Kurulan barikatlar, omuz omuza verilen kavgalar sokaklarda vücut buldu. Düşen şehitler 1 Mayıs'ın devrimci ruhunu fitilledi. Ve ardından gelen Ölüm Orucu ile ülke yeni bir dönemecin eşğine geldi.

İki aydan fazla bir süre önce Türkiye'nin çeşitli yerlerindeki cezaevlerinde başlatılan toplu açlık grevlerine yurt içinde ve dışında açlık grevleri ve çeşitli eylemlilikler eşlik etti. Ailelerin protesto gösterileri, devrimci hareketin, komünistlerin, ilerici-demokrat unsurların destek eylemleri sürekli olaylar haline geldi. En ufak bir çıkışa tahammülü olmayan burjuvazi polisini, askerini halkın üzerine sürdü. Tutuklamalar, dayaklar, yıldırma ve korkutma çabaları günlük olgular haline geldi. Devrimci tutsakların haklı istemleri toplumun istemleri oldu. Tutsakların istemlerini söke söke alma savaşımı burjuvazinin zindanlarında daha insanca koşulları sağlamanın çok ötesinde, düzene kafa tutuş kavgasının odağı oldu.

Devrimci tutsaklar açlık grevinin 45. gününde eylemlerini ölüm orucuna

çevirdiler. Buna paralel olarak cezaevi dışındaki destek eylemleri de bir üst boyuta sıçradı.

Ölüm Orucunun 63. gününde halkımız bu direnişin ilk şehidini verdi. Takip eden günlerde adları tarihin altın sayfalarında devleşen her yeni şehitle burjuvazinin korkulu rüyası kâbusa döndü. Tüm toplumun nabızı zindanlarda, mücadelenin en yüksek olduğu yerde, ölümsüzlerle atıyordu. Gazi'de Cemevinde, Kartal'da Kervan temsilciliğinde ve daha birçok yerde ölüm oruçları başlatılıyor, Gazi'de polislin saldırısına 48 saat dayanan barikatlar kuruluyor, sokaklar, semtler devrimci milisler ve halk tarafından zaptediliyordu. Ya İstemlerin Kabulü Ya Ölüm topluma malolan geri dönülmez bir şiar olmuştu. Bu kararlılık, bu inanç karşısında zafer kaçınılmazdı ve kazanıldı. Burjuvazi devrimci tutsakların istemlerini kabul etmek zorunda kaldı.

Burada Ölüm Orucu direnişinin öğrettiği dersleri iyi değerlendirmek gerekir.

Açlık grevini intihar, pasif direniş diye niteleyen, halkın devrimci evlatlarına yazık oluyor edebiyatı yapan yaklaşımlar objektif gerçekliğin, bugünkü mücadele çizgisinin dışına düşmüş olduklarını, gelişmelere bir daha, başka bir gözlükle bakma gerekliliğini şimdi anlamak zorundalar. Eylemin sonuçları bu tür yaklaşımları tümünden yadsıyor.

Bir kere, Ölüm Orucu Türkiye gündeminin birinci maddesi olmuştur. Burjuva basın, devletin çığırkanlığını yapan burjuva liberaller bile toplumun tümüne dalga dalga yayılan bu direniş rüzgarı karşısında korkuya kapılıp burjuvazi adına özür diler hale geldiler.

Öte yandan, Ölüm Orucu dünya ajanslarının gedikli haber maddesi olmuştur. Türkiye'deki devlet terörüne,

kayıplara, yargısız infazlara tamamen sessiz kalan dünya basını bir anda Türkiye'de 'insan hakları ihlallerini' hatırlar hale gelmiştir.

En önemlisi, Ölüm Orucu ve onun etrafında örgütlenen eylemlerin kararlılığı sonucu ülkedeki psikolojik ortam devrimcilerin lehine değişmiştir, ve de şeriatçı ve mafya karışımı hükümet geri adım atmak zorunda kalmıştır. Türkiye'de demokrasi mücadelesi bir üst düzeye sıçramıştır. Toplumun devrimci güçlere ve kendine güveni artmıştır. Bu zaferin bedeli, halkımızın en kahraman evlatlarından 12'sinin şehit düşmesidir. Fakat devrimci güçler, komünistler devrimlerin bedel ödmeden gerçekleşeceği hayaline hiçbir zaman kapılmazlar.

Böylece ya ilerici-demokrat ve devrimci güçlerin zaferi, ya karşı devrim ikilemi daha da güncel bir olgu haline gelmiştir.

Halâ gerici, karşı-devrimci güçlerin daha örgütlü olma gerçeği değişmemiştir. Devrimci-demokrat güçlerin dağınkılığı sürmekte, psikoloji devrimcilerden yana değişen toplumun hazırlıksız yakalanma tehlikesi artmaktadır.

Karşı-devrim tehlikesini durdurma ve durumu devrimin lehine çevirme şansı bugün bir potansiyel olarak dünden daha güçlüdür. Bu potansiyeli maddi güce dönüştürmenin tek yolu işçi sınıfının, Kürt halkı ve Alevi toplumunun ileri demokratik ve ulusal kurtuluş ve sosyalizm mücadelesini bir çatı altında toplamak ve karşı-devrimci güçlere tek yumruk olarak vurmakla mümkündür.

"Ölenler Döğüşerek Öldüler Güneşe Gömüldüler"

Yaşasın Devrim Yaşasın Komünizm!

TKP Merkez Komitesi

ORTAK AÇIKLAMA

Ölüm oruçları'nın sürdüğü sırada posta ile elimize ulaşan bildiriye aynen yayınlıyoruz.

Kriz içindeki Türkiye'de, dinci gericihlerin hükümete gelmesiyle işçi sınıfı hareketi, ilerici güçler ve Kürt Ulusal Hareketi üzerindeki baskılar daha da şiddetlenmiştir.

Bugün demokrasi, özgürlük ve Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkı için savaşan güçler askerin ve polislin azgın saldırısıyla karşı karşıyadır. Bu güçler, iğreti ve adalatsız bir yargı sisteminden medet ummuyorlar. Hükümet meclise hesap vermiyor, en yüksek devlet

kademelerinde rüşvet, sahtekarlık almış. Öte yandan, emekçi halka yönelik saldırılar giderek artıyor.

Pek çok devrimcinin yanısıra, rejim karşıtları, sendikacı, hukukçu gazeteci ve barış savaşçıları evlerinden kaçırılıp gözaltında kaybediliyor. Kimi zaman sahipsiz mezarlar ya da parçalanmış cesetler "tesadüfen" bulunuyor. Hükümet ve polis, şahit ifadelerine rağmen, bu kişilerin gözaltına alındığını inkar ediyor. Siyasi tutsaklara kötü muamele ve işkence de son derece yaygın.

Bu baskılara karşı durmak için 1500'den fazla siyasi tutsak açlık grevinde. Açlık grevcilerini desteklemek üzere tutsak yakınlarının düzenlediği gösteriler azgınca bastırılmaya çalışılıyor. Yüzlerce insan gözaltına alınıyor. Avrupa'nın birçok önemli merkezinde de tutsakların haklı taleplerini desteklemek amacıyla dayanışma eylemleri yapıldı.

20 Temmuz'da, İstanbul'un işçi

semtlerinden Gazi'de, açlık grevlerine barikata çıkan halka polis saldırdı. 48 saatlik direnişin ardından gelen bu saldırıda polis, aralarında TKP militanlarının da bulunduğu 40 kişiyi gözaltına aldı.

Açlık grevcilerinden 277'si, 45.günden sonra ölüm orucuna geçtiğini ilan etti. Son dört gün içinde ölüm orucundaki devrimcilerden Aygün Uğur, Altan Bertan Kerimgiller, İlginç Özkeskin, Ali Ayata, Hüseyin Demircioğlu, Müjdat Yanat, adlı devrimciler şehit düştüler. 60 devrimci de ölüm sınırında.

Siyasi tutsaklar, tabutlukların kapatılmasını, işkence ve baskılara son verilmesini, tutsak yakınları üzerindeki baskıların kaldırılıp cezaevi görüşlerine izin verilmesini, tıbbi tedavi ve mahkemelerde temel savunma haklarının iadesini istiyorlar.

Sizleri bu haklı istemleri desteklemeye ve tüm gücünüzle açlık grevcileriyle dayanışmaya çağırıyoruz.

Türkiye ve Kürdistan'da İşkence ve Baskılara Son!

Gözaltındakiler Derhal Serbest Bırakılsın!

Siyasi Tutsaklara Özgürlük!

**Türkiye Komünist Partisi
Hindistan Komünist Partisi
(Marksist)**

**Britanya Komünist Partisi
Kanada Komünist Partisi
Avustralya Komünist Partisi
Katalonya Komünist Partisi
Bangladeş Komünist Partisi
İspanya Komünist Halk Partisi
Almanya Demokratik Sosyalizm Partisi**

Kayıplara karşı mücadele hem ülke içinde hem de ülke dışında devam ediyor. Tarihimize onurla anılacak sayfa bırakan Cumartesi Analarına destekler ülke içinde genişliyor, sınırlarını aşılıyor ve kararlılığını bütün gücü ile gösteriyor. Habitat'a katılan delegeler ağızlarını, ellerini bağlıyorlar, gösterilere gidiyorlar. Bu kavga büyüyor.

Bu konuyla ilgili yurtdışında yapılan etkinliklerden biri de, İstanbul'da yapılan 1. Uluslararası Gözaltında Kayıplar Kurultayı'na İngiltere'den katılan delegelerin, Londra Halkevi'nde düzenlenen bir toplantıda halkı bilgilendirmeleri, tartışmaları oldu. Aralarında 3 örgütün katılımıyla tutsaklarla

dayanışma komitesi'nin örgütlediği açlık grevine katılan 50 arkadaşın da bulunduğu ve 400'den fazla kişinin katıldığı toplantıda İngilizce yapılan konuşmalar, anında Türkçe'ye çevrildi.

Katılan delegeler şunlardı: Göçmen İşçiler Kültür Derneği Temsilcisi, İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği Temsilcisi, Micheal Feeney-Katolik Kilisesi ve Kürdistan İnsan Hakları Projesi, Mahara Singham-Tamil Hakları Özgürlük Komites, Sian Roath- Avukatlar İnsan Hakları Grubu Jenny Sutton Sosyalist Ebeveyn Rood Wooden Penn üyesi Fazıl Kawani Kürdistan Kültür Merkezi Angela Sibley Colin Roach Centre

Delegeler, kurultayla ilgili deneyimlerini aktarırken, ağırlıklı, gözaltında kayıplara karşı mücadelenin uluslararası yönü ve İstanbul'daki toplantıda devletin saldırıları

üzerinde durdular. Türkiye'deki insan hakları ihlallerinin nasıl yüksek bir boyuta ulaştığını bizzat yaşayıp gördükleriyle anlattılar. İstanbul'da polisin saldırısı sonucu tutuklanıp, sınır dışı edilen Kurultay delegesi Jenny Sutton'ın konuşması büyük ilgi gördü. Kurultayın sonuç bildirgesi ve oluşturulan Uluslararası Kayıplara Mücadele Komitesi'nin ilk toplantısında aldığı kararlar halka duyuruldu.

Kurultaya İngiltere Türkiyeli İlericiler Birliği adına katılan arkadaşımızın bu toplantıda yaptığı konuşmayı yayınlıyoruz.

Açtıkları Yarada Canlarını Bırakıyorlar

1. Uluslararası Gözaltında Kayıplar kurultayına örgütüm İ.T.İ.B'i temsilen katıldım. Kurultay'ı değerlendiren bir bildirimiz yeni dağıtıldı. O nedenle Kurultay'ın nasıl geçtiğine ilişkin detaylara girmeyeceğim.

Baskılara rağmen başarıyla sonuçlanan Kurultay, Demokratik Mücadele Platformu, Emekçi Kadınlar Birliği ve AGİF'in çağrısı ve çabalarıyla örgütlendi. Yoğun emek ve mali katkı içeren bu çabalardan ötürü bu örgütleri ve Kurultaya varış süreci içinde katkıları bulunan tüm kurumları kutlamak gerekir. Kurultaya ve gelecekteki çalışmalarına önem veriyoruz. Türkiye'de ve dünyada kayıplara karşı mücadeleyi birleştirme potansiyeli olduğuna inanıyoruz. Ancak İstanbul'da yaşanan deneyimden çıkardığımız sonuç, daha geniş kesimlerin, özellikle de DETU-DAP, Halklar ve Özgürlükler Platformu gibi kayıplar konusunda ardıcıl çalışmaları olan çevrelerin bu çalışmalara katılabilmesi gerektiğidir.

Kayıplar Kurultayı iki açıdan büyük önem taşımaktadır; uluslararası açıdan ülkemizin içinde bulunduğu koşullar bakımından Biliyoruzki, işkence, baskı, tarihin şu ya da bu dönemine, dünyanın şu ya da bu ülkesine özgü

değil. Ancak uygulandığı dönem ve yere bağlı olarak biçimi ve hizmet ettiği amaç değişebiliyor. Ezilmeye, sömürülmeye, insanın insan kulluğuna karşı çıkan halklar, egemenlerden, sömürücülerden baskının, zorbalığın, işkencenin her türlüşünü görmüş ve görmektedir.

Dostlar, kör değilsek yani gön gözüyle değil gönül gözüyle bakmayı biliyorsak, ezginin, baskının kaybedip katledilmelerin ülkemizin gündemindeki en önemli konulardan biri olduğunu ve bu saydıklarımızın sadece Türkiye'yle sınırlı kalmadığını görebiliriz. Zulüm, sömürü sınır tanımıyor. Sermayenin dini, imanı, vatani yok. İşçilerin de vatani yok. Türkiye gibi emperyalizmin zayıf halkası ülkelerde demokrasinin ne kadar güdük olduğu, burjuvazinin işçi sınıfına göstermelik de olsa haklar, özgürlükler vermeye nefesi yetmeyeceğini herkes (legalizm rüyası görenlerin dışında) kadul eder. Gelişmiş kapitalist ülkeleri ise demokrasi cenneti gibi görme yanılsamasına kapılanlar çoktur. Evet, Türkiye'de Arjantin'de, Şili'de baskılar daha vahşi, daha çıplak, kıyasıya. Ama şunu hiçbir zaman unutmamalıyız ki, Türkiye'de işlenen suç, Kürdistan'da, Şili'de

Ülkemizde kirli savaş sürdükçe başımız dik gezemeyiz. Zindanlar boşalmadıkça başımız dik gezemeyiz. Tüm kayıpların hesabı sorulmadıkça başımız dik gezemeyiz. Kadınıyla-erkeğiyle, Alevisi-Sünnisiyle, Kürdü-Türkü, Lazı-Çerkeziyle tüm işçiler, emekçiler kol kol olup, omuz omuza vermeliyiz. Bu gidişe dur demek için güçleri birleştirmeliyiz. Gün birlik günüdür, ortak vurma günüdür.

de, Nijerya da işlenen suç Amerika'da, Almanyada, İngiltere'de, Fransa'da ortaktır. İşçi sınıfının, emekçi halkın kayıplara karşı mücadelesi de uluslararası düzeyde örgütlenmek zorundadır. Yolu gerçek demokrasi, gerçek özgürlükten geçen, sınıfsız, sömürsüz bir toplum için yürütülen kutsal davanın bir parçası olan insan hakları mücadelesinde de dünya işçileri, emekçileri, dünya halkları bu gidişe birlikte dur demelidir. Ülkemiz insan haklarının en üst boyutlarda çiğnendiği bir ülkedir. Bu da bugün içinde bulunduğumuz koşullarla bağlıdır. Bir yandan Kürdistan'da kirli savaş sürerken, Türkiye'nin ekonomisi bunalımdadır. Ekonomisi çıkmazda olanın siyaseti de çıkmazda olur. Ülkemizde ekonomik, siyasal kriz, hükümet sorunu, yöneticilerin yönetememe sorunu hızla büyüyor.

Bir devlet düşünün ki halka topyekün savaş açmış. Cezaevi diye tabutluk açıyor. Zaten tutsak alıp elini kolunu bağladıklarını işkence ediyor. İstanbul gibi 'yabancı' gözlerin çevrildiği bir kentin Taksim Meydanı polisten panzerden geçilmiyor. Bu aczin, başedememenin, yönetememenin ifadesidir. Halka yönelen saldırının sınırı yok, ucu-bucağı yok. Yargısız infazlar, köy yakmalar günlük olay sayılıyor. Yasama, yargı, yürütme birbirine girmiş. Çünkü korkuyorlar. İşçi sınıfının, demokrasi güçleriyle birleşmesinden korkuyorlar. 1 Mayıs'taki katliam girişimi bu korkunun ifadesidir. korktukça daha

azgın, pervazsız saldırıyorlar. İnsanlar eşlerinin, çocuklarının yanından dostlarının arasından çekilip koparılıyor. Türkiye'de, hele Kürdistan'da kayıpların hesabı tutulmuyor. Daha yakın geçmişte gencecik bir fidanı, İrfan Ağdaş'ı katlettiler. Artık 17 yaşındaki gençlerden korkuyorlar.

Eski Roma bilgelerinden birinin ilginç bir sözü var: "Açıtları yarada canlarını bırakırlar" diyor. Evet, burjuvazi kaybederek, katlederek ana-babaların, kardeşlerin, işçi-emekçi halkın bağrında derin yaralar açıyor. ama böyle yaparak burjuvazi aynı zamanda sonunu yaklaşıyor. Her saldırısıyla halkın mücadele azmini biliyor. Evet, boyun eğmeyeceğiz, açtıkları yarada canlarını bırakacaklar!

Ülkemizde kirli savaş sürdükçe başımız dik gezemeyiz. Zindanlar boşalmadıkça başımız dik gezemeyiz. Hüseyin Toraman'ların, Ayşenur Şimşek'lerin, Hasan Ocak'ların, Rıdvan Karakoç'ların, Rohe Harman'ların, Ferhat Tepe'lerin tüm kayıpların hesabı sorulmadıkça başımız dik gezemeyiz.

Kadınıyla-erkeğiyle, Alevisi-Sünnisiyle, Kürdü-Türkü, Lazı-Çerkeziyle tüm işçiler, emekçiler kol kol olup, omuz omuza vermeliyiz. Bu gidişe dur demek için güçleri birleştirmeliyiz. Gün birlik günüdür, ortak vurma günüdür.

Yaşasın Kayıplara Karşı Kavgamız!
Yaşasın Devrimci Dayanışma!

Fatma Yılmaz

Direnmek yığınsallaşmaktır

Cezaevindeki olumsuz koşulların ortadan kaldırılması için başlatılan ölüm orucu direnişine destek olmak amacıyla İzmir'de de bir dizi eylem gerçekleştirildi. İlki, 23.7.1996 salı günü, yaklaşık 100 kişilik bir gurupla Cumhuriyet Parkı'nda oturma eylemi olmuştu. İkincisi de, 25.7.1996 perşembe günü Saraybahçe Belediyesi'nde toplanan yaklaşık 300 kişi sloganlar atarak Cumhuriyet Parkı'na kadar yürümüş, 30 dakikalık bir oturma eylemi yapılarak dağılmıştı.

Ölüm Orucu direnişinde şehit düşenlerin sayısının her geçen gün artması, daha fazla şeyler yapmamız gerçeğini bize dayattı. İzmir'de yaz günleri en kalabalık yer olan Fuar içinde yürüyüş yapılması kararlaştırıldı. KERVAN okurları, İGD'li gençler, Kurtuluş, Özgür Atılım ve Alınları okullarıyla diğer demokratların katıldığı yaklaşık 50 kişilik bir korsan yürüyüş yapıldı. Saat 20.00 sıralarında fuar içinde PTT

önünde toplandık. "Devrimci tutsaklar yalnız değildir", "Tutsaklara kalkan elleri kırdık, kıracağız" vb. yazılı dövizleri açarak, alkışlar eşliğinde sloganlar atarak yürüyüşe geçtik. Kısa süre sonra herkesin ilgi odağı olduk. Halk alkışlarla, zafer işaretleriyle bizlere destek oldu. Henüz 200 metre gitmiştik ki, polisten ilk müdahale geldi. Dağılmamız için uyardılar. Mücadelenin haklılığına inanan topluluk dağılmamakta kararlıydı. Yüzmeye ve slogan atmaya devam ettik. "Devrim şehitleri ölümsüzdür", "Şehitler onurumuzdur", "Zindanlar yıkılsın tutsaklara özgürlük", "Susma, sustukça sıra sana gelecek", "Baskılar bizi yıldıramaz" ve "Katil devlet yıkacağız elbet" sloganları atıldı.

Bu arada çevik kuvvet gelmiş ve kısa sürede etrafımızı sarmıştı. Hemen coplamaya başladılar. Topluluk çembereyi yaparak kurtulmaya çalıştı. İlk etapta 6 kişi feci şekilde dövülerek, yerde sürüklenerek sürüklenerek, küfürlerle otobüse bindirildi. Ardından operasyona devam

eden polis, 6 kişiyi daha döverecek gözaltına aldı.

5'i bayan-7'si erkek olmak üzere gözaltına alınan 12 kişi, bir günlük gözaltından sonra nöbetçi mahkemeye sevk edildi. Mahkeme; İGD kurucu üyesi Devrim Yılmaz'ın da bulunduğu 5 kişiyi tutukladı, 7 kişiyi serbest bıraktı. Diğer tutukluların isimleri şöyle; Ulaş Yılmaz Aydemir, Özlem Taşdemir, Nesrin cavgın, Vedat Değer.

Bu arada Belediye-İş Sendikası'nda, destek amacıyla süren açlık grevi de sona erdi. Şube Bşk. Remzi Polat da, eylemi azmettirdiği gerekçesiyle gözaltına alındı. Aynı gün diğer gözaltındakilerle beraber mahkemeye çıkarılan Remzi Polat tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Türkiye'nin işçi yatağı olan ve '80 öncesi en hareketli illerden biri olan İzmir'de de, yıllar sonra insanların biraz daha duyarlı hale gelmesi ve tepkileri yavaş yavaş sokağa dökmeye başlaması biz devrimcileri sevindirdi. İzmir'e eski militan havasını kazandıracağız.

Devrimci mücadelenin en yoğun yaşandığı İstanbul'un dışındaki illerde de eylemlerin, sokak gösterilerinin, korsanların yaygınlaşması, devrimci sosyalist platformun güç birliğine gitmesi Türkiye genelini çok daha hızlı bir şekilde devrimci duruma yükseltecektir.

Kocaeli'deki bu eylemler sonrasında yerel gazetelerde manşetten "İzmit bu görüntülere alışık değil" başlıklarıyla çıkarken, böylece burjuvazinin korkusunu da dile getirmiş oluyorlar.

Ey zalimler, zulmediciler, sömürücüler, düzen yaltakçıları sizlere sesleniyoruz: İzmir'de ve tüm diğer illerde mücadelenin yükseldiğini göreceksiniz. Cezaevleriniz işkenceleriniz, katliamlarınız bize vız gelir. Bizler and içtik; devrimi gerçekleştireceğiz!

Yaşasın devrimci dayanışma!

Ölüm orucu şehitleri onurumuzdur.

Direndik kazandık!

Katil devlet yıkacağız elbet!

Tayfun DOĞAN-İZMİT

33.Ölüm yıldönümünde de beraberdik

Nazım Hikmet'li gezimiz

Ölenler döğüşerek öldüler;
güneşe gömüldüler
Vaktimiz yok onların matemini tutmaya

Akın var
Güneşe akın
Güneşi zaptedeceğiz
Güneşin zaptı yakın!

3 Haziran 1963 deyince hepimizin aklına Nazım Hikmet'in ölüm yıldönümü gelir. Biz de 2 Haziran günü (3 Haziran pazartesi'ye denk geldiği için) Nazım yoldaşı anma gezisi düzenledik.

Pazar sabahı piknik yerine doğru yola çıktık. Oraya vardığımızda katılımcılara anma programıyla ilgili bilgi verdik. Ardından yemekleri hazırlamaya koyulduk. Yemek faslı tamamlandıktan sonra, anma programına geçtik.

Enternasyonal eşliğinde Nazım Hikmet ve tüm devrim şehitleri için saygı duruşunda bulunduk. Ardından, Nazım yoldaşın hayatı ve görüşleri hakkında bilgi veren bir konuşma yapıldı. Nazım Hikmet'in kavgası, yolu, yerini işçi sınıfının, TKP'nin yanında seçtiği belirtildi. "Şiirimin kökü yurdumun topraklarındadır. Ama dallarıyla bütün topraklara, doğuda, batıda, güneyde, kuzeyde uçsuz bucaksız yayılan bütün

topraklara, o topraklar üstünde kurulmuş medeniyetlere, bütün dünyamıza uzanmak istedim." diyen Nazım Hikmet'in Enternasyonalist bir şair olduğu vurgulandı. Konuşmanın bitiminde gür ve içten bir sesiyle Nazım'ın şiirlerinden bir demet sundu.

Daha sonra bilgi yarışması için, Eylem, Demokrasi, Nazım ve Bilginin sesi adlı dört grup oluşturuldu. Şeyh Bedrettin'den Ruhi Su'ya, ulusal burjuvaziden sınıflara kadar 10 sorunun sorulduğu bilgi yarışması oldukça coşkulu geçti, verimli bir şekilde sonuçlandı. Sonunda 1. olan "Bilginin Sesi" grubuna Nazım'ın Çilesi, 2. olan "Eylem" grubuna Dr.Bedir AYDE-

MİR'in yaşamı ve görüşleri, 3.olan "Nazım" grubuna İstanbul Hemşerileri, adlı kitaplar armağan edildi.

Yumurta taşıma ve halat çekme yarışmalarının da yapıldığı gezide marşlar, türküler söylendi, halaylar çekildi. Akşam saatlerinde program sona erdi.

Türkiye Komünist Partisi TKP'em benim Seni düşünüyorum. Sen dünümüz, bugünümüz Yarınımızsın

diyen Nazım yoldaş! Komünizm bayrağını ellerimizde taşıyoruz ve seni saygıyla anıyoruz. Nazım yoldaş kavgamızda yaşıyor.

Arzu Helvacıoğlu-İZMİT

NAZIM HİKMET'İ anma etkinliği

Zonguldak'ta gelenekselleşmiş olan, Nazım Hikmet'i anma etkinlikleri, her geçen gün daha nitelikli ve coşkulu yaşanıyor.

Çağdaş Hasat'ın düzenlediği gece, Nazım Hikmet Vakfı'nın, otobiyografisi, slayt ve kendi sesinden şiirleri katkısıyla zenginleştirilmiştir.

Dernek şube sekreteri, gecenin anlamı üzerine konuşma yaptıktan sonra, davetlileri, insanlığın toplumsal kurtuluşu, halkların kardeşliği ve halkımızın mutluluğu uğrunda, kan ve can verenlerin anısına bir dakikalık saygı duru-

şuna davet etti. Nazım Hikmet'in kavgaya arkadaşı, yoldaşı olarak davet edilen Rasih Nuri İleri'nin geçirdiği bir trafik kazası nedeniyle katılamadığını üzülerek belirten, mesajının ardından, aralarında Kervan Zonguldak Temsilciliğinin de bulunduğu il düzeyinde etkinliğe katkısı olan kuruluşlara teşekkür edildi ve geceye katılan davetliler, demokratik kitle örgütleri, parti ve gurupların temsilcileri selamlandı. Gece şiirlerle, korolarla coşkulu bir şekilde devam etti.

Ulusal ve yerel düzeyde, Nazım Hikmet'i anma etkinlikleri, nitelikli ve

coşkulu yaşanıyor. Dönem dönem Nazım Hikmet'in sanatçı kimliği ile siyasal-partili kişiliği birbirinden ayrıştırma gayretiyle sömürleştiriliyor. Açık yüreklilikle söylemek gerekirse; biz de hatalar yapıyoruz. Yer yer Nazım'ın siyasal-partili kişiliğini öne çıkararak, duygularından, sevdalarından, eleştirilerinden, soyutlayarak ele alıyoruz. Diyebiliriz ki, Nazım'ı tüm yönleriyle önce kendimiz anlamaya çalışmalı ve halkımızın da Nazım Hikmet'i tüm yönleriyle tanımasına yardımcı olmalıyız.

Gecede dikkatimi çeken dönemin

özelliği, katılan kitlenin niteliği gereği olsa gerek, TTK işçisi bir arkadaşın, gür sesiyle, "Beyazıtta şehit düşen, silkinip kalktı kabrinden"le başlayan, "Derlenip dürülmesin bayraklar, safları sıkıştırın çocuklar, bu kavgaya faşizme karşı, bu kavgaya hürriyet kavgasıdır" ve "TKP'em benim, her zaman senin yanında olmakla övündüm" şiirleri salondaki 7'den 70'e coşkulu kalabalık tarafından ayakta alkışlandı.

Kervan Zonguldak Temsilciliği

İşçi sınıfının doğal liderlerinden Kemal Türkler'i anıyoruz.
12 Eylül'den sonra sendikal birliğini Türk-İş'de sağlayan işçi sınıfı,
devrimci birliğini daha da sağlamlaştırıp burjuvazinin üzerine yürürken,
devrimci değerlerine, tarihine sahip çıkacaktır.
İşçi sınıfının militan savaşı, militan sayfaları üzerinde yükselecektir.

KEMAL TÜRKLER'İ DEVLET ÖLDÜRDÜ, DEVLET ÖDEYECEK

*Kemal Türkler davası
avukatı Av.Rasim ÖZ,
Kemal Türkler'in
mücadele yaşamı ve
cinayetin iç yüzünü
anlatıyor.*

Kemal Türkler ile nasıl tanıştınız?

Bu, yanıtlaması hem en kolay ve aynı zamanda onu tam olarak anlatabilmenin güçlüğü ile en zor soru galiba.

Ama Kemal Türkler denince benim aklıma Türkiye Sendikal Hareketi'ne çağ atlatan yiğit bir işçi önderi gelir.

Üretimin içinden gelen ve sınıfı ile diyalogu ve bağını hep sürdürebilmiş, onların özlem ve isteklerinin sesi olmuş bir büyük önderi anımsarım.

Kemal Türkler denince; Hak, Emek, Barış, Demokrasi ve Sosyalizm savunuculuğu gelir akıllara.

Elbette, Türkiye işçi sınıfının motor gücü T.Maden-İş Sendikası Genel Başkanı ve üyeleri gelir, sınıfının "söz ve karar sahibi olmasını sağlayanlar" gelir akıllara. Temel ilkeler ve hedefler gelir. 30 bin üye ile kurulup 500 binlere ulaştırılan, yalnızca Türkiye işçi sınıfının değil, tüm Türkiye işçi ve emekçi halkının umudu haline getirdiği DİSK gelir akıllara.

Ve sonra Türkiye işçi sınıfının o tarihe kadar yaşamadığı Büyük ve Şanlı 15-16 Haziran 1970 eylemi gelir, genel grev uygulamaları, DGM'yi ezmek gelir, 1 Mayıs'lar gelir, faşizme karşı demok-

rasi mitingleri gelir, faşizmin önündeki en büyük duvar gelir aklıma.

Onu ilk kez birinci TİP'in son kongresinde yakından tanıdım. Sonra 1970'te henüz bir yıllık avukatken 15-16 Haziran davasında, avukatı olarak savunma onuruna kavuştum. O tarihten katline kadar hep birlikte olduk; çok yakından tanıma olanağına ve sıcak

dostluğuna kavuştum.

Kemal Türkler o dönem de, şimdi de sevilen bir insan, bunun sebebi sizce nedir?

Her insan bulunduğu makamı dolduramaz. En zor oluşan da liderliklerdir. Kemal Türkler, belki de doğuştan sahip olduğu vasıf ve niteliklerle

*O sınıfına inanan,
güvenen ve ona,
günün koşullarına
uygun hedefler
gösteren bir önderdi.
Örneğin, 15-16
Haziran 1970
Direnişi'nde, önce
tüm işçi temsilcilerini
toplama ve onların
onayını alarak eylemi
başlatmıştı.
Bundandır ki, tankları
aşarak yürüdüler,
haykırdılar ve
kazandılar.*

gerçek anlamda bir lider olmuştur. O sınıfına inanan, güvenen ve ona, günün koşullarına uygun hedefler gösteren bir önderdi. Örneğin, 15-16 Haziran 1970 Direnişi'nde, önce tüm işçi temsilcilerini toplamış ve onların onayını alarak eylemi başlatmıştı. Bundandır ki, haklılığına inanan işçiler, tankları aşarak yürüdüler, haykırdılar ve kazandılar.

Kemal Türkler'in aldığı karar, eylem ve uygulamalar yalnızca bir sendikanın,

KEMAL TÜRKLER'İ DEVLET ÖLDÜRDÜ, DEVLET ÖDEYECEK

bir konfederasyonun ve işçi sınıfının değil tüm emekçi halkın, demokrasi, barış ve sosyalizm isteyenlerin de özlem ve istekleri olmuştur. Bundan dolayıdır ki, onun döneminde DİSK herkesin umudu ve demokrasi kalesi olmuştur. Bir çağırısı ile işçiler, emekçiler, gençler ve yığınlar meydanları, caddeleri dolduruyor, şalterler iniyor, üretenler, yaratanlar durunca sömürenler çıldırıyordu.

Kemal Türkler'in seçilmesi nedendi?

Faşizm, onun başının da deyimini ile çok önceden kararını vermişti. Ancak kitlelerde bıkkınlık yaratmak için provakatif eylemlerini bir-birbuçuk yıl daha sürdürme gereksinimi duymuştu.

Buna rağmen faşizmin başarısı için yaratılan bu ortam da yeterli değildi.

Av. Rasim ÖZ

Önündeki en büyük engelleri de bertaraf ederek aşmalıydı. Kemal Türkler, işçi sınıfının ve emekçi halkın en büyük sendikal önderi, umudu ve demokrasi kalesinin kumandanı idi.

Bu dev lider yok edilmeden faşizm kolay gelemmez, gelse de rahat edemezdi, onun için de yok edilmeliydi.

Kendilerini devlet, devletin tek sahibi görenler, devlet adına cinayet işleyen bir çetenin, aldıkları yok etme komutunu;

22 Temmuz 1980 sabahı 12 Eylül faşizminden 51 gün önce bunun için yerine getirerek Kemal Türkler'i evinin önünde katlettiler.

Seçimleri kendi açılarından doğru idi. Bundandır ki 12 Eylül sonrasında suskunlaşan işçiler, emekçiler, ezilenler, Kemal Türkler sağ olsaydı, faşizme karşı konulurdu diyerek, hep hayıflanmışlardır. Bu kanı, Türkler'i tanıyan ve dönemini yaşamış pekçok insanda bu gün de vardır.

Ben 12 Eylül sonrasında Kemal Türkler'in katledilmesi nedeniyle müdahil avukat olarak MHP davasında bunu savundum. Hala da buna inanıyorum.

Kemal Türkler'in katli nedeni ile onun ölümünden sonra da ailesinin ve sendikasının avukatı olarak MHP davasına müdahil olarak katıldınız. Verilen kararı doğru buluyor musunuz? Katiller ve azmettirenler bulunup cezalandırıldı mı? Yargılama ve kararı bir hukukçu olarak değerlendirir misiniz?

Öncelikle bir hukukçu olarak belirtmeliyim ki; bağımsız yargının objektif ölçülere göre verdiği BERAAT kararına karşı son derece saygılıyım.

Ancak bağımsız olmayan idari ve askeri makamların etki ve baskı alanı içindeki olağandışı kararlarına değil.

İşte bu türden kararlardan biri de 12 Eylül sonrasında 20.08.1981 tarihli iddianame ile Ankara sıkıyönetim mahkemesinde açılan MHP Davası ve bu davada verilen BERAAT kararları ve süre aşımına uğratılan silahlı çete suçlamaları olmuştur.

MHP Davasında sanıklar 600 kişinin öldürülmesinden sorumlu olarak yargılanmışlardır. Sanıkların bir çoğu ilk ifadelerinde Alparslan TÜRKER ve Yılmaz DURAK'ın bilgisi ve ONAYI olmadan öldürme eyleminin yapılmadığını beyan etmişlerdir. Bu davada ise; siyasi nedenlerle katledilen bu 600 kişiden, yalnızca 34 kişinin katili adı adam öldürme suçlusu olarak ceza almışlardır. Diğer öldürülenlerin failleri

ise meçhul bırakılmıştır.

Bunlardan biri de A. TÜRKER'in emri, Yılmaz DURAK ve Celal ADAN'ın talimat ve planlaması ile gerçekleştirilmesi; Tetikçiler Abdülsamet Karakuş, İsmet Koçak ve Ünal Osmanağaoğlu tarafından gerçekleştirilen DİSK ve T.MADEN-İŞ Genel Başkanı Kemal TÜRKLER'in katledilmesi olayıdır. Sıkıyönetim Askeri Savcılığı A. TÜRKER, Y. DURAK ve Celal ADAN'ı, Kemal Türkler'i öldürmeye azmettirmelerinden TCK 149/1. maddesi uyarınca idamlarını talep etmiştir. Aynı şekilde eylemi gerçekleştiren tetikçiler Abdülsamet Karakuş, İsmet Koçak ve firari sanık Ünal Osmanağaoğlu'nu adam öldürmekten, Aydın Eryılmaz ve Aydın Esin'in de feri fail olarak yardımcı olmaktan mahkumiyetleri arz ve talep edilmiştir. Ben de Kemal Türkler ailesi adına müdahil avukat olarak bu taleplere katılmıştım.

Buna rağmen davanın sonunda değişen koşullarda A. TÜRKER, Y. DURAK ve C. ADAN, Kemal Türkler'i öldürmeye azmettirmek, planlayıp gerçekleştirilmesini sağlamak suçundan, 9 sanığın ilk ifadelerindeki birbirlerini doğrulayan beyanları yeterli delil sayılmayarak, haklarında bu suçlarında beraat kararı verilmiştir.

Üç tetikçiden biri olan Abdülsamet KARAKUŞ; "tabancam tutukluk yaptı" dediği için Kemal Türkler'i öldürme eylemini gerçekleştirmede kabul edilecek, öldürmeye eksik teşebbüsten, cüzi bir ceza almıştır. Tetikçi İsmet KOÇAK'ın ise, kendisinin ve 6 arkadaşının birbirini doğrulayan ilk ifadelerine rağmen, yine delil yetersizliğinden BERAATİNE karar verilmiştir.

Üçüncü tetikçi olduğu beyan edilen "Yusuf" kod adlı Ünal OSMANAĞAOĞLU ise hiç yakalanmadığı ve halen de aranmadığı için ve varlığı da saptanmadığından Kemal Türkler'in KATLİ FAİLİ MEÇHUL CİNAYET olarak bırakılmıştır.

Sıkıyönetim mahkemesinin bu kararı, hukuki olarak da, vicdani olarak da bizi

tatmin etmediği için bu kararları tümü ile TEMYİZ ettik.

Bu kararlar kamu vicdanını da tatmin etmediği, inandırıcı bulunmadığı, sanıkların ve failerin devletçe korunduğu kanısı egemen olduğundan, tartışmalar devam etmektedir. Zira sanıkların çelişkili beyanları ve bu beyanların mahkemece çifte standartla delil kabul edilip edilmemesi sonucu, delil yetersizliğinden beraatlarının sağlanması bir yana, bu konumdaki kişiler İl Başkanlığına (DYP İstanbul İl Başkanlığı), Parlamenter ve Bakanlık düzeyinde mükafatlandırılmışlardır.

İnsanlık tarihi gerçek hükmünü verecek ve katilleri koruyanlardan hesabını soracaktır.

Bugün Kemal Türkler'den öğreneceğimiz ve sınıfa, yığınlara aktaracağımız hangi yönler ve dersler olmalıdır?

Kemal Türkler'den öğreneceğimiz en büyük ders, koşullar ne olursa olsun, canınıza kast edileceğini bildiğiniz halde, inandığınız işçi sınıfı davası ve demokrasi mücadelesinden ödün vermeden, kararlılıkla ve inatla vazgeçmeden sürdürmek olmalıdır.

Kemal Türkler'den öğreneceğimiz bir başka ders de; sınıf partisine, onun lideri, belki de üyesi dahi olmadan, ona yapılan büyük katkısıdır. Kemal Türkler, ekonomik mücadeleyi hiçbir şekilde ideolojik mücadeleden ayırmadan, siyasi mücadele yapılmadan, ekonomik ve demokratik mücadele ile kazanılanların kalıcı olmadığı öğretisini pratiği ile perçinlemiş biridir.

Kemal Türkler, katledilmesine rağmen, öldürülemeyen insanların da olduğunu gösteren büyük abidelerden biri olarak, işçi sınıfı tarihinde yerini almıştır.

SABAHAT TÜRKLER, KEMAL TÜRKLER'İ ANLATIYOR...

Sabahat TÜRKLER

Bize kısaca Kemal Türkler'i tanıtır mısınız?

"Savaşı, sömürsüz, barış dolu bir dünya idealiyle ulaşmak için sınıf ve kitle sendikal anlayışını ve demokrasi müca-

delesini gelecek kuşaklara aktarmak" özetleyeceğimiz amaç, onu tanımaya yeter sanırım.

Devlet, Kemal Türkler'i katletmekle, işçileri lidersiz bırakmayı ve 12 Eylül faşist cuntasını daha kolay uygulamayı amaçladı. Kemal Türkler kararlı ve niyetli bir sendika lideriydi. Bize Kemal Türkler'in kararlı ve militan sınıf mücadelesi örneklerini anlatır mısınız?

12 Eylül öncesinde faşizm özlemcileri önlerinde en büyük engel olarak işçi sınıfı, onun sınıf ve kitle anlayışında militanlaşmış DİSK ve üyeleri, onların hak etmiş büyük önderi Kemal Türkler'i görüyor.

Onları öndersiz bıraktığında amacına daha kolay ulaşacağına inanıyordu. Bunun için de, hedef olarak Kemal Türkler'i seçti ve maşalarına uygulattı.

Teşhisinde yanlış olduğunu Kemal Türkler'i katlettikten sonra da gördü. Öldürülmesi üzerine işyerlerinde şalterler indirildi, üretim ve yaşam durdu.

Tehlikeyi anlayan sol gruplar ve emekçiler, 1 milyon kişi Kemal Türkler'in cenazesinde birleşti. Tepelerindeki askeri helikopterlere aldırılmadan, O'nu yolcu ettiler. O yoktu artık, faşizm özlemcileri planlarını daha kolay uygulayabilirlerdi. Kısa süre sonra da uygulamaya koydular.

O olsa idi, tıpkı 15-16 Haziran 1970'lerdeki gibi, DGM, Genel Yas, 1 Mayıs'lar, Demokrasi mitinlerinde olduğu gibi, tutuklanma pahasına örgütlü gücü, sınıfa olan inancı ve önderlik kararlılığı ve inadı ile, saldırıya rağmen işçi sınıfının, emekçi halkın çıkarları için göğüs gererdi. Bu karizmada öndersizlik işçi ve emekçi kesimin suskunluğuna neden olmuştu.

Kemal Türkler'in eşi olarak sizden öğreneceğimiz çok şey olduğuna inanıyoruz. Kemal Türkler'in en yakınındaki kavgada arkadaş ve değerli eşi olarak Kemal Türkler'le ilgili bize öğretici anılarınızdan birkaç tanesini anlatırmısınız?

Gönen'de kurmaya çalıştığı İşçi Üniversitesi ve dinlenme merkezine gitmiştik. Çok geniş ve deniz kenarındaki boş bir arazi idi. Ama sahildeki sazlıkta çok yoğun bir sivrisinek ordusu vardı. Ben "Başkan, burada yaşanır, tatil yapılır mı?" dedim. Bana, "İşçi sınıfı yaratıcıdır, diyorsak boşuna mı söylüyoruz. Onun yaratıcılığı ile seneye burasını işçilerin cenneti yapacağım, göreceksin" dedi.

Gerçekten, bir yıl sonra gördüğümde sevinçten mahçup olmuştum. Orayı işçi cenneti yapmıştı.

Bundan bir yıl sonra gittiğimizde de, işçi otelindeki bir odada bulunan naylon perdenin kesilmiş olduğunu gördüm. Başkana, "işçiler cahil mi kendi perdelerini kesiyorlar?", dedim. Bana, "bu cehaletten değil. Biz naylon perdeler değil, daha iyilerine layıkız, demek istiyorlar" dedi. ve perdeleri değiştirdi. Deddiği doğrulanmıştı. Daha sonra perde kesilmesine tanık olmadım. .

BELGELERİ ORTADA

ŞAHİT

ABDURRAHMAN BOZKURT/ Aslen Siirt ili Merkez İlçesi nüfusuna kayıtlı olup halen İstanbul da Unkapanı sebze halinde mısır satılan yerlerde ve inşaatlarda yatıp kalktığını söyler belirli bir adresi olmadığını bildirir arandığında sebze halinde bulunabileceğini söyleyen Derviş oğlu 1964 yılında Hediye'den olma ABDURRAHMAN BOZKURT'un alınan ifadesinde:

SORULDU

Bugün yani 22.7.80 günü sabah saat 09.30 sıralarında ben Merter'e geldim. Bir inşaatla çalışmıştım o inşaat paramı almak için geldim ve paramı alıp giderken yolun kenarında bulunan otobüs durağına bir ara oturmıştım. Bu sırada üç kişi indi bir takside bulunan iki kişiye ateş etmeye başladılar. Ateş eden şahısların üçünün de elinde tabanca vardı. Bu ateş eden şahıslar aşağıdan gelen portakal renginde bir Renault marka taksi ile binip kaçtılar. Ateş eden şahısların eşgalleri ise birisi beyaz gömlekli, kot pantolonlu, güneş gözlüğü vardı. 18-19 yaşlarında üçü de aynı vücutta orta boylu idiler ben başka eşgal veremiyorum görsem tanıyamam dedi ve alınan ifadesinin doğruluğunu imzası ile tasdik etti ve edildi. 22.7.1980

Polis Memuru Neyruz Gözümlü
Şahit Abdurrahman Bozkurt

İFADE ZABIT VARAKASI

İFADE SAHİBİ, ŞAHİT

ABDURRAHMAN BOZKURT: Aslen Siirt ili Kurtalan ilçesi Yeşilkonak köyü nüfusuna kayıtlı olup, halen

İstanbul ilinde bir hafta önce çalışmaya gelen belirli bir ikametgahı olmayan Derviş oğlu 1964 yılında Hediye'den olma ABDURRAHMAN BOZKURT'un 22/7/1980 günü saat 09.40 sıralarında Merter Sitesi Ahmet Kutsi Tecer caddesi Merkez Apartmanı önünde meçhul kişilerce otosuna bindiği sırada silahla öldürülen Sendikacı Kemal TÜRKLER ile koruma polisi ALİ BİLSEV'in yaralanması ile ilgili görüşü tanıdığı Abdurrahman BOZKURT'un alınan ifadesinde:

SORULDU

Ben bir hafta önce memleketim olan Siirt'ten çalışmak üzere İstanbul'a geldim. Merter'de bulunan bir inşaatla çalıştım. Olay günü yani 22/7/1980 günü Merter'de çalışmış olduğum inşaatın sahibinden paramı alabilmem için saat 06.00 ve 07.00 arası gittim. İnşaat uğradım. İnşaat sahibini bulamadım tekrar biraz bekledim. İnşaat sahibi geldi. Ben kendisinden paramı aldım, tahminen saat 09.00 sıralarında İstanbul'un yabancıları olduğum için otobüs durağının ismini bilmiyorum. Fakat Aksaray'a hareket eden dolmuşların bulunduğu duraya geldim. Durakta bir müddet bekledim. Benim beklemiş olduğum durağın karşısında bir şahıs kendisine ait sarı renkli bir otoyala bindi arabayı çalıştırdı ve arabayı geri vitesine taktı bir metre kadar geri geldi. O sırada daha önce hiç görmediğim, tahminen 17-18 yaşlarında birinin üzerinde beyaz gömlek kot pantolon, diğerinin üzerinde yakalı beyaz önü açık kazak ve kahverengi pantolon, üçüncü şahsın üzerinde kahverengi gömlek ve gri pantolon bulunan üç şahıs arabasını çalıştıran şahsa ateş etmeye başladılar. Bu üç şahıstan birinin silahı tutukluk yaptı. Fakat diğer iki şahıs adamı öldürüne kadar

ateş ettiler. Olayın heyecanından şahısların yüz eşkallerini tam olarak göremedim. Olaydan sonra olay yerine gelen Portakal renkli Renault marka bir otomobil hızla geldi. Bu her üç şahıs arabaya bindiler süratle olay yerinden uzaklaştılar. Yukarıda belirttiğim gibi ben şahısların yüzlerini göremedim. Bana gösterilen fotoğraflardan bu şahısları teşhis edemedim, dedi alınan ifadesinin doğruluğunu imzasıyla tasdik etti. 22/7/1980

Em.Şb.1 de görevli Polis Memuru
Em.Şb.1 de görevli Polis Memuru

İFADE SAHİBİ

Abdurrahman BOZKURT

İFADELİ TEŞHİS ZAPTI

22.7.1980 günü saat 00.30 sıralarında 34 N 5819 plakalı 1975 model Reno marka otomobili Topkapı'da gaspedilen ve aynı otosu 22.7.1980 günü sabahı Merter'de Kemal TÜRKLER'in öldürülmesi olayında kullanılan oto şoförü Aslen Kırşehir nüfusuna kayıtlı Mehmet Ali oğlu 1961 doğumlu Hüsamet'in Bektaş celp edilerek usulüne uygun olarak sanıklar arasına konulan Aziz oğlu Muş 1956 doğumlu Abdülsemet KARAKUŞ kendisine gösterilmiştir.

Olay mağduru Hüsamet'in BEKTAŞ gösterilen sanıklar arasından Abdülsemet KARAKUŞ'u teşhis ederek olay günü saat 00.30 sıralarında Topkapı'da otosuna binen 3 kişiden bir tanesinin bu şahıs olduğunu kendisinin yanına oturduktan sonra Safraköy'e gitmek istediğini söylediğini, 350 liraya anlaştıklarını, Ömür rampasına geldikleri sırada yanında bulunan Abdülsemet KARAKUŞ'un silahını çekerek sağa

yanaş ve dur dediğini, aşağıya indikten sonra aynı şahsın telefon numaranı var mı diye sorduğunu, telefon numarası söylemeyince yarın otoyolu nereye bırakın diye sorduğunu, kendisinin Hüsamet'a bırakmasını söylediğini ve otoyolu gaspeden şahısların kendisini orada bırakarak ayrıldıklarını Abdülsemet KARAKUŞ'u kesin olarak teşhis ettiğini beyan etmiş, işbu ifadeyi teşhis zabıt varakası birlikte tanzimle imza edilmiştir. 1/10/1980

Şb. 1. de Başkom.
Şb. 1. de Po. Me.

Teşhis eden
HÜSAMETTİN BEKTAŞ
Teşhis edilen
ABDÜLSAMET KARAKUŞ

TEŞHİS ZABIT VARAKASI

Merter'de öldürülen Maden-İş Sendikası genel başkanı Kemal Türkler'in eylemi sırasında teröristler tarafından kullanılan 34-N-5819 plakalı otomobil sanıklar tarafından oto şoförü Mehmet Nail oğlu 1961 Kırşehir doğumlu HÜSAMETTİN BEKTAŞ'tan gasp edilmiştir.

Otoyolu gaspeden sanıklardan Aydın ERYILMAZ yakalanmış ve usulüne uygun olarak mağdura gösterildiğinde Aydın Eryılmaz'ı teşhis ederek, gasp sırasında otosuna binen ve otomobilin arka sağ tarafında oturan şahsın bu şahıs olduğunu kesin olarak teşhis etmiştir. İş bu teşhis zabıt varakası yapılan tahkikata esas olmak üzere tanzimle birlikte imza altına alındı. 11.10.1980

Zaptı tanzim eden Şb. 1. Başkomseri
Şb. 1. Polis Memuru

DEVLET KORKTU-ÖLDÜRTTÜ KATİLLERİ KORUDU

22 Temmuz. İşçi önderi, DİSK Genel Başkanı Kemal TÜRKLER'in katledilişinin yıldönümüdür.

Kemal Türkler 16 yıl önce bugün parabolünün emri ve onun uşakları faşistler eliyle katledildi. Burjuvazi tarih boyunca halkın ve işçi sınıfının yiğit evlatlarına, önderlerin ve sınıf öncülerin katletme yöntemini uygulamıştır. Burjuvazi ve onun düzeni hep katletmiştir, işkence etmiştir, sömürmüştür. Bugün de egemen güçler bunu yapıyor.

Peki Kemal TÜRKLER kimdi ve neden katledildi?

Ülkemizde işçi sınıfının tarihi şanlı mücadelelerle doludur 1950'lerde ülkede fabrika aşamasına geçilmekle işçi sınıfı ana bir sınıfsal güç olarak doğdu. 1960'larda tekellerin ve finans-kapitalin egemenlik kurması, sınıfta nitel ve nicel olarak büyümek sınıflar arası kavgayı yükseltti-keskinleştirdi. İş pazarı doyup-yetmezleşirken emperyalist emeller doğrultusunda dışa açılmayan finans-kapital sömürü ve baskısını, başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi halklar üzerinde giderek içte yoğunlaştırdı-şiddetlendirdi.

Burjuvazi bu süreçten devletin yapısında düzenlemeler, merkezileşmeler yaparak karşı-devrimle faşizmle çıkma-ya çalışırken, buna razı olmayan işçi sınıfı ve devrimci hareket destanlaşacak karşı koyuşlar, mücadeleler yarattı.

Bu süreçte 1970-80 dönemi başta o günkü DİSK'in kimliğinde işçi sınıfının burjuvaziye darbeler indirdiği, kazanımlar elde ettiği bir dönemdir. 1980 öncesi DİSK'in başta militan 15-16 Haziran büyük işçi eylemi, DGM'leri ezip-gündemden kaldıran eylemi, 1 Mayıs 1977, vb eylemler. O dönem ülkede sınıf savaşımı gündemine damgasını vuran, etkileri ve mirası bugünlere taşınabilen önemli gelişmelerdir. Bu dönemde, Kemal TÜRKLER'de, sınıfına sendikal alandan önderlik edebilen lider vasfı kendini göstermiştir. Onun bu konumu da burjuvaziye rahatsız eden bir boyuta varmıştı. O dönem, DİSK'in, toplumsal yaşamın önündeki engellere karşı aldığı kararlar ve bunların hayata geçirilişinin toplumsal güçlere verdiği moralde Kemal TÜRKLER ve onun gibi yöneticilerin büyük payı vardır.

Sınıf mücadelesi yaşamında Kemal Türkler'in kararlı ve inatçı tutumunun ve düşmanı burjuvaziye duyduğu sınıf kininin onun başarılı kılmasında büyük payı vardı. Türkiye işçi sınıfı Kemal Türkler gibi bir sendikacı önderini tanımış ve onunla yaşamış Türkiye'nin o dönem içinden geçtiği devrimci durum ortamlarında, ana kaynağını ülke oratamından, sınıf savaşımı bilincinden soldan, devrimden alan ve soluyan işçi sınıfının militanlık ve karlılığı vardı.

1 Mayıs'ların ülkede işçi sınıfının mücadele etapları olmasında da büyük payı vardır. Bu çerçevede işçi sınıfının

en yığinsal gösterisi olarak 1 Mayıs 1977 çalışmasında K.Türkler'li DİSK'in büyük bir rolü vardır. Hele 1977 1 Mayısında devletin gizli örgütleri ve faşist uşakları tarafından tertiplenen provokasyon-katliam ortamında K.Türkler'n kürsüyü terketmeyerek işçilere cesaret vermesi, saldırıya karşı koyması yönündeki yönlendirmesi işçi sınıfının bilincinden saygınlık kazanan bir tutum olmuştur.

İşte Kemal Türkler'in devlet ve faşistler tarafından öldürülmesi kararı, onun böylesi bir inatçı, mücadeleci, sınıfa inanan ve öyle davranan kimliğinden kaynaklanıyordu.

Kemal Türkler'in, daha sonra yakalanan katillerin ifadeleri, bu cinayeti işledikleri mahkemece de sabit olmuşken serbest bırakılmaları devletin bu cinayetteki rolünü daha da açık etmektedir.

Sınıfa inanç, kararlılık, inatçılık, Kemal Türkler'in önemli özellikleridir. Yalnız bu özellikler bilimsel ülke gerçeklerini iyi bilen, yönetici güçlerin düzeyi ve sınıfların yerini iyi koyabilen siyasal taktikleri akıllıca uygulayan Marksist-Leninist bir parti taraftarı ve böyle bir partili sendikacı olunmazsa niyet ne olursa olsun yanılmamak imkansızdır.

Bugün sınıfın sendikal birliği ve sendikacılıkta bilimsel-militan komünist partisine ideolojik bağımlılığı ve örgütsel bağımsızlığı temelinde yaratılmazsa başarılı olmak, ileri ekonomik haklar

elde etmekte, reformcu halden devrime bağlamak hayaldir. Sendikaların hedefi, ekonomik-demokratik haklarla birlikte, bu hakları devrimle bağlayan komünist partisinin takipçisi olmaktır.

Ama bununla birlikte Kemal Türkler'e daha önceki darbe kendi içinde oportünistler tarafından ona, DİSK'e ve işçi sınıfına dayatılmaya çalışılan pasifist teslimiyetçi politika ve dayatmalar olmuştur. 1980 öncesi DSK kurultayının Kemal Türkler'in kaybetmesi, ardından 12 Eylül faşist darbesine yolu döşeyen sınıfın mücadele eğrisindeki düşüşte ve K.Türkler'in can güvenliğinin sağlanmayarak adeta ölüme gönderilmesinde devrim kaçkını oportünistlerin büyük payı vardır.

Devletin devrimci tutuklular üzerindeki yeni katliamcı politikaların yaşama geçirilmeye çalışıldığı, buna rağmen içerde ve dışarda destansı mücadelelerin yükseldiği, sınıfa yönelik sömürü ve salsırların arttığı, yine de havanın soldan, devrimden yana estiği bugünkü ülke ortamında işçi sınıfının yiğit evladı Kemal Türkler'i işçi sınıfının birliği ve militan mücadele eylem hattının yaşama geçirilmesi duygularıyla saygıyla anıyoruz.

Kemal Türkler işçi sınıfının onurudur.

Devrim şehitleri ve devrimci tutsaklar onurumuzdur.

Yaşasın mücadele-yaşasın devrim.

KERVAN

Hilmi S. ve da
edilen ve da
Ankara Sıkıyönetim
Askeri Savcılığının
numarasında kayıtlı 2
nın mağdur Hilmi SOM

İsmet K
maddesi uyarınca
süre ile ağır hapis cezası
rılmasına, sanığın te
si olduğu anlaşıldığı
cezanın 1/3 oranında
yıl Dört ay süre ile
cezalandırılmasına,

4- Sanık Orhan ÇAKIROĞLU diğer
tarihle 27.10.1980
ettiğinden 2301 sayı
arasında korku, endişe, panik, siya
1402 sayılı Kanun
uyarınca tertip o
oranında azaltılara
on gün süre ile
ancak 1402 sayı
maddesi cezanın a
Kanunla de
yacağından sanığın
hapis cezası ile
Sanığın hazırlıktaki ikrarı lehine tak
dirde hafifletici neden kabul edilerek
cezanın TCK.nun 59ncu maddesi
uyarınca 1/6 oranında indirilerek ce
nen SEKİZ YIL DÖRT AY AĞIR
HAPİS CEZASI İLE CEZALANDI

Alpaslan TÜRKES tarafından örgüte
mali kaynak temin için görevlendiril
mış bulunması ve maktül Kemal
TÜRKLER'in öldürülmesi olayında
maktülün adresini sanık Celal ADAN
'a vermek suretiyle TCK.nun 146/1
maddesini ihlal etmekten k davası
açılmış isede; sanığın münsnet suçu
işlediğine dair mahkumiyetini gerekti
r keskin ve inandırıcı delil elde
edilmediğinden subuta ermeyen müs
net suçtan sanığın BERAATINA.

Sanığın evinde elde edilen ruhsat
nameli tabancasının sanığa İADESİ
re yazılmasına,

4- Sanık Orhan ÇAKIROĞLU diğer
tarihle 27.10.1980
ettiğinden 2301 sayı
arasında korku, endişe, panik, siya
1402 sayılı Kanun
uyarınca tertip o
oranında azaltılara
on gün süre ile
ancak 1402 sayı
maddesi cezanın a
Kanunla de
yacağından sanığın
hapis cezası ile
Sanığın hazırlıktaki ikrarı lehine tak
dirde hafifletici neden kabul edilerek
cezanın TCK.nun 59ncu maddesi
uyarınca 1/6 oranında indirilerek ce
nen SEKİZ YIL DÖRT AY AĞIR
HAPİS CEZASI İLE CEZALANDI

İstanbul SYHT
Mahkemesince
4.3.1981 gün ve
435 karar sayılı
nin GERİ ALIN
an hükümlü ve
takdirde d
aydınlatılma
ruhsatnameli
DESİNE.

İNANOĞLU'nun
nlarından para
RKES'in hesa
Mahtuş Elek
A.Ş. adlı
ve örgüte
için topladığı
kazanç gibi göste
mali çalışmalarına iliş
ar tanzim etmek suretiyle
nun 146/3 maddesini ihlal etmek
en kamu davası açılmışsada; mahku
miyetini gerektirir kesin ve inandırıcı
delil elde edilmediğinden subuta erme
yen müsnet suçtan sanığın BERAATI
NA.

İstanbul SYHT
Mahkemesince
4.3.1981 gün ve
435 karar sayılı
nin GERİ ALIN
an hükümlü ve
takdirde d
aydınlatılma
ruhsatnameli
DESİNE.

İNANOĞLU'nun
nlarından para
RKES'in hesa
Mahtuş Elek
A.Ş. adlı
ve örgüte
için topladığı
kazanç gibi göste
mali çalışmalarına iliş
ar tanzim etmek suretiyle
nun 146/3 maddesini ihlal etmek
en kamu davası açılmışsada; mahku
miyetini gerektirir kesin ve inandırıcı
delil elde edilmediğinden subuta erme
yen müsnet suçtan sanığın BERAATI
NA.

İstanbul SYHT
Mahkemesince
4.3.1981 gün ve
435 karar sayılı
nin GERİ ALIN
an hükümlü ve
takdirde d
aydınlatılma
ruhsatnameli
DESİNE.

İNANOĞLU'nun
nlarından para
RKES'in hesa
Mahtuş Elek
A.Ş. adlı
ve örgüte
için topladığı
kazanç gibi göste
mali çalışmalarına iliş
ar tanzim etmek suretiyle
nun 146/3 maddesini ihlal etmek
en kamu davası açılmışsada; mahku
miyetini gerektirir kesin ve inandırıcı
delil elde edilmediğinden subuta erme
yen müsnet suçtan sanığın BERAATI
NA.

İstanbul SYHT
Mahkemesince
4.3.1981 gün ve
435 karar sayılı
nin GERİ ALIN
an hükümlü ve
takdirde d
aydınlatılma
ruhsatnameli
DESİNE.

İNANOĞLU'nun
nlarından para
RKES'in hesa
Mahtuş Elek
A.Ş. adlı
ve örgüte
için topladığı
kazanç gibi göste
mali çalışmalarına iliş
ar tanzim etmek suretiyle
nun 146/3 maddesini ihlal etmek
en kamu davası açılmışsada; mahku
miyetini gerektirir kesin ve inandırıcı
delil elde edilmediğinden subuta erme
yen müsnet suçtan sanığın BERAATI
NA.

İstanbul SYHT
Mahkemesince
4.3.1981 gün ve
435 karar sayılı
nin GERİ ALIN
an hükümlü ve
takdirde d
aydınlatılma
ruhsatnameli
DESİNE.

İNANOĞLU'nun
nlarından para
RKES'in hesa
Mahtuş Elek
A.Ş. adlı
ve örgüte
için topladığı
kazanç gibi göste
mali çalışmalarına iliş
ar tanzim etmek suretiyle
nun 146/3 maddesini ihlal etmek
en kamu davası açılmışsada; mahku
miyetini gerektirir kesin ve inandırıcı
delil elde edilmediğinden subuta erme
yen müsnet suçtan sanığın BERAATI
NA.

İstanbul SYHT
Mahkemesince
4.3.1981 gün ve
435 karar sayılı
nin GERİ ALIN
an hükümlü ve
takdirde d
aydınlatılma
ruhsatnameli
DESİNE.

İNANOĞLU'nun
nlarından para
RKES'in hesa
Mahtuş Elek
A.Ş. adlı
ve örgüte
için topladığı
kazanç gibi göste
mali çalışmalarına iliş
ar tanzim etmek suretiyle
nun 146/3 maddesini ihlal etmek
en kamu davası açılmışsada; mahku
miyetini gerektirir kesin ve inandırıcı
delil elde edilmediğinden subuta erme
yen müsnet suçtan sanığın BERAATI
NA.

DURUŞMA TUTANAĞI
SAHİFE 588

TCK.nun 70nci maddesi uya
anığın birden ziyade Müebber
lapis mahkumiyeti nedeniyle
EZASI İLE CEZALANDIR
A, Muvakkat hürriyeti
ezalarının da TCK.nun 7
maddesi gereğince içtim re;
yrica Doksan dokuz Y

1- Sanık Celal ADAN'ın eğitimi
MHP İlçe Eğitim
ZİCİ'ye, 19 tarihinde
LİRA, ün öldürülmes
LMES'arı Balat Mehme
Xünde öğretmen A. Kİ
18.5.1980 tarihinde Eyü
görev-jakan Blokları yanında cesed
Etulunan ve kimliği tesbit edilemeye
maktülü suç ortakları Ali KOCAMAN

1- Sanık Celal ADAN'ın eğitimi
MHP İlçe Eğitim
ZİCİ'ye, 19 tarihinde
LİRA, ün öldürülmes
LMES'arı Balat Mehme
Xünde öğretmen A. Kİ
18.5.1980 tarihinde Eyü
görev-jakan Blokları yanında cesed
Etulunan ve kimliği tesbit edilemeye
maktülü suç ortakları Ali KOCAMAN

GÜVENLİK GÖZETİMİ ALTINDA
BULUNDURULMASINA, FERİ CE
ZALARININ AYRI AYRI TATBİKİ
NE.

Gözetimde ve tutuklulukta geçirdiği
sürelerin 353 sayılı Kanunun 251/1
maddesi uyarınca mahkumiyetinden
MASINA VE TUTUKLULUK
DEVAMINA,

Rektaş YAZICI'nın
ile ilgili olarak
göre olan
e nazararı
ve diğer
U'dan alın
ettin YAZICI
ZICI. Mustafa
AZICI. Em un
Binnaz F Raş
ÇELEBİ'na göze
19 tarihinde
LİRA, ün öldürülmes
LMES'arı Balat Mehme
Xünde öğretmen A. Kİ
18.5.1980 tarihinde Eyü
görev-jakan Blokları yanında cesed
Etulunan ve kimliği tesbit edilemeye
maktülü suç ortakları Ali KOCAMAN

1- Sanık Celal ADAN'ın eğitimi
MHP İlçe Eğitim
ZİCİ'ye, 19 tarihinde
LİRA, ün öldürülmes
LMES'arı Balat Mehme
Xünde öğretmen A. Kİ
18.5.1980 tarihinde Eyü
görev-jakan Blokları yanında cesed
Etulunan ve kimliği tesbit edilemeye
maktülü suç ortakları Ali KOCAMAN

POLİSAN İŞÇİSİ ÖĞRETIYOR

Kervan- Greve başladığınız tarih

-17/04/95'te başladık.

Kervan- Greve çıkma nedenleriniz

- (Bir işçi arkadaş) Greve çıkmanın nedeni tamamen idaridir. Ekonomik talepler üzerinde çok fazla durulmadı. Gerçi işveren de fazla ücret vermedi %20, %30 bir zam önerisi oldu. Ancak, burada toplu sözleşme sürecinden önce uzlaşma olmayan pek çok olay oldu. Birincisi Temsilcinin işten atılması, ikincisi iş mahkemeleri devam ederken iş akitlerinin feshedilmesi, müteahhitlişmenin, taşeronlaşmanın, kötü koşullarda çalışma, ekonomik anlamda paraların zamanında ödenmemesi, maaşların zamanında ödenmemesi, greve çıkmanın sebepleridir.

-(Bir başka işçi) Greve çıkmamızın en büyük sebeplerinden biri, işverenin örgütsüz bir yapı istemesi. Örneğin; "sendikadan istifa edin, ben size istediğiniz ücreti veririm. Yani sendikadan istifa edin, gelin oturun pazarlığımızı yapalım" diyor. O sıralarda pek çok işçi arkadaş da sendikadan istifa etmişlerdir. Bunlar da işverene en yakın olan insanlardır. Burada işverenin tek amacı olan örgütlülüğü yok etmektir. Bizler de örgütsüz çalışmaktansa örgütlü bir şekilde eylem yapmanın daha doğru olduğunu düşündük. Onn içinde greve çıktık.

Kervan- Kaç işçi greve çıkmıştı?

- (Bir işçi arkadaş) 280 işçi çıkmıştı Greve çıktığımız andan itibaren ilk üç ay gerçekten de Türkiye de yapılmayan bir işçi hareketi yaşanmıştır burada. Kapının önünde 2 sefer eylem yapılmıştır. 3 Temmuz 95 ve 7 Temmuz 95. Ayrıca 14 Mayıs '95'te bir eylem yapılmıştır. Bu üç eylemde de gerçekten çok büyük çıkışlar yapılmıştır. Ve bu çıkışlarda da devletin tüm güvenlik güçleri alabildiğine saldırmışlardır. Gözaltına alınmalar, coplanmalar, küfürler, onurları rencide edecek baskılar yapılmıştır. Buna rağmen ilk üç ay Polisan işçisinde hiçbir çözülme olmamıştır. Ama işverene yakın olan bazı insanlar 7 Temmuz'daki eylemden sonra işverenle bir oturum almışlardır. Belediyede bir toplantı yapılmıştır. O toplantı da bu insanlar işverenle beraber bu eylemi kırmanın planlarını yapmışlardır. İlk olarak burada öncüyüm diyen işçiler, eski temsilcilere yakın olan insanlar bir anda çıkış almaya başladılar, toz oldular gittiler. O günden bugüne dek tek tek işçi işçi üçer üçer 120 kişi işten ayrıldı.

Kervan- Greve başladığınız günden bu güne ne gibi sorunlarla karşılaştınız?

-(Bir işçi) Grev yalnızca işverene karşı yapılan bir eylem değil. Bir anda sistemli olarak saldırı var. Bizim yapmış olduğumuz grev Polisan işçilerinin kendi kazanımlarını ispatlayacak anlamına gelmeli, öyle düşünülmesi. Buradaki grev kazanımı Türkiye'deki her işverinde bütün işçilerin kazanacağı bir olaydır. Bu grevin kırılması da Türkiye'deki sermayenin kazanması anlamına gelecektir. Şimdi burada, jandarmanın, polis ve işverenin görevi bu grevi kırmaktır. Bu grev tabii ki bir yerde devlete sisteme karşı da mücadele

verdiği için bu grevin kırılması gerekir. Onun için grevimizi ilk kıran jandarmadır. Biz içeride kaçak çalışan işçileri dışarı gönderdiğimizde, jandarma işçileri kendi arabalarına bindirdi, fabrikaya soktu, çalıştırdı ve grevi kırdı. Buna bizleri kapının önünde verdiğimiz içeri sokmama mücadelesiyle karşılık verdik. Bu sırada çeşitli çatışmalar yaşandı. İşçilere ateş açıldı, coplandı, dövüldü, işverenin talimatıyla jandarma yaptı bunları. İşçilerden, ailelerinden ve mahalle halkından dövülenler, yaralananlar, gözaltına alınanlar oldu. Tekrar müteahhit işçileri jandarma ve polis kontrolünde fabrikaya sokuldu. Yani devlet tamamen bu grevin kırılmasını üstlendi. Bununda tek sebebi var. Bu sistem bu devlet Türkiye'de grev, toplu sözleşme vs. yapılamaması için elinden geleni yapıyor. Tüm kolluk kuvvetleriyle. Buradaki tek tek tüm insanların üzerinde görev var. Bu grevi başarmak. Sadece grev yapanlarla değil, tüm çalışanlarla beraber bu grevin kazanılması. Başka çıkış yolumuz yok. Diğer çalışanlar bunun ya farkına varmıştır, ya da varacaktır. Bunun için kamuoyunun oluşturulması şart. Lokal eylemlerin, lokal direnişlerin çıkması da şart. Sırf hukuka, mahkemelere endeksli gitmesi

yanlıştır. Çünkü hukuk tek yanlıdır. Grevi kıran devlettir. Biz grevimizi gidebileceğimiz yere kadar götüreceğiz, kazanmak için mücadelemizi vereceğiz.

Kervan- Bizlere 27 Haziran'da Petrol-İş Genel Merkezini başkanlar kurulu toplantısında bastığınız haberi gelmişti. Bu konuda bilgi verirmisiniz?

-(Bir işçi) Bizim örgüt içi sorunlarımız var. Bu sorunları da grev süresince işçi ve sendikası beraber yaşar. Bu sorunları da beraber çözdük. Taleplerimiz vardı, eksik şeyler vardı. Örgütümüzü duyarlı hale getirerek,

tartışılmasını önerdik. Başkanlar kurulu bu taleplerimizi kabul etti ve imza altına aldı. KİPLAS karşısında daha baskıcı bir unsur oluşturulması için bir örgüt çalışması yapıyorlar.

Kervan- Bu konuyu örgüt içi sorun olarak değerlendiriyorsunuz. Ancak bildiğimiz gibi Türkiye'de gerçek anlamda sınıf sendikacılığı yapılmıyor. Oylar alınıyor seçiliyor, oturuluyor koltuğa ve kalkmamak için de elinden gelen yapıyor. Genel merkeze gitme olayını biz bu tip sendikacılara işçilerin ders vermesi olarak görüyoruz. Siz ne diyorsunuz?

-(Bir işçi) Tabi ki yapılan sınıfsal bir mücadeledir. Grev de bir sınıfsal mücadeledir. Merkezdeki iş sorunlarımızı tartışmak da sınıfın bir meselesidir. Sınıfın yaşam içindeki eksiklerini yanlışlarını aza indirme mücadelesidir. Türkiye'deki sendikaların işçi denetimi olmadığı müddetçe insanların sınıfa sahip çıkacağı yok. Bir kere sendikaların asıl denetimi çalışanlardan geçer. Bu noktada biz işçiler üzerimize düşen görevi sınıf anlamında yapmalıydık. Ve sendikamızın bize bu konuda sahip çıkması gerektiğini, eksik gördüğümüz yanlışlarını sendikamıza bizim söylememiz bizim talep etmemiz gerekiyordu. Bu, dışarıdaki baskıcı unsurlarla olmaz. Çünkü biz sendikanın içindeki elemanlarız, sendikanın üyesiyiz. Bunun için taleplerimizi sendika içinde tartıştığımız müddetçe, sendikacılara sınıfsal baskı oluşturduğumuz müddetçe sendikacıların, kendi koltuklarına yapışıp, kendi çıkarları doğrultusunda çalışacaklarını zannetmiyorum. Onun için biz gittik, sendikamızdan talep ettiklerimiz aldık ve sendika da bu talepleri yerine getireceğinin sözünü verdi, aynı zamanda da yaşama geçirdi.

Grev aidatlarının ödenmesi, mahkemelere sahip çıkma, kamuoyu oluşturma vs. gibi. Burada da devlet üstüne düşeni yaptı. İşçileri mahkemeye sokmadı. Basını mahkemeye sokmadı. Ama sendikanın, merkez ve şube yöneticilerinin, polisan grevçilerinin ve demokratik kitle örgütlerinin orada bulunması baskı unsuru oluşturmaması, mahkemenin gündemde yer almasını, kamuoyu oluşturmamasını sağladığı da ortada. Onun için merkez yöneticileri de, biz talep ettiğimiz sürece, biz olayların üstüne gittiğimiz ve onları bu olayların içinde istediğimiz müddetçe, onların olacağına inanıyoruz. Yeter ki Türkiye'deki çalışanlar sendikalarının üstünde baskı unsuru olsunlar. Sendika içinde var olan iş sorunları çözme mücadelesi de

taleplerimizi kabul ettirdik. 27 Haziran'da genişletilmiş Başkanlar kurulu toplantısına gitmemizle sorunlarımızı çözdük, taleplerimizi kabul ettirdik.

Kervan- Nelerdi bu sorunlar?

-(Bir işçi) Grev aidatlarımız ödenmiyordu. Sendika yöneticileri mahkemelerimize ilgi göstermiyordu sahip çıkmıyordu. Kamuoyunun oluşturulması yönünde çaba göstermiyordu. Bunları düzeltmelerini istedik. Polisan greviyle beraber Petrol-İş'in iç camiada duyarlı hale getirilmesidir. KİPLAS'tan Petrol-İş'in diğer işyerlerindeki toplu sözleşmeleri kullanarak POLİSAN'ın bir an önce ilk birinci basamağa oturup çözme yolundaki taleplerdir. Ve bu da örgütün KİPLAS'a bağlı diğer işyerleriyle oturup bu konuyla ilgili tartışması açısından Polisan işçileri tarafından verilen bir öneriydi. Bu öneriyi dikkate alarak önümüzdeki TİS'ler de KİPLAS'ın daha geniş anlamda daha baskıcı bir unsur oluşturarak diğer iş yerlerimizle beraber POLİSAN işyerindeki sorunları çözmeleridir. Bunlar taleplerimiz. Bu talepleri de başkanlar kurulunda genel merkez yönetiminin tartışıp, imza altına alınıp, KİPLAS'a bağlı işyerlerinde

SINIF SENDİKACILIĞI, SENDİKA BÜROKRATLARINA HESAP SORMAKTAN GEÇER

versinler. Bizim çalışanlara asıl çağrımız bu. Sendika içindeki olumsuzlukları çalışanlar kendisi kaldıracaklardır. Grevlerle; işverene, karşı cepheye vermiş oldukları mücadeleyle beraber sendika içindeki sorunları kaldırma mücadelesi de vermeleri gerekir. Bizler bundan sonra çıkacak aksilikler karşısında da aynı şeyleri yapacağız. Bu işgal anlamında baskı anlamında değil, sorunlarımızı sendikamızla bera-

ber çözeceğiz. Her ne kadar Türkiye'deki sendikalar ideolojik anlamda mücadele vermeseler bile, taban sınıfsal bir tavıra büründüğü müddetçe sendikalar da bürünmek sorundadır. Bu mücadelenin içine katılmak zorundadır. Taban rahat olduğu müddetçe sendikacılar tabandan daha rahat olur. Çünkü onların gelirleri işçilerden daha iyi. Daha rahatlar. Bu rahatlığı sendikacılara işçiler kendileri vermiştir. Kendileri de bu rahatlık karşısında bir sürü şeyi isteyecek, denetleyecek ve çalıştıracaktır. Onun için işçilerin daha duyarlı davranmaları gerekiyor. Hem sendikasına karşı, hem de sermaye ye karşı. Her tarafı denetlemeli.

Kervan- Yaşadığınız bir mahkeme süreci var! Ne için mahkeme açıldı, şu anda ne aşamada?

-(Bir işçi) Kaçak işçi çalıştırılıyor. Bunu Gebze İş mahkemesi tespit etti. Yargıtay onayladı. Buna rağmen kaçak işçi çalıştırma devam ediyor. Şimdi bizim mahkemenin devam etme süreci, kaçak işçilerin boşaltılması, mahkeme bu anlamda devam ediyor. Bizim verdiğimiz hukuksal mücadele bu. Kaçak işçilerin çalışması, hem bölge açısından hem can hem mal güvenliği açısından, çevre halkı ve çevre sağlığı açısından büyük bir tehlike oluşturuyor. Fabrikada sürekli patlamalar meydana geliyor. Hasarlar milyarları aştı. Bizim toplu sözleşmenin yapılma olanağı varken yapılmaması tehliktir. Hukuksal anlamda mücadelemizi verirken, insanların insanca yaşaması açısından doğanın olduğu gibi kalması açısından diğer insanların da duyarlı davranıp çevre kirliliğine karşı ve can güvenliği için mücadele vermeleri gerekiyor. Burada yangından dolayı 200 ton malın denize akıtıldığını bilmek gerekiyor. Onun için bu olaylar sırf çalışan insanları ilgilendirmiyor, tüm insanları ilgilendiriyor. Bunu gerektiği zaman hukuksal, gerektiği zaman da kamuoyu oluşturup mücadelesini vermemiz, bu gerçekleri sergilememiz gerekiyor. Mahkeme bu-

nun için devam ediyor.

-(Başka bir işçi) Türkiye'deki son saldırıların içinde farklı bir şey daha var. Yasaların nezdinden işverenlerin haklı olabilmesi için, müteahhit işçisini yasal zeminde kabul ettirebilmek. Bugün burada müteahhit işçisi var. Mahkeme eğer bu müteahhit işçisinin çalıştırılmasını kabul ediyorsa, diğer işyerlerinde de olacak. O zaman işveren "ben müteahhit işçilerini

mahkeme kararıyla çalıştırıyorum" diyebilecek. Aynı zamanda bu Türkiye'de işverenler sendikasının oluşturduğu bir şeydir. Bu TİSK'in oluşturduğu bir politikadır. Başlangıcı örgütlülüğü yoketmek, bunun devamında müteahhit işçilerini çalıştırmak yani taşeronlaştırma. Örgütsüz bir toplum yaratmak, insanları köleleştirme, burada yapılan budur. Polisan işçileri kazandığı zaman Türkiye'deki tüm işçiler kazanacaktır. Polisan'da işçilerin kaybetmesi demek sermayenin kazanmasıdır. Bir bütün olarak olaya bakmak gerekir. Sadece Gebze'deki işçileri değil, tüm Türkiye'deki işçileri ilgilendiriyor. Mahkeme sonucu işveren lehine çıktığı zaman diğer işverenler de bunu kendi işçilerine yönelik bir silah olarak kullanacaktır. "Polisan'da böyle bir eylem olmuştur. Polisan işçisi kaybetmiştir. Siz de sakın böyle bir eyleme girişmeyin" diyecektir. Eğer biz kazandığımız taktirde Türkiye'deki işçiler o eylemi daha rahat şekilde yapacaktır. Çünkü ellerinde yasal bir mahkeme kararı olacaktır.

Kervan- Mahkeme ne zaman başladı?

-(Aynı işçi) Mahkeme 19 Nisan 1995'te başladı. İlk mahkeme işçilerin lehine bitti. İşyerinde yasadışı çalışma vardır tespiti yapılmıştır. Yargıtayda onaylamıştır. Ama bunu uygulayacak bir yetkili yok, Mülki amir yok, kaymakam yok, askeriye yok. Demek ki devlet, tüm birimleriyle bu mahkemeye saldırmakta.

-(Başka bir işçi) Bölge çalışma müdürlüğü cumhuriyet savcılığına kaçak işçi çalıştırdığı yönünde suç duyurusunda bulunuyor. Bunu uygulayan hiçbir makam yok. Sadece grevin yasal olduğuna ve kaçak işçi çalıştırıldığına dair raporlar var. Bunun için mahkemeyi mutlaka POLİSAN işçilerinin kazanması gerekiyor. Böylece Türkiye'de toplu sözleşmeler yapılıyor ispatı tekrar ortaya çıkacak.

Eğer biz kaybedersek, Türkiye'de TİS ortamı düzeni yok anlamı geliyor. Bunu da işverenle beraber KİPLAS vs. devletin yetkili kurumları ispatlayacaktır. O anlamda kamuoyuna çağrımız, bu yapının kırılması, bu ispata devletin çalışmasının ortadan kaldırılmasının mücadelesidir. Bunun için de Polisan grevcilerinin en büyük sıkıntısı kamuoyunun oluşmaması, toplumun duyarlı hale gelmemesi. Grev uzadıkça toplumun "daha bu grev devam mı ediyor" sorularıyla grevcilerin karşı karşıya kalması. Bırakıp gitmemiz mi gerekiyor. Bu mücadeleyi toplumun bu yapısına rağmen kazanmamız gerekiyor. Bu mücadeleyi bu toplum için, çalışanlar için almamız gerekiyor. Hem hukuksal anlamda hem de kamuoyu anlamında da almamız gerekiyor.

Şimdi mahkemenin uzatılmasının asıl sebebi grevin erimesi bölünmesi, parçalanması, yontulmasıdır. İnsanlar bu grevi bıraksın gitsin mücadelesi veriyorlar. Mahkeme de bunun için uzatılıyor, nedensiz yere. Eğer işveren lehine sonuçlanacak olsa çoktan biterdi. Mahkeme kazanıldıktan sonra biz devletin kaçak çalışan bu işçileri boşaltacağına inanmıyoruz. Çünkü grevi kıran kendileri bu işçileri boşaltma mücadelesini diğer sınıf kardeşlerimizle demokratlarla birlikte vereceğiz.

Kervan- Ne zamandan beri kaç müteahhit işçisi çalışıyor?

-(Aynı işçi) 17 Nisan 1995'ten bu tarafa, biz greve çıkmadan önce 200 müteahhit işçisi aldılar. Greve çıktıktan sonra 250 kişi daha aldılar. Toplam olarak tahminimize göre 450 işçi çalışıyor. İşveren bu insanları bize karşı kullanıyor. İşerde adam atmaya devam ediyor. Geçen yıl girenleri bu yıl izine çıkarıyor, ardından çıkışını veriyor. Bizim TİS'ler de aldığımız hiçbir hakkı onlar almıyor. Bu işçiler de kendi kendilerini köleleştiriyorlar. Yaşadıkça daha iyi anlayacaklar.

Kervan- Kamuoyuna söyleyeceğiniz şeyler var mı?

-(Aynı işçi) Biz kamuoyunu da zaman zaman protesto ediyoruz. Duyarlı olan kesimleri de zaman zaman protesto ediyoruz. Temsilciler kurulumuzu bile duyarsızlıklarından dolayı protesto ettik. Bu işe duyarlı davranmayan, sınıf çıkarları etrafında, çıkarları doğrultusunda çalışıp, gidip de

pratikte uygulamayan her tarafı protesto ediyoruz.

Mahkemeyi kazandıktan sonra, devletin kaçak işçileri fabrikadan boşaltacağına inanmadığımızı daha önce belirtmiştim. Bu noktada bizlerin yapacağı eylemlere kamuoyu destek olmasa kendi haklarına razılar demektir, biz de kendi hakkımıza razı olacağız.

-(Diğer bir işçi) Kamuoyundan beklediklerimiz. En başta bütün sendikalar kendi işçilerine POLİSAN gerçeğini anlatmalılar. Niye grev yapıyoruz vs. Sosyalist basın da kendi okullarına POLİSAN gerçeklerini yazmalılar. 18 aydır süren mücadelenin boş olmadığını yazmalılar. Türkiye işçi sınıfına bu mücadeleyi örnek göstermeliler. Çünkü burada başarısız olursak başka işyerlerinde bu uygulamalar devam edecektir. Okullarına bunları aktarmalılar. Çünkü bu okullar herhangi bir işyerinde çalışan işçilerdir. '97'de pek çok işyerinde aynı sorunlar patlak verecektir. Öyleyse buna hazır olmaları cepheden nasıl saldıracaklarını bilmek zorundadırlar. '97'nin Türkiye'de çok büyük bir sınıf mücadelesine gebe olduğu açıktır. Çünkü Türkiye'de 97 sözleşmelerin yaşana- çağı bir yıldır.

-(Başka bir işçi) Nihayetinde diğer

işyerlerinde görmeye başladık. Marshall'da "işte Polisan gibi yaparım sizi" PİMAŞ'ta bunun gibi işaretler almaya başladı işçi sınıfı.

-(Başka bir işçi) Örneğin PİMAŞ 30-30,60-60 adam atıyor. Marshall yetkiyi düşürmek için adam atıyor. DYO 97'de bir grev yaşanırsa diye şimdiden müteahhit işçisi almaya başladı. Yine Rabak'ta aynı sorun var. Örgütsüzleştirme. Tekstilde de aynı şey var. Örneğin Gaziantep'te 10.000 insan eylemde. Metal işkolunda aynı sorunlar var. Sermaye saldırılarını artık açıktan yapıyor. Hazırlıklı olmak lazım. 97'ye. Sendikacıların üyelerine, sınıftan yana olan dergilerin okullarına bunları anlatmaları lazım. Aksi taktirde bu insanların gelecek olan tehlikelerden haberleri olmayacaktır. Bu konuda kamuoyu yaratılmalı.

Kerva-Teşekkür ederiz.

Kervan İzmît Temsilciliği

Üreten Biz Yöneten de Biz OLACAĞIZ

Yıl 1969. Yer Çorum. Konu: Alpagut Linyit İşletmeleri'nde işçilerin yönetime el koyması.

O gün de tekeller, kârlarına kâr katmak için yarışıyorlar, tepişiyorlardı. Aynı zamanda, işçi sınıfımıza ve emekçi halk güçlerinin kazanılmış, ekonomik, sosyo-kültürel, demokratik ve siyasal haklarını gasp etmek için uğraşıyorlardı. Emperyalizme ve işbirlikçilerinin saldırısına karşı, başını işçi sınıfının çektiği, yoksul köylüler, gençlik ve aydın dayanışmasına paralel, umudunu küçük burjuva unsurlara ve ordu içindeki cuntacılarla bağlayan akımların hegemonya savaşını sürüyordu.

1963-69 yılına kadarki süre içinde ücretli iş sayısı 2,745 binden, 4.055 bine çıkmıştı. 1963-69 tarihleri arasında resmi kayıtlara göre 403 grev tespit edilmiştir. 1969'da sadece 82 grev tespit edilmiştir.

Türkiye işçi sınıfı savaşkan geleneğiyle kazanılmış haklarını gaspetmek isteyen burjuvaziye 1960 sonrası ilk tokadı, Maden-İş Büyükdere'de kurulu KAVEL Fabrikası Direnişi'yle vuruyor. Greve saldıran polisler işçiler arasında çıkan çatışmada birçok işçi ve polis yaralandı. Bunlar o dönemin özelliğiydi.

O yılın önemli olayları ise şunlardı: TÖS İstanbul'da yürüyüş yaptı.

ABD Büyükelçisi Kommer'in arabası ODTÜ'de yakıldı.

Torbalı'nın Atalan Köyünde köylüler ağaların ektiği "toprakları işgal etti".

DİSK'li işçiler, öğrenci gençlik, 178 kuruluş baskıları ve ABD 6. Filosunu protesto yürüyüşü düzenledi. İlericilerin, yurtseverlerin düzenlediği bu pro-

testo yürüyüşüne; Emperyalizm ve işbirlikçilerin maşası, "milliyetçi, mukaddesatçı" etiketli Düzce, Adapazarı ve yurdun çeşitli yerlerinden getirilmiş, ırkçı, gerici yobazlar salyali ağızlarıyla "HAV HAV HAK TŪ" nidalarıyla saldırdılar. Bu olay gazete manşetlerine "Kanlı Pazar" puntasıyla geçti. Olayda iki yürüyüşçü öldü, birçok kişi yaralandı.

İstanbul Demir Döküm Fabrikası'nda toplu sözleşme hükümlerine uymayan işverene işçilerin cevabı, fabrikayı İŞGAL oldu. Polisle direnen işçiler arasında çıkan çatışmada, 64 polis ve 14 işçi yaralandı.

GAMAK Elektrik Fabrikası'nı işgal eden işçilerle polis çatıştı. 2 işçi öldü.

Sınıf savaşımının böylesine kızıştığı bir dönemde, halkımızın haklarını gaspetmeye alışmış burjuvaziye Alpagut Linyit İşletmeleri'ndeki işçilerden de cevap geliyor.

Kuruluşundan sonra uzun yıllar boyunca sürekli kâr getiren kuruluş, 1968-69'lu yıllara gelindiğinde, keyfîlik, beceriksizlik ve işçi düşmanı politiklar nedeniyle borç içinde yüzen, işçi alacaklarını bile ödeyemeyen bir işletmeye dönüşmüştür.

786 maden işçisine 73 gün süreyle hiç bir ödeme yapılmamış işçilerin toplam alacağı 1.5 milyona ulaşmıştır.

İşletmenin müdürü ve muhasebecisi, aybaşılarında maaşlarını almak için işletmeye uğruyor, tek kontrol mühendisi ise raporlu gerekçesiyle uzun süredir ortalıkta görünmüyordu. Ve artık bir şeyler yapma düşüncesi işçiler arasında her geçen gün daha da yer ediyordu.

Bu arada işçiler, temsilcileri aracılığıyla Valiliğe, İçişleri ve Çalışma

Bakanlıklarına başvuruda bulundularsa da sonuç alamadılar.

İŞÇİLER YÖNETİME EL KOYUYORLAR

İlk iş olarak işletmeden haksız maaş alan müdür, muhasebeci ve mühendisin işlerine son verildi. Parola, "Çalışmaya Ekmek Yok"tu.

Vardiyaalar yeniden düzenlendi. Tüm işçiler ocaklara indiler, üretim sürdürülecekti. Büro personelinin, kendi aralarında seçtikleri temsilciler aracılığıyla denetlemeye başladılar. Muhasebenin ve kantarın başına güvenilir arkadaşlarını görevlendirdiler, çünkü bir kuruşun bile kaçırılmaması gerekiyordu.

Yeni yönetim daha 15. gününde, %50'ye varan bir üretim artışı sağladı. İşçilere alacaklarının büyük bir bölümü ödendi.

Resmi çevreler, "Devletin bekası, Milletin huzuru" için, duruma müdahale gereği duydular. Yöre kaymakamı bir bölük jandarma göndererek, "olayı önlemeye" çalıştıysa da, kendisine işletmenin durumu ve işçilerin amacı anlatılınca jandarma geri çekildi.

İşçilerin 35 gün süren yönetimi döneminde, üretim ve gelirler bir kat artmış, yasadışı keyfi uygulamalar son bulmuş, tedirginlik ortamı da yok olmuştu.

Ancak; egemen sınıfın, ideolog ve politikacıları bu "lokal" uygulamaların kendileri açısından olumsuz örnek oluşturacağından, "zinde güçlerin" duruma müdahalesini buyurmuşlardır.

Devletin sınıflarüstü, "hakem olduğu" safsatası bitmiş, devlet aslına,

"rücu etmiştir".

Olayı başından beri "işgal" olarak nitlendirip, kendi beceriksizliğini örtbas etmeye çalışan, egemen güçler, "Edirne'den Van'a, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğü" aşkıyla, burjuva demokrasisinin (diktatörlüğünün) kolluk kuvvetleriyle, "devlet otoritesini tesis etmek" üzere, 35. gün Ankara'dan getirilen Jandarma Birliği'ni ocaklara sokarak, işçilerin, "işyeri yönetimine" son verdiler.

Bu süreçte, işçi sınıfımız; yürüyüş, grev, işgal, birikim ve deneyimiyle, 15-16 Haziran Genel DİRENİŞ YUMRUĞUNU burjuvaziye vururken, dostlarına da, "hangi limana kiminle gidileceğinin" yönünü gösterdi.

Bugün burjuvazi, emperyalistleşme özlemiyle, Adriyatik'ten Çin'e umduğunu bulamamıştır.

Kabaran iştahları kursaklarında kalmış, bu nedenle iç ilişkileri derinleşmiştir.

Genel seçim, yerel seçim. Sistem dikiş tutmuyor.

Babalı-Analı modeller, Doğru-Sollu, ortaklık tozduktan. At izi, it izine, Eşek Anıları Hocanın cinlerine çarpıldı, derken, Karaoğlan Ecevit, "şahinleri beyaza boyayarak" halkımıza güvercin diye okutmaya çalışırken, "tilkileri de yanlış anlamayın" diyor.

DİKKAT!

Egemen sınıf, bu hayvanlar alemiyle üzerimize saldıracak. Keskinleşen bu sınıf savaşımının kaderini, işçi sınıfı ve emekçi halk güçleriyle politik öncüsüyle buluşması tayin edecektir.

İŞÇİLER BİRLEŞİN, İKTİDARA YERLEŞİN!

Ali Arı,

Kervan Zonguldak Temsilcisi

İstanbul polis işgali altında. Ama devrimci eylemler durmuyor.

İşçi sınıfı döneme damgasını vuracak

1 Mayıs'taki gelişmelerden çıkarılacak ders, "fabrikalar kalemizdir" belgisinin gecikmeden hayata geçirilmesinin bugün yaşamsal bir önem taşıdığıdır. İşçi sınıfı mutlaka döneme damgasını vuracaktır.

Devrimci duruma gidişin akacağı sağlıklı kanal budur.

1 Mayıs önemli bir dönüm noktası oldu. Devrimcilerin polisin saldırısına çanak tuttuğu, provokasyona açık davrandığı vb. türden kafa bulandırmaların gizleyemediği gerçek şu: Burjuvazi işçi emekçi halktaki, gençlikteki devrimci kabarışın önüne geçmek istiyor. Devrimci kabarışın geniş işçi yığınlarını sarmasından korkuyorlar. Polisin 1 Mayıs'ta-

ki saldırısı bunu engellemek içindi. 1 Mayıs'ta büyük bir katliamın hedeflendiği açıktı. Eğer halk bu saldırıya karşı saldırıyla şu veya bu şekilde karşı saldırıyla cevap vermeseydi, direnerek sağlam durmasaydı bugün Türkiye'deki denge (devrim, karşı-devrim dengesi) farklı olurdu. Büyük işçi yığınlarının alana gelmesini engelleyerek, Taksim hedefinden geri adım atarak ve polisin daha alana girilmeden saldırıyı yönelttiği

işçilere sahip çıkmayarak, başta Rıdvan Budak gibi sendikacılar sınıf savaşımının keskinleştiği dönemlerde nerede duracaklarını göstermiş oldular.

Cam çerçeve kırılır mıydı kırılmaz mıydı tartışması, Emek Partisi'nin saldırıya çanak tutuldu açıklamaları, İşçi Partisi hainlerinin "İstiklal marşına, bayrağa saygısızlık edildi" feryatları hedef saptırma işlevi görüyor. Asıl tartışılması gereken, işçi sınıfının 1

Mayıs'a güçlü katılımından, damgasını vurmasından kimlerin korktuğu, bunu kimlerin engellediğidir. 1 Mayıs'taki gelişmelerden çıkarılacak ders, "fabrikalar kalemizdir" belgisinin gecikmeden hayata geçirilmesinin bugün yaşamsal bir önem taşıdığıdır. İşçi sınıfı mutlaka döneme damgasını vuracaktır. Devrimci duruma gidişin akacağı sağlıklı kanal budur.

Cevahir Doğan

Hızır Paşalardan hesap sorulacak

Hacı Bektaş Veli Derneği kongresinde Hızır Paşaların bütün iğrençlikleri görüldü. Bursa'dan delege olarak katıldığımız kongrede ciddiyetsizlik ve acizlik sergileniyordu.

Genel merkez Yönetim kurulu eleştirilere sert şekilde karşı çıkarken, çirkin dolapların, açıklanamayan hesapların ve Alevi partisinin hesabını veremezken sürekli olarak *Kervan* Dergisi ve bağlı olduğu ideolojiye çatıyorlardı. Kervan Dergisi onuruyla ve gerçekliğiyle ortadaydı. Yüzlerindeki maskeleri birlikte bütün Hızır Paşalar oradaydı. Acizdiler ve komiktiler. Konuşmalarıyla ve davranışlarıyla Alevi kültürünü temsil etmeyen, örgüt içi demokrasileri bile olmayan bir yapı nasıl demokrasi mücadelesi versin?

Faaliyet raporunda devletten çözüm bekliyorlardı. Bekleye dursunlar. Alevi toplumunun emekten yana olanları, kendilerini devlete yamamaya çalışan Hızır

Paşalardan hesap soracaktır. Kendi pisliklerinden boğulacaklardır. Daha önce, "Alevilik işçi sınıfından ayrı örgütlenemz, Alevi partisi yanlıştır. İşte Alevilik işte Sosyalizm" diyen Selahattin Özel ve yine dolandırıcılıklarıyla namı 10. köye ulaşmış İzmit Derneği Başkanı Eyüp Esen işçilerin açlık grevine destek verdiğini övgüyle anlatırken, "bu devirde dedeleri kim takar?" diyordu. Şimdi kimler tarafından kumanda edildiklerini, kimden emir aldıklarını sormak lazım ki, rotalarını nasıl bu kadar çabuk değiştirdiler, öğrenelim.

Düşüncelerinde ve yaşantılarında tutarlı olmayanlar bu topluma birşey veremez. Alevi kültürünün emekten, demokrasiden yana insanları uyanın! Canlar uykularınızdan uyanın ve Hızır Paşalardan hesap sorun!

Bingül Genç

Sizi tüm pisliklerinizle

Tarihin çöplüğüne yollayacağız

Bizi ne Kerbelalar durdurdu, ne Hızır paşalar.

Son yıllarda Alevi toplumu üzerinde, devlet tarafından görevlendirilmiş Cem Vakfı, İzzettin Doğan, Yaşar Nuri Öztürk, Orhan Türkoğlu ve Diyanet İşleri oyunları oynamaktadır. Aleviliği tarihsel özünden koparmaya çalışmaktadır. Devlete çekmeye çabası içerisinde.

Aleviliğe bin yıldan bugüne kadar Osmanlı hileleriyle çirkin iftiralarda bulunanlarla, "katlinin vacip olduğunu" söyleyenlerle-ki Sivas olaylarında tek bir sesleriyle 37 canı yaktılar-bugün nasıl oluyorda birden bire "din kardeşi" oluyormuşuz? Diyanette Alevilere de yer verilmesinden yüzleri bile kızarmadan sözdebiliyorlar.

Sivas'ta 37 canımız diri diri yakıldıktan sonra, sus payı olarak önce 3 trilyon verilmiş, şimdi de diyanetten yer verilmesi planlanmaktadır.

Daha Maraş, Çorum, Dersim ve Sivas şehitlerimizin kanları bile kurumamıştır.

Ve Sivas'ta canlarımız ateşe verilirken, "yakın yakın cennete gideceksiniz" diye slogan atanlar, ardından "Yaşasın Sivas", "Yaşasın yeni Sivaslar"lar gibi sloganlarla tutumlarını yaygınlaştıracaklarını belirtmişlerdir.

Sürekli oyun, sürekli plan peşindeler. Bunlardan bırakın insan, hayvan bile olamaz. (Hayvana hakaret ettiğim için tüm hayvanlar aleminden özür dilerim) Cennete gitmek için insan yakanlar bugün nereye gitmek için plan yapıyorlar.

Alevi toplumunu haklarından uzaklaştırmak için "sünnileştirme" yarışına girdiler. Hileler halis Osmanlı zihniyetidir. Tarihte Devrimci Kızılbaş ordusuyla mertçe dövüşerek üstesinden gelemeyeceğini anlayan dönemin iktidarı, iktidara ezilen halk kitlelerinin geleceği tehlikesi ile karşı karşıya kalınca, Pir

Sultanlardan aklınca kurtulmak için hemen kendi has adamlarını yerleştirmişti. 1551'den bu yana böyle hilelerle Alevileri dağıtan araya fitne sokan bu şeriatı susamış köpekler bugünde bir başka ad altında yine tarihi rolü üstlenmiş durumdadır.

Alevi Toplumu hiçbir zaman böyle hilelere aldanmamış, "benim kabem insandır" demeye devam etmiştir, etmelidir de. 72 millete bir nazarla bakan Alevilik, kula kullağa karşıdır, insanın insan tarafından sömürsüne karşıdır. Bizim felsefemiz "çalışmadan geçinenler bizden değildir."

Bunlar şeriat ile Alevilik arasında aşılmaz bir uçurumun yamaçlarından sıralanabilecek bir kaç yamaç adıdır. Bu uçurumu ne yapsalar kapatamazlar, çünkü sorun ezen ve ezilen kavgasıdır.

Aleviler dostunuda düşmanında iyi biliyor. O, işçi sınıfının atası olduğunu biliyor ve yolunun işçi sınıfımızın yolundan çiziyor.

Devrim yolunda kızıl bayrağı Pir Sultan'ların bıraktığı yerden hedefe götürme görevini, artık biz genç kızılbaşlara düşmüştür. Çekmiş olduğu rezilliğin, çilelerin, sefilliğin açlığın ve zorbanın üstesinden devrimle geleceğini çok iyi bilmektedir.

Asıl kör nankördür. Hacı Bektaş Veli efendimizin bize öğrettiği gibi bizden görünenlere hakkettikleri cevabı vermenin zamanı gelmiştir.

Nasıl ki, Alevi Partisi kurma girişimleri teşhir edildikçe taban bulamadıklarını gördüler, oyunları geri tepti, tüm oyunlarını onun gibi geri teptireceğiz.

Serhat Doğu

ALEVİLİKTE AYRIK OTLARI

Sınıf Kavgasını Geriye Çekici Oyunlara İzin Vermeyelim

Bugün **Ülkemiz**de süren her düzeyde kavga, sınıf kavgasının ta kendisidir. Farklı düzeylerde, farklı kesimlerde ve farklı tonlarda yürüyen kavga, sınıf kavgası bütününün birer parçası olarak gelişiyorlar. Komünistlerin, işçi sınıfı devrimcilerinin görevi, bu kavgaların içinde olarak, göbeğinde döğüşerek bu parçaları bütüne taşımaktır.

İşçi sınıfına ve onun sınıf kavgasının düşmanlarına **DİKKAT!** Sınıf kavgasının her aşamasında bu tipler, oportünist, revizyonist ve legalist tipler ve yapılar sınıf kavgasının her aşamasında, ama özellikle yükseldiği aşamalarda devrimci söylemlerle ortaya çıkıp kavgayı geriye çekme görevini yerine getirmeye çalışmışlardır. Burda dönem dönem, yer yer başarılı da olurlar. Bunları hepten ortadan kaldırmak da mümkün değil. Sınıflar ve sınıf kavgaları var olduğu sürece bunlar da üreyecektir.

Ama bunlar ne adar ürerse üresin, bunların başarılı veya başarısız olması, etkili veya etkisiz kılınması Komünist Partisinin Leninci çizgide doğru ideoloji, doğru siyaset, doğru taktiğinden ve kadro-

larının bunları tavizsiz hayata geçirirlerinden geçer.

Sivas katliamı, sınıf kavgasının bir parçası olan Alevi toplumunun örgütlenmesine, onun nezdinde sınıf kavgasının kendisine yapılan bir saldırıdır. Alevi toplumunun işçi sınıfı ve mücadelesiyle bütünleşmesinden korkan kesimlerin tertiplelediği bir katliamdır. Sindirmek, korku salmak ve örgütlülüğü, örgütlenmeyi durdurmak ve başka yöne çekmeyi amaçlayan bir katliamdır.

Katliamın ardından, Alevi toplumunun büyük ağırlığı, emekten yana olan kesimi, ilerici, devrimci, Komünist tüm kesimler sokağa döküldüler. Egemen sınıfın sözcülerinindemeçleri halkı yatıştırmadı, tam tersine her demeçlerinin ardından halk daha da bilendi. Egemen güçler bundan oldukça rahatsız oldular. Rahatsız olan bir kesim daha vardı: Alevi aileden(!) gelen, Alevi görünen, Alevi toplumunun içinde duran, yetmezmiş gibi kendi kendini Alevi toplumunun sözcüsü, ileri geleni(!) ilan eden ama kendi sınıfsal çıkarı doğrultusunda egemen sınıfların yanında duran, Alevi felsefesini gericileştirilmeye, devlete ve şeriatçı kesime yamamaya çalışan, dönem dönem devletten

büyük paralar (görevlerinin karşılığı) alan kesim ve onun çanak yalayıcıları.

Kervan Dergisi'nin bir çok sayısında bu kesimin ve bu çanak yalayıcılarının yaptıklarını, yapmak istediklerini defalarca yazdı., teşhir etti. Ama sırtını devlete yaslayan bu kesim boş durmadı. Alevi toplumunun her düzeydeki örgütlenmelerine girdiler. Sulandırabildikleri kadar sulandırdılar. Alevi toplumunun örgütlenmesini, birliğini geriye çekmek için her türlü oyunu oynadılar, her türlü çabayı harcadılar. Sonunda Sivas katliamının 1996 yıl dönümünde bu katliamı kınamak salonlara hapsedildi. Panellere, söyleşilere, şiir ve müzik dinletilerine indirildi. Yani burjuvazinin kabul sınırlarına hapsedildi.

Bugün Alevi toplumunun örgütlenme, örgütlü ve birliğini sağlayan yerler olması gereken P.S.A Dernekleri, H.B.V dernekleri ve cemevleri yönetimlerinde ya devletin, egemen sınıfların yanında duran, işçi ve Alevi toplumuyla ilgisi olmayan kesimler var, ya da Alevi toplumunun felsefesini, kendisini ve birliğini tanımayan, Aleviliği mezhep, din vb. gören ve bu toplumu dışlayan sekte kesimler var.

Bugün bir kez daha kanıtlanıyor ki "her şey bize bakıyor" Kavganın yükselmesi de, birilerinin elinde oyuncak olmaması da bize bakıyor. Hareket kayalara, taşlara vurulmaya başlandı. Sivas katliamının 96 yıl dönümü bu haliyle bir geri adımdır.

Şimdi oturup sızlanmayacağız. Doğru olanı, doğru bilinci ve doğru mücadele anlayışını oralara yerleştirmeliyiz, bunun için çalışmalıyız. Haydi! Legalistleri, burjuva kuyrukçularını ve ne yapacaklarını bilmeyenleri kapı dışarı edelim. Alevi toplumunun öz örgütlenmesini işçi sınıfıyla bütünleştirelim.

Sinan Çetiner

TUTUKLULAR SERBEST BIRAKILSIN!

Cezaevlerindeki açlık grevlerine destek vermek amacıyla İzmit'te yapılan gösteri sonucu tutuklanan İGD (İlerici Gençlik Derneği) kurucularından Devrim YILMAZ ve diğer tutuklular Ulaş Yılmaz AYDEMİR, Özlem TAŞDEMİR, Nesrin ÇAVGIN, Vedat DEĞER derhal serbest bırakılmalıdır.

Haksızlıklara karşı koymak için yapılan en doğal ve haklı gösterilere bile tahammülü olmayan devlet güçlerini kınıyoruz.

İGD Genel Merkezi

KIZILBAŞIN BIYIGI KÜRT'ÜN KUYRUGU

İSMAİL KAYGUSUZ

Ankara'da Maliye Bakanlığı binasında, maliye müfettişlerinin, yani denetçi odalarının açıldığı koridorda telaş ve heyecan yaşıyordu. Kırtan fazla bakanlık yüksek denetçileri ülke çapında teftiş ve denetime çıkacaklardı. Bu nedenle Müsteşarlık'tan bugün çıkacak olan liste bekleniyordu. Yüksek mali görevliler ikişer ikişer illere dağılıp, defterdarları denetleyecek; elde ettikleri bilgileri, görüş ve eleştirilerini geniş raporlar halinde bakanlığa sunacaklardı.

İllerin büyüklüğü, işin çokluğu ve yoğunluğu gözönünde tutularak dağılım ve işbölümü yapıyordu. Yani küçük illerden iki ya da üçünü bir çift yüksek görevli denetlerken; İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentlerde iki-üç çift denetçi görevli olacaktı. Ve görev birkaç ay sürüyordu. Bakanlık her yıl; "Kim kimle çalışmak istiyor?" diye soran bir yazı çıkartarak liste istediği halde, her ne düşünülüyorsa, yine yukarıdan düzenleniyordu birlikte görev listeleri.

Yüksek denetmen Gazi Akçayır ve Ali Gök, birlikte kaldıkları odanın önünde koridor boyunca gidip geliyorlardı iri adımlarla. Merkezde bulundukları üç yıldanberi, birlikte göreve çıkmayı istedikleri halde ancak bir kez kabul edilmişti. Bu yıl yine birlikte olmak istediğini baştan belirtmişlerse de ikinci tercihleri de vardı.

Ali Gök, yüksek denetmenler arasında sakın ve etliye sütlüye karıştığına hiç tanık olmadığı istanbullu Cavit Güler'i istiyordu eğer Gazi olmazsa. Kendisi Muş'un Varto'dan, Gazi ise Elazığ'ın Karakoçan ilçesindendi. İkisi de Kürt kökenli ve Aleviydiler. Üstelik bir ay sonra Ramazan orucu başlıyordu. İkisi de oruç tutmadığı için birlikte olmayı daha çok istiyorlardı.

Gazi'yle yürüdükleri yerde sohbet ederlerken, Ali Gök'ün gözleri ikide bir, kendilerinden sonra oraya gelmiş

ve tek başına bekleyen Cavit'e takılıyor; bakışıyor ve birbirlerine gülümsüyorlardı. Arkadaşının farkında olduğunu anlayınca, ondan konuşmak gereğini duydu:

"Eğer seninle olamazsam, şu Cavit'le göreve çıkmayı çok istiyorum. Sessiz bir çocuk. Tam 'İstanbul Efendisi' görünümünde; kibar mı kibar! Ramazan filan tuttuğunu da sanmıyorum. İyi tahsil görmüş, galiba iki fakülte okumuş, öyle duydum. Bir paşazade midir nedir? Senin benim gibi kırların çorak ve taşlı tarlalarında büyüüp, koşulları zorlayarak Ortokulu ve Lise'yi dışarıdan bitirmiş değil. Sonunda Hukuk fakültesini de zorbela bitirdik ya, biz de bittik. Sorun bunlar değil, Cavit'ten konuşuyordum. Arada bir merhabalaşıyoruz. Adamda müthiş bir felsefe ve edebiyat bilgisi var gibi geliyor bana!"

Gazi Akçayır'a gelince; şu anda Ali Gök'ün Cavit Güler hakkında anlattıklarıyla ilgilendiği yoktu. Çeşitli arkadaş toplantılarında anlattığı az önce de yinelediği ve yine yaşama olasılığı bulunan, geçen yıl Bingöl'de başına gelenleri düşünüyordu. Dinliyormuşçasına kafasını sallıyordu ya, zihni orada değildi Bingöl'ü yaşıyordu:

ÖYKÜ İÇİNDE ÖYKÜ: BİNGÖL'DE BİR RAMAZAN İŞKENCESİ

Yirmi saatten fazla süren otobüsden, sekiz buçuğa doğru inmişti. Yıllar önce bir ilçesinde malmüdürlüğü yaptığı dönemden çok iyi tanıdığı tek ve küçük çarşısını boydan boya dolaştı. Onca yıl geçmesine rağmen pek fazla değişiklik görmedi. Ana caddede bulunan bildik biriki aşçı dükkânına gözattı bir tas çorba içmek için, kapalıydı. 'Ramazan olduğundan erken açmıyorlar galiba, iştahımı öğle yemeğine saklayayım!' diye içinden geçirmiş ve zaman geçirmeden vilayet konağına gidip, defterdarlık denetimine başla-

mıştı.

Saat 12 yi geçince midesinin kazındığını artık tam anlamıyla hissediyordu. Defterdar memurlarına çıkabileceklerini söylediği halde, "Hepimiz niyetliyiz, çıkıp da ne yapacağız?" diye karşılık vermiş ve çalışmayı sürdürüyorlardı. Defterdar yüksek denetmen Gazi Akçayır'a doğru bakarak, öbürlerine de işittirecek biçimde seslendi: "Ben de niyetliyim ama farketmez, arzu ederseniz çıkalım!"

Birlikte binadan çıktılar. Defterdar bey onu evine davet etti. Gazi düşündü ki, dinlenmek için kendisini evine davet eden Defterdar'la gitse, 'niyetli' olduğuna göre aç kalacaktı. Onun ailesinin yanında: "Oruç değilim. Ben Aleviyim; Ramazan orucu tutmam" diyemezdi ya! Dün gece yarısı otobüste yolcular sahur yemeği yerlerken, o da çantasındaki birkaç kurumuş poğaçayı yemiş ve onunla duruyordu. Defterdarın evinde yemek yiyemeyeceğine göre, gidip orada aç açına oturmak istemedi.

Meydandan sağa dönünce, uzaktan bakıldığında tüm çatıların sacdan olması dolayısıyla rahatlıkla 'Teneke Şehir' adı verilebilecek olan Bingöl ilinin ikinci büyük caddesine sapılıyordu. Sokağı hiç konuşmadan yürüyerek ortalamışlardı. Akçayır birden birşey hatırlamışçasına durdu ve:

"Adil bey, dedi, beni mazur görünüz ama eve gitmeyelim. Şu caddede bir tanıdık var, Bingöl'e geldiğimde mutlaka uğrarım diye söz vermiştim. Siz gidiniz! Yenge hanıma da saygılarımı söyleyiniz, zamanım olursa mutlaka iftara gelirim."

Böylelikle bir bakıma akşam yemeğini de garantiye almış oluyordu. Defterdar Adil bey de Gazi'nin yaşlarındaydı. Ama onun zayıflığına karşı, epey topluca sayılırdı. Kırçıl ve uçları az kırpılmış bıyıklarının altından hafifçe güldü. "Siz bilirsiniz!" diyerek, onu yalnız bıraktı. İkisi de ters yönde yürüdüler.

Yüksek mali denetmen Gazi Akçayır

caddeyi iyi tanıyordu. Yürüdü dükkân-lara bakarak. Sağda, yürüdüğü yanda her beşaltı dükkânda bir olmak üzere üç lokanta vardı. Karşıda ise büyük bir fırın olduğunu iyi biliyordu. Bir yandan neden Defterdarın öyle anlamlı güldüğünü düşünürken, lokantalardan ilkinin önüne gelmişti bile. Ama kapalıydı ve cama yapışık bir kâğıt üzerinde: "Lokantamız sadece sahur vakti ve iftarda açık bulunmaktadır!" yazılıydı. Hızlı hızlı ikincisinin önüne vardı. Burası kentin en lüks lokantası ve içkiliydi. Yıllar yıllar önceki malmüdürlüğü döneminden anımsıyordu. Adı bile yazılı değildi. Birkaç arkadaşıyla çakırkeyif buraya girmişler, tanıdıkları sahibiyile birlikte içmeyi sürdürmüşlerdi. Bir yandan da lokantaya isim arıyorlardı. Kendisi "Burası en kral lokanta!" deyince, bu ad benimsenmişti. İşte hala En Kral Lokanta levhası duruyordu; yer yer çürümüş ve harfler bozulmuştu o kadar.

Gazi lokantanın önünü ölgün ölgün terkederken: "İsim babası olduğumuz lokanta da kapalı. Üstelik Ramazan dolayısıyla hep kapalıymış, sahurda ve iftarda da açık değil. Vay bee! On yıl öncesinden daha müslüman şimdi buralar." diye mırıldanmaktan kendini alamadı.

Siyah deri çantası elinde ağır ağır yürüyordu. Uzun boyu, özellikle takım elbise ve kravatlı oluşuyla çok rahat dikkat çekiyordu. Ama asıl lokantaların önünde durmasını izliyordu sokaktaki halk öfkeli gözlerle. Midesinin acı burultusundan başka birşey duymayan bu yabancınnın yanından geçenler; "Zındık, Kızılbaş, Komünist!" diye laf atmaya bile başlamışlardı. Üçüncü lokantanın vitrinindeki yazıyı okuduğu sırada açıkça duymuştu, kendisine atılan sözlerdi bunlar.

Hızlıca yürüyüp karşıya geçti yüksek denetçi Gazi Akçayır. Fırından ekmek alacaktı. Belki bu arada açık bir bakkal bulur, biraz zeytin- peynir de alabilirse, yan sokaktan görünen bahçelerden

birinin duvarı dibine çömelip karnını doyurabilirdi. Ama hayır ne ekmek ve ne de açık bakkal bulabildi ve ne de bahçe duvarına ulaşmak için bir neden! Çünkü fırın da kapalıydı; akşam saat 5 ten sonra ekmek çıkarmaya başlanacağı yazılıydı.

Midesinde gastrid olduğu için müt-hiş sancılar yine başlamıştı. Adil Bey'in davetine gidip, oruçlu olmadığını söylemediğine bin pişmandı şimdi. İlerdeki şehir parkına girip bir kanepeye oturmak isteğiyle yürüyordu. Yemekten umut kesmiş, öğle paydosunu oturarak ve sancılar içinde geçirmekten başka çaresi kalmamıştı. Birden: "Müfettişim, Gazi Bey boşuna yiyecek aramayın; Ramazan boyunca her yer kapalı. İyi ki sizi izledim. Farkında bile değildiniz; bir grup çember sakallı peşinize takılmıştı. Dağıttım onları" diye arkasında fısıltıyla konuşan Defterdarı duydu.

"Aman Adil Bey dedi, hemen bir lokma birşey yemeliyim. Yoksa mide-min sancısından öleceğim. Öğleden sonra hiç çalışmam." Defterdar: "Zaten ben anlamıştım oruçlu olmadığınızı; ben de değilim. Dairedekilerin çoğu da tutmuyor ve herkes birbirini kandırıyor. Ev birkaç adım ötede. Ben hanıma zaten haber göndermişim, müfettişimle geliyoruz" diye açıklama yaparken eve ulaştılar. Defterdar Adil, sancıdan konuşacak gücü bulamayan yüksek denetçi Gazi Akçayır'ı adeta sürükleyerek içeriye soktu. "Hanım! diye bağırdı, çabuk önce bir bardak sütlü bal şerbeti hazırla!..."

Gazi Akçayır kalabalık bakanlık koridorunda, bütün bunları bir daha zihnen yaşarken, sanki arkadaşına anlatıyormuş gibi seslendirip dışavurdu. Ve yine her seferinde anlatırken olayı bağladığı tümceleri yineledi:

"Yahu Ali Gök dostum! Adil bey canımı kurtardı. Malatyalıydı. Aynı yıl bir gün Ankara'ya gelmişti, karşılaştık. Evime götürüp konuk ettim. Duvardaki sazı görünce hemen aldı. Güzel de saz çalıyordu. O zaman Alevi olduğunu söyledi..."

Tam sözünü bitirdiğinde liste okunmaya başlamıştı.

ALİ GÖK İLE CAVİT GÜLER ESKİŞEHİR YOLUNDA

Ankara-Eskişehir treni ikinci mevki kompartımanlarından birinde yalnızdılar Muşlu Ali Gök ile İstanbullu Cavit Güler. Göreve birlikte gidiyorlardı. Gazi olmazsa, Cavit Güler'i isterim dememiş miydi ta başından beri Ali Gök? Ama daha trendeyken onu usandırdı. O sakın, az konuşur görünüşü altında meğerse ne geveze biriymiş! Evet çok biliyordu, genel kültürü geniş mi geniş geveze bir aydıncı. Bildikleri anlattıkları, tomar tomar ayrıntılardı.

Adam sanki gazete kupürü arşivi; gazete haberleri ya da bazı makaleler kesilip kesilip kafasına sıralanmış. Ve oradan çekerekten tarihleriyle söylüyor tek tek! Gündelik pratik bilgiler de öyle. Örneğin "Sucuk soymanın en kolay yolu, az açılmış musluğun altında birkaç saniye tutmaktır, diyordu. Zar ıslandımı, çekip soyar çıkartırsın tulum gibi!" İşte bunu bilmiyordu Ali Gök ayıp değil ya! Oysa en çok sevdiği yiyecekti; Namı suçuğuna bitiyordu.

Ama bıçakla ince zarı soymak hep sorundu onun için. Son zamanlarda keskin bir bıçakla suçuğu ince ince soyduktan sonra halka halka çekip çıkarıyordu! Bunu cankulağıyla dinledi ve hatta iki kez yineletti unutmasın diye. Ama yumurtanın pişmiş mi yoksa çiymiyi olduğunu anlamak için yanlamasına kendi çevresinde döndürmek gerektiğini duymuş ve denemişti; pişmemiş yumurta dönmüyordu.

Aralık vermeden konuşuyordu Cavit Güler. Çok önemli bir olay anlatıyormuşçasına, ince yüzü geriliyor bir heyecanlanıyordu ki! Üstelik eliyle ayağıyla konuşuyor, vücudunun her parçası konuşmaya katılıyor ve birşeyler söylüyordu. Ama tüm söylediklerini toplasanız bir fındık kabuğu doldur-

Lokanta kapalıydı ve cama yapışık kağıtta: "Lokantamız sahur vakti ve iftarda açık bulunmaktadır" yazılıydı.

mazdı gerçek değer bakımından.

Şöyle yanyana getirip karşılaştırdığınızda, iriyarı olan Ali Gök'ten hem kısa hem de yarısı kadar ince Cavit Güler. Yüzü ve ellerinin beyazlığı da tam çelişki! Ali Gök her parçasıyla sanki onun iki katı. Gelgelelim kafasındaki ayrıntılı pratik bilgiler bakımından, Ali Gök onun onda biri bile olamaz. Divan edebiyatının en uzun kasidelerinden tutunuz da en köşede kalmış fizik yasalarının hepsi belleğinde. Anında bulup çıkartıyor bir yerlerden. Adam ayaklı ansiklopedi, bir bilgi yığnağı.

Politika mı? Ülkenin siyasi durumu mu? Onu hiç ilgilendirmiyor! İdeolojik görüşler; ülke halkları için en yararlı siyasi düzen ne olmalıdır? Sosyal demokrasi, sosyalizm ve komünizm nedir? Ne tür yönetim ülkemiz yararınadır? Bu konularda Cavit Güler'in tek görüşü yoktur.

"Ben politikadan anlamam, diyor. Ben memurum ve devletin hizmetindeyim. Hangi hükümet gelirse ona hizmet vermek kutsal görevimdir; benim için devlet ve hükümet aynı şeydir! Ve öyle algılanmalıdır. Politika benim için sadece oy kullanmaktır. Bu işi de seçim zamanlarında gizli oyatma bölümlerine girdiğimde, gözlerim kapalı yaparım. Hangi oy pusulasını attığımı bile bilmem ben!"

Artık Ali Gök, meslektaş Cavit Güler'i susturmanın yolunu keşfetmişti. Canını sıkan, bıktırıcı bir konuşmaya girdimi bir politik ağız yapıyor; karşı-sındakini bastırır bir tonla siyasi bir konuya giriyordu. O zaman Cavit hemen susuyor ve pencereden dışarıyı gözlemeye koyuluyordu. Amacına ulaşan Ali Gök de biri iki cümleden sonra kesiyordu. Ancak aradan bir on dakika geçince öbürü yine bir konuya girmeden kendini alamıyordu.

Eskişehir'e yaklaştıklarında Ali Gök'ün kalın ve yıllardır bıçak vurul-

mamış bıyıklarına taktı. Önce bıyıklarıyla ünlü kişilerden sözetmeye başladı. Örneğin, Bismark'tan Stalin'inkine kaydı. Salvador Dali'nin sipsivri yukarıya doğru bükülmüş bıyıklarından, Konfüçyüs sarkık çinli bıyıklarına geçti. İspanyol ve Fransız bıyıklarının özelliklerinin tek tek anlattıktan sonra Alevilerin bıyığında takıldı kaldı.

Meslektaş Ali Gök'ün Muşlu olduğunu bildiğinden, Alevi mi değil mi onu öğrenmek istedi. Ali Gök yemek yemekle meşgul olduğundan, evet anlamında kafasını sallamakla yetindi. Bu kez Alevilerin bıyık kesmemeleri üzerinde teoriler üretmeğe başladı, anlattı durdu. Arkadaşı yemeğini bitirmişti, sonra çantasından küçük bir bira çıkarıp içti. Arkasından mendiliyle

ağzını, özellikle bıyıklarını bir iyice sildi. Bir küçük tarakla tarayıp düzeltmeye başladı. Ali Gök bunları yaparken, hayret Cavit hiç konuşmadan kendisini izliyordu. Sigarasını çıkarınca, hemen çakmağına davranıp ateşini bile yaktı. Sonra birden;

"Sen dedi, yalan söylüyorsun, sen Alevi değilsin! Alevilerin bıyıklarını kesmemelerinin asıl nedeni, içtikleri sıvı maddeleri süzmek için! Onlar suyu, rakıyı şarabı, birayı sütü ayrı ayrı süzerek içerler. Bıyık kıllarının ıslatıp süzdüğü sıvılar özel bir tadla ağızlarına geçer. Alevilerde bıyık tadı kutsaldır, sıvıları süzerken bu tadı alırlar. Halbuki sen, dikkat ettim ne bıyık kıllarıyla süzdün birayı, ne de emerek temizledin bıyıklarını. Sildin kuruttun bizler gibi!"

Ali Gök onun bu saçma sözlerine boynunu bükerek, biriki kez "cık cık!" yapıp geçiştirdi. Ama o susmamış habire konuşuyordu. Arkadaşının Alevi olamayacağını yineleyip, başka nedenler sıralamaya başlamıştı. Örneğin Alevilerin geceleri toplantı yaptıklarını; o toplantılarda olup bitenlerin burada anlatılamıyacak kadar ayıp şeyler olduğunu söylüyordu. Bu yüzden onun Alevi olamayacağını söyleyerek onu savunmaya durmuştu sanki. Artık gide-rek çekilmez oluyordu. Ama aldırmadı ve kızgınlığını gırgıra, şakaya dökmeyi denedi. Çantasından ikinci birayı çıkarıp, açtı kapağını yarıya kadar içti. Sonra sakın ve kibarca:

"Cavit bey dedi, ben seni akıllı-uslu ve mantıklı biri sanırdım. Akıl yürüte-bilen, olayları aklına vurarak çözmesini, yorumlamasını bilerek konuşan kültürlü bir kişi bilirdim. Sen boş bilgiler küpünden, aktarmacı ve duyduğuna inanan bir kimseden başka birşey değilmişsin, yazık! Bak öyleyse! Ne yapmış Alevi olanlar? Bıyıklarını süzgeç gibi mi kullanırmış? Böyle mi?"

Yüksek mali denetmen Ali Gök,

yanlara doğru düzgünce taranıp yatırılmış bıyıklarına parmaklarını geçirerek aşağı doğru çekti ve dudaklarını kapattı. Sonra şişeyi ağzına dayayıp, bıyık kıllarının arasından süzerek şapırdada şapırdada birasını içti. İçinden de, "İnşallah içeri kimse gelmez, diye geçiriyordu. Yoksa eğlencemiz bozulacak!"

Oysa Cavit Güler'in eğlendiği filan yoktu, ciddiye. İnce yüzüne hiç yakışmayan kalın dudaklı ağzını açmış, gözlüklerinin altından şaşkın şaşkın bakıyordu. Görev arkadaşı Ali Gök kafasındaki, yani duyup içtikleri bıyıklı Aleviler gibi birayı süzüyordu. Üstelik ağzına doluşan bıyığını bir güzel emdi, diliyle yaladı. Ondan sonra mendiliyle silip kuruladı. Niye sanki daha önce de böyle yapmamıştı, tıpkı düşündüğü gibi? İş bitince dönüp gayet sakın bir biçimde:

"Eee sayın meslektaşım Cavit bey, dedi. Yarın göreve başlamadan önce hakkımda epeyce şeyler öğrenmiş oluyorsun böylelikle. Umarım şimdi inanmışsındır Alevi olduğuma. Aynı zamanda Kürdüm. Yine duymuş olacaksın, bizim kuyruğumuz da vardır. Sonra geceleri az önce söylediğin gibi biraraya toplanıp, ışıkları da söndürünce keyfimize diyecek olmaz. Bu gece eğer aynı yerde kalacaksak, kendine dikkat etmelisin! Biz geceleri birarada olduğumuzda hiç engel tanımıyoruz ha!"

Son cümleleri söylerken, bir yandan da kahkaha atıyordu. Daha da bolarttı şakasını kompartımana kimseler gelmeyince: "Kimbilir dedi, belki sen benim Kürtlüğüme de inanmayacaksın. Alevi olmayı bana yakıştıramadığın gibi, Kürtlüğü de yakıştıramazsın! Ama istersen hemen soyunup, kocaman kuyruğumu bir göstereyim. Ne dersin arkadaşım?"

"Bunun arkasından yine bir kahkaha. Ama Cavit'in güldüğü mü vardı? Tam tersine ciddi ciddi kuyruk konusunu düşünüyordu. Tam o sırada bilek kontrol memuru ile bir yolcu içeri girdiler. Kalın gözlükleri ardından Ali Gök'e ciddi bakışlar fırlatan Cavit Güler:

"Yok dedi Ali bey, şimdi burada olmaz. Zamanı gelir onun da!"

Öbürü bu ciddi duruma ve arkadaşının inanmış tavrına fena halde kızdı. Ama kendini toparlayarak, sakince biletini memura uzattı.

Yolcunun yanında Cavit Güler tü-müyle değişti. Açtı çantasını ve bazı kâğıtlar çıkartarak meslektaşıyla yarınki program, ilk yapacakları denetlemeler ve nasıl bir yol izleyeceklerini tartışmaya başladılar. Böylece artık Ali Gök ile beş- altı saatten beri yapılan konuşma, saçma sapan tartışmalarla yaratılmış üzücü ortamı unutmuştu. Doğrusu şimdiye kadar yapmış olmaları lazım gelen plan ve programlarını, hemen bir saat içinde konuşup tamamlayarak yazıya geçirdiler.

OTEL ODASINDAN DIŞARI TAŞAN HAYKIRIŞLAR

Saat altı sularında trenden indiler. Eskişehir'in görkemli garına fazla uzak olmayan, ikinci sınıf bir otelde iki yataklı bir oda ayırdılar kendilerine. Ali Gök'ün hayretini çeken bir nokta olmuştu bu arada, ama fazla üstünde

durmadıydı. Danışmadaki görevli tek kişilik odaların dolu bulunduğunu söylediğinde; Cavit Güler'e başka bir otele bakalım diye göz edip, bununla da yetinmeden kulağına fısıldayarak, dışarı çıkmalarını istediği halde anlamamazlıktan gelip iki yataklı odada kalabileceklerini söylemiş. Hemen otel uşağının gösterdiği odalarına çıkmışlardı.

Akşam yemeğini otelin sokağında bulunan bir lokantada yediler. Lokantanın kapısı ve duvarlarında üç gün sonra başlayacak olan Ramazan orucuna ilişkin uyarılar vardı; Ramazan süresince içki verilmeyeceği ve bu nedenle müşterilerin talepte bulunmamaları rica ediliyordu. Lokantanın müşterileri ise, Ramazan içki yasağı sırasında yoksun kalacakları alkolü toptan almak istermişcesine tıkabasa dolmuş, şişe tüketmek yarışındaydılar. Ali Gök memnundu, Cavit'ten artık saçma gevezelikler duymuyordu. Hatta gülünç fıkralar anlatarak masayı bile şenlendiriyordu. Tutarlılığa dönüşü kutlamak istercesine Ali Gök masaya bir küçük rakı bile ısmarlamış ve onu devirince bir iyi çakırkeyif olmuşlardı. Tatsız yolculuğu unutmuş olan Ali Gök, çok neşeli görünen meslekdaşından artık hoşlanmaya başlamıştı.

Lokantadan 9'a doğru çıkıp, otele geldiler. Ortalık henüz kararmamıştı daha. Ali Gök, ortak odalarına girer girmez hemen ceketini ve gömleğini çıkarttı. Üst yanı çıplak olarak banyo odasına girip, yüzünü soğuk su çarparak serinlendi çıktı. Evinde her zaman yaptığı gibi, öylece yatağın üzerine uzandı. Sonra çantasından birkaç dergi ile bazı günlük gazeteler çıkarıp okumaya başladı. Gazeteleri çıkarırken, yatağına yanüstü kıvrılmış kendisini seyreden arkadaşının, istiyorsa duş alıp yatabileceğini söyledi. Hatta kusura bakmamasını, akşamları gazeteleri gözden geçirmeden uyuyamama gibi bir alışkanlığı olduğundan, bir süre yatak lambasının açık kalacağını da ekledi.

Cavit Güler hiç karşılık vermeden çantasını alıp, banyo odasına girdi. Aradan beş dakika bile geçmeden pijamalarını da üzerine geçirmiş olarak çıktı. Yine eski gizemli halini aldı yatağının üzerine yarı uzanıp. Görev arkadaşını gözlemeye başladı. Sanki gözleri meslektaşının atletik yapılı kılı vücudu üzerinde dolaşıyor ve her noktasına bakışları saniyelerce saplanıp kalıyordu. Hayret hiç konuşmuyordu da! Bakışlarından müthiş bir merak içinde bir bekleyiş seziliyordu.

Cumhuriyet gazetesini bitirmiş Yeni Ortam'a geçmiş olan Ali Gök, oda arkadaşının ısrarlı bakış ve bekleyişinin farkına vardı. Hafifçe gülererek; "Daha yatağına girip uyumadın mı sen? Yarın erken kalkacağız ona göre. Ben hangi saatte yatarsak yatayım, saat 7 de ayakta olurum." dedi. Cavit anlamsız denecek bakışlarla ama meraklı bir biçimde:

"Sizin soyunmanızı bekliyorum!" karşılığını verdi.

Ali Gök, onun uyumayışını ışıktan rahatsız oluşuna bağlamıştı.

"Peki öyleyse, dedi. Bu gazeteyi okumaktan vazgeçtim. Kalkıp içeride duş alacağım. Işığı da söndüreyim, sen uyu. Ben de yatacağım hemen, yol yorgunluğunu üstümüzden atmalıyız!"

Cavit Güler onun doğrulup, ışığı söndürmesine fırsat vermeden ciddi ciddi:

"Hayır dedi ışıktan rahatsız olmam. Işıқта soyununuz daha iyi, daha rahat görürüm. Bana trende onu göstereceğiniz söz vermiştiniz ya!" dedi ve bekledi. Ali Gök birşey anlamadı, unuttuğu ne olabilirdi?

"Ne diyosun sen Cavit bey? Neyi göstermeye söz vermiştim? diye sordu ve sürdürdü: Uygulamak istediğim kişisel programımı bile sana gösterdim. Hatta sende bulunmayan, birçok maddeleri değiştirilmiş yeni teftiş yönetmeliğini de gösterdim, okudun."

"Hayır hayır onlar değil! diye söylendi Cavit bey. Trende söz vermiştiniz ya! Ne olur merak ediyorum. Her yerde duyuyorum. Hatta birkaç müfettiş arkadaştan duydum, hamamda yıkanırken görmüşler. Onlar da senin gibi kıllıymış böyle. Haydi Ali bey gösteriniz lütfen bana! Vallahi kimseye söylemem. Merak ediyorum büyüklüğünü; eğer çok uzunsa bacak arasında, pantolonunun içinde nasıl saklayabiliyorsun?"

Ali Gök şaşırılmış kalmış ve hala ne demek istediğini anlamamıştı. Adam adeta yalvarıyordu. Birden Cavit'in eşcinsel biri olabileceği aklından geçti. Ama kendisinin bu taraklarda bezi yoktu. Anlamaya karar verip, eşitirme-

sının bile ayıp ve çok yanlış olduğunu, biriki bardak rakı içmekle böyle şeylerin konuşulmaması lazım geldiğini söylemek üzereydi. Son sözler ona herşeyi unutturdu. Bir çılgın gibi ayağa kalktı, hiçbirşey söylemeden, oda arkadaşının şaşkın bakışları arasında hızla pantolonunu sıyırdı. Önünü adamın yüzüne sürercesine yaklaştırarak dişlerinin arasından öfkeyle homurdandı:

"Ulan hıyarağası, benim arkamda kuyruğum yoktur. Sana bir kuyruk mu lazım...?" deyip arkasından okkalı bir küfür etti.

Bunun üzerine Cavit Güler :

"İmdaaa! Bana tecavüz ediyoooo!" diye ünü çıktığı kadar bağırmağa başladı.

Ali Gök'ün artık sinirleri boşalmıştı. Pantolonunu iğretice çekip, adamı tekme tokat sopalamaya başladı. Cavit Güler bağırırken o vuruyordu. Kendini yitirmiş neresi rastlarsa vuruyor vuruyordu. Gözlükleri kırılmış, ağzı burnu kan içinde yerde kıvranıyordu. Yediği tekmelerden heryanı gömgök olmuştu yüksek mali denetmen Cavit Güler'in.

Gürültünün yan odalardan duyulmasıyla, otel yöneticisine bildirilmiş ve telefonla çağırılmış iki polis son anda içeri girerek, yakapaça ikisini de istasyon karakoluna götürdüler.

Karakol başkomseri kimliklerini öğrenince; iki yüksek bakanlık denetçisi-

mı kesseler yalan söylemem. Biliyorsun biz Alevilerde livata yoktur ve livata yapan yol düşkünü olur, yaşam boyu kaldırılmaz. Şahı Merdan Ali'nin zülfikârı boynuma dolansın söyleyeceklerimde yalan varsa. Evet bu herifle, olmaz olsun meslekdaşız! Bakanlık müfettişler bürosunda sessiz ve efendi bir arkadaş olarak tanınır. İki yüksek okul bitirmiş, İngilizceyi da anadili gibi konuşur. Boş felsefe ve bilgi küpüdür. Ama ülke gerçeklerinden habersizdir. Trende önce bıyıklarına taktı; 'bu bıyıklar Alevi bıyığı, siz şarabı rakıyı süzmek için bıyık bırakıyorsunuz!' dedi. Arkasından Kürt olduğuna göre kuyruğun da vardır biçiminde sözler etti aldırmadı.

"Bu akşam adam, benim ısrarla karşısında soyunmamı ve kendisine kuyruğumu göstermemi istedi. Herif Kürdün kuyruğu olduğuna inanmış; 'vallahı, Kur'an çarpsın kimseye söylemem, diyor; yalvarıyor, ısrar ediyor. Hepsini göstermekten utanıyorsan, ucunu göster yeter! inan uyuyamam, meraktan çatlarım! diyor. Siz olsanız ne yapardınız? Öfkeden çıldırarak gibi oldum. Küfrederek, sizden de ayıp çıkarıp önümü gösterdim, işte kuyruğum diye! Adam bu sefer: 'imdat bana tecavüz ediyor!' diye bağırmağa başlayınca, kendimi yitirmiş neresi geldiye vurdum. Ağzını burnunu kırmışım..."

Komiser yerinden kalktı ve hemşehrisinin alnından öptü.

"Çok iyi yapmışsın hemşehrim, az bile böylelerine... Şu deyyusu çağırıp, bir dayak da ben atayım akli başına gelsin!"

Ali Gök ona engel oldu:

"Aman komserim, hemşehrim, dedi. Benim attığım dayak yeter ona. Bir doktor buldurup tedavi ettirelim. Dalbudak salmasın, yarın teftişe başlayacağız." Komiser:

"Hatırın için okşamayacağım onu, dedi. Bir güzel korkutur ve gözdağı vererek şikâyetini geri aldırırım. İkinci de ayrı ayrı Eskişehir'in en iyi otelelerinden birine yerleştireyim, ben adam gönderir eşyalarını aldırırım. Herifi uslandırıp adam etmek sana kalmış."

"Sağol hemşehrim dedi Ali Gök, iyi ki seninle karşılaştım. Yine Ali yetiştirdi çarımıza! Gerekirse sopaladığım için kendisinden özür de dilerim. Ama yola başka türlü getirmesini de bilirim, kuzu kuzu teftişimizi yaparız."

Komiser Cavit Güler'i çağırmadan önce:

"Haydi hemşehrim, yarın başlayacağın görevinde başarılar. dedi. Eskişehir'de kaldığın sürece, isteklerin emirdir benim için, al şu kartımı. Telefon edip adres bildir yeter!..."

İki meslektaş, iki yüksek maliye denetçisi bir aydan fazla kaldılar Eskişehir'de. Cavit Güler öyle bir akıllandı ve değişti! Ali Gök'e hep abi diye çağırıyordu. Ve çok iyi dost oldular. Her fırsatta o düşüncesizce davranışlarından dolayı yüzlerce kez özür diledi İstanbullu Cavit Muşlu Ali Gök'ten. O da yaptığına pişmandı; daha uygarca konuşup tartışmak varken kaba kuvvete başvurmuştu. Kendisi de özür diledi haklarındaki bu düşüncelerin tohumunu ekmiş olanlara binlerce kez lanet ederek. Kentte kaldıkları sürece Bingöllü komiserin sayesinde çok rahat etti ve eğlenceli günler geçirdiler. ●

Cavit Güler: "Çok merak ediyorum, eğer göstermezsen sabaha kadar uyuyamam. İlk kez bir Kürt ile aynı odada yatıyorum, bir başka fırsat elime geçmez; lütfen bana kuyruğunu göster."

yi sürdürdü:

"Ne göstermemi istiyorsun? Adını söyle, göstermezsem namussuzum!"

Cavit Güler doğrulup oturdu ve ciddileşerek konuşmaya başladı:

"Ali bey rica ediyorum anlamamış gibi davranma lütfen! Trende göstermek istiyordun; yanımıza bir yolcu gelip oturdu. Alevisin ve hiç bıçak değmemiş bir bıyığın var; birayı nasıl süzerek içtiğini bana gösterdin ve Aleviliğini ispatladın! Kürt olduğuna göre onu göstermelisin. Gören arkadaşlarım anlattı; köpekler gibi bacak arasına kıştırarak ya da bellerine bağlayarak gezerlermiş. Ben demiştim onlara, kuyruk insan evrimine aykırı, olamaz! İsrar edip bana gülmüşlerdi. Oysa sen de trende bana, hem Aleviyim hem de Kürdüm istersen kuyruğumu sana göstereyim, dedin. Artık inandım. Çok merak ediyorum, eğer göstermezsen sabaha kadar uyuyamam. İlk kez bir Kürt ile aynı odada yatıyorum, bir daha bu fırsat elime geçmez, lütfen bana kuyruğunu göster!"

"Haydi Ali bey, hiç tereddüt etme! Vallahi Kur'an çarpsın ki kimseye söylemem. Hepsini göstermekten utanıyorsan ucunu göster!"

Ali Gök sakın kalmayı deneyerek, karşındakini böyle konuşmanın şaka-

nin böyle kafa-göz kıracak biçimde kavga etmelerinin önemli bir nedeni olması gerektiğini düşünmüş olacak ki özellikle ifadelerini ayrı ayrı almayı akıl etti.

İstanbullu Cavit Güler, bir diş kırılmış ve yüzüğüzü şişmiş durumda habire ağlayarak:

"Aynı odada kaldığımız meslekdaşım, bana tecavüz etmek istedi, diye anlatıyordu. Organını yüzüme yaklaştırıp, arkana kuyruk takayım, diyerek bana tecavüze kalktı. Ben karşı koyup bağırırken da bana vurdu. Şikâyetçiyim doktor raporu almak istiyorum..."

Komiser Ali Gök'ü çağırdı daha sonra. Kimliğine bakıp, kafasını iki yana salladı hayıflanarak: "Bak yahu! dedi, Muş'un Varto'dansın. Hemşehrîyiz. Ben de Bingöl'ün Kiğı ilçesindeyim. Belli ki Kürtsün, belki de benim gibi Alevisin; neyse n'olursan ol! Madem bu boku yiyorsun; ne diye meslekdaşına saldırıyorsun? Etraf ..ne dolu!..."

Olup bitenlerden çok üzülen Ali Gök, bu sözler üzerine daha da yerin dibine geçmişti utancından. Kaldırdı kafasını yaşlanmış gözlerini komisere dikerek:

"Komiserim dedi, mademki Alevisin, anlatacaklarıma inanmalısın, kafa-

ALEVİ-BEKTAŞİ ÖRGÜTL

İsmail Yıldırım

Alevi-Bektaşî örgütlenme süreci azımsanmayacak bir toplantı, tartışma, etkinlik vb., değerli bir zaman dilimini kullandı. Çeşitli örgütler, dernekler, vakıflar vb. kurdu, kısmi birleşmeler ayrılımlar, yanlışlar-doğrular yaşandı.

Hangi toplumsal sorundan kalkarsak kalkalım, bakacağımız zemin sınıflı toplumda yaşıyor olmamız gerçeğidir. Sorunun kendine özgü bazı görece farklılıklarıyla birlikte, sınıfsal zeminde yürüyen, onun etrafında şekillenen mücadeleye göre tutum ve tercih belirlemeden doğru ve yararlı bir sonuca ulaşılamaz. Hele bir de bu sorun Alevilik gibi, felsefi ve diyalektik bir çözümlemeyle, kendisi de sınıflı bir toplum sürecinden, toplumsal ve ideolojik olarak bir sınıfı temsil ederek gelmiş bir öğreti ise, böylesi bir zeminden ve emekçi güçler sınıf hatından başka bir çözüm hattı aramamak lazım.

Yöneticiler Bir Yana- Toplum Başka Yana Bakıyor

Son yıllarda oluşturulan Alevi-Bektaşî örgütlerinin önemli sayıda yöneticileri hem sorunun çözülebileceği zeminden kaymışlar, hem örgütleri güçsüz-dermansız bir duruma sokmuşlar, toplumun umutlarıyla oynamışlar, hem de bu oranda toplumdaki soyutlanmışlardır.

-Herbir demek ve vakıf şubesi ya da merkezi birkaç tuzu-kuru kişinin adeta dükkanı konumundadır.-Herbir demek-vakıf ya da kimi dergahların yöneticileri bir diğer kardeş kuruluşun dedikodusunu yapıp birbirlerini neredeyse düşman ilan edecek hale gelmişlerdir.

-Biri diğerini gerici, ötekisi "sol-komünist" ilan ederek zaman harcamakta, topluma sormadan karar oluşturmakta, fetva çıkartmaktadırlar.

Bu tutumlar Alevi-Bektaşî emekçisine dayanan , onun tutumunu anlatan ruh hali ve yaklaşımlar değildir. Bu yanlış ve zararlı yaklaşımlarda bulunanların "kendilerine özgü" mentalite-sidir ; küçük burjuva, liberal burjuva ve giderek daha çok burjuva ideolojik-sınıfsal konumlanışlarına dayalı davranış ve ruh hali...

Alevi örgütlenmesine büyük zararlar veren Alevi Partisi (DBH) oluşumuna destek veren, girişimci olan dernek, vakıf vb. yöneticilerinin büyük veballeri vardır. Bu girişimde A.H.Veziroğlu'na söyleyeceğimiz çok şey yoktur. (Bütün illerde il binasını bu kadar kısa sürede donatarak açan, her il binasının en az bir motorlu araca sahip olduğu, ard arda milyarlık gazete ilanlarının sürdüğü vs.. yani hiçbir burjuva partisinin bile kuruluş aşamasına nasip olmamıştır. Yani, anahtar

teslimi bir parti. DBH'nın finansman kaynağı konusunda hala kafası açık olmayan var mıdır?) Bu bazı uzantıların onlara yüklediği bir misyondur. (5 Ağustos tarihli Hürriyet'te A.Haydar Veziroğlu; "30 trilyonluk 7 ihale ile devlete göbek bağıyla bağlı olduğunu itiraf ederek, yüklendiği misyonu açıkça ilan etmektedir. KERVAN) Ama yineleyelim, bu oluşum mademki örgütlenmeyi sekteye uğratmıştır, bu girişimde yeralan (DBH'yla ilişkilerine son verseler de) ve halen çeşitli Alevi derneklerinde görevde olan yöneticilerin teşhirleri ve dışlanmaları bir arınma gereğidir. Bundan sonraki örgütlenme ve hele birlik-birleşme sürecine bunlarla devam edilemez.

Sürece etki eden yanlışlıklar-çarpıklıklar-ihanetler saymakla bitmez.Yıllarca bazı devrimcilerin yola, dedelere iyi davranmadıkları konuşuldu bu memlekette. Oysa şimdi, son yıllarda başlayan örgütlenme süreciyle birlikte çoğu yönetici bu yola aykırı davranış içinde pirlilik, mürşidlik, rehberlik, dedelik kurumlarına inkarcı yaklaşmakta, hatta onları karalamakta, aşağılamaktadırlar. Baltayı kendi ayağına vuran bu insanlardan topluma bir yarar gelir mi?

Alevi toplumu bugüne kadarki sürecinde ihbarcılara, yol düşkünlerine kati tutum almıştır. Yolunu temiz tutmuş, kendini arındırmıştır. Oysa bugün Alevi derneklerinde vb. yerlerde devrimcileri, komünistleri karalayanlar, onlara saygısızlık edenler,hatta ihbar edenler mevcuttur. Bunlar Alevi toplumuna yakış(tırıl)maz. Bunu Alevi toplumu hakketmiyor. Alevi örgütlerinde böylelerinin yer etmesi bu yol, bu kültür ve demokrasi güçleriyle bağlaşıklık ruhuna aykırıdır. Bakın, kazandığı seçimlerden sonra derneği çalıştırmayan Kocaeli HBV.Der.Bşk. Eyüp Esen kongre öncesi ne diyor:" ...Kocaeli'nde İstanbul'da yayınlanan Kervan adlı derginin temsilciliğini yapan ve illegal Türkiye Komünist Partisi yanlısı bir grubun derneği ele geçirmek için büyük bir gayret sarfettiğini gördüm. (Bu yüzden tekrar aday olmaya karar verdim.)" (Kocaeli Gazetesi-09.03.1996) Bu, polise yapılmış açık bir ihbardır. Ve Demokratik Barış Hareketi'ne bulaşmış Eyüp Esen hala HBV.Der.Kocaeli şb. başkanıdır.

Hangi HBV.Der. üst yöneticisi bu ihbarcılığa yönelik bir tedbir, bir yaptırım alabilmiştir. 25 Mayıs 1996'da Ankara'da yapılan HBV.Der. genel kurulunda Gn. Bşk. Selahattin Özel, birçok delege tarafından kendisine yöneltilen DBH'ya destek vermesi doğrultusundaki soru ve sorgulamalarına, tüm kongre boyunca devrimciliğinden , s o s y a l i s t l i ğ i n d e n , komünistliğinden ötürü Kervan'a sataşarak, karalamaya çalışıp, asıl konuyu es geçmiş, delegeleri yanıltmış, oyalamıştır: "illegal örgüt, dışardan yönlendirme, derneği ele geçirme, dış mihrak.." Tüm emekçi Aleviler biliyorlar ki bu gibi ifade ve ithamlar

yıllardır devletin, burjuvazinin, faşistlerin, şeriatçıların devrimciler, sosyalistler ve komünistler için, ve bu yolla kini, nefreti beslemek için kullandığı yöntemlerdir. Geniş emekçi Alevi kesiminin de karşı olduğu bu tutumlar ne yazık ki sol ve solcu düşmanlığı, devrimci düşmanlığı olarak bazı alevi örgütlerine, yöneticileri eliyle indirilmeye çalışılıyor.

Oysa bu kişiler iyi biliyorlar ki, kendi şubeleri de içinde, birçok HBV. Derneğin oluşturulup açılmasında, çalıştırılıp ayakları üzerine dikilmesinde, Cemevlerinin açılmasında vb., çeşitli görevlerin yerine getirilmesinde Kervan'dan arkadaşların önemli katkıları olmuştur. Örgütlenme çalışmasının olmadığı birçok ilde, çalışmalarıyla şubeaçaan Kervan'dan arkadaşlar olmuşlardır.

Ve bu iki yönetici diğer bazı yöneticiler, ilk başlarda Kervan'ın getirdiği çözümlerini söylemlerinde kullanmışlar, savunmuşlar, Alevilikte sol- sosyalist söylemi kullanarak, o gün öyle yaparak adlarını öne çıkarmışlardır. O gün doğruyu söyledikleri için, Aleviliğe Sol'dan konuştukları için Kervan da onları desteklemiş, gecelerinde, panellerinde konuşturmuştur. Ama ne zamanki Alevilikte bir yol ayrımı gündeme gelmiş, bunlar Aleviliğe burjuva liberal politikaları biçmiş, tercihini o yandan kullanmış, söylemlerinde sol-sosyalist düşmanlığını metod haline getirmişler, işçi-emekçi sınıfına ve Aleviliğe ters şeyler söylemişler, ve ne zamanki bu gibi kişiler Alevi Partisi girişiminde yer almışlar ve DBH'ya destek vermişler; Kervan da bu gibi kişilere karşı, Alevi emekçisinden yana ve sınıf ekseninden bakarak tavır almış, teşhir etmiştir. Şimdi görelim, anlayalım ve soralım, hangi tutum Aleviliğe ters, hangisi dış mihrak, hangisi Aleviliği kullanmak ve hangisi Aleviliği özünden ve soldan kopartmaktadır??

İşin özü, Kervan'm kişiliğinde sol, sosyalist, komünist ve emek düşmanlığıdır. Bu,sınıfsal bir yaklaşımdır. Aleviden yana değil, sistemden yana bir yaklaşımdır. Ve burada önemli olan da Kervan'ın "çıkarları" değil, sol ve emeğe dayalı öze sahip geniş Alevi emekçisinin -Aleviliğin çıkarlarıdır. Bilinmelidir ki, bu gibi burjuva liberal "sözcüler" Aleviliğin ve Alevi toplumunun çıkarlarıyla uyumsuz bir haldedirler.

Alevi örgütlenme sürecini daha nelerin, hangi tutumların tıkadığına bir örnekle devam edelim.

-Ülke ortamında yaşanabilecek olası gelişmelerde Alevi toplumunun, kendi örgütleriyle toplumsal gelişme güçlerinden yana tavır belirleyip yer almaları, ezilenin yanında durmaları gerekirken, HBV.Der. genel kurulu faaliyet raporunda ortaya konan yaklaşım bakın nasıl; " HBVKD.'leri Genel Merkezi ve bağlı şubeleri, Sendikalar, Meslek Kuruluşları, Meslek odaları gibi kuruluşların yapacağı özel anlamı ve

önemi olan toplantı, gösteri ve yürüyüş (-1 Mayıs) gibi etkinliklerine flama ve pankartla katılmanın doğru olmadığı düşüncesindedir."

Öte yandan nice Alevi yazarı-yöneticisi biryerlere savruluyor,bir kuruluştan diğerine, bir basın organından diğerine, bir partiden diğerine, bir anlayıştan diğerine geçiş yapıyor; sürekli yer değiştiriyor. Tabii bu bir ayrışmadır, sınıfsal ayrışma.. Herkes yerini buluyor. Başlarken herkes davadan-toplumdan yana kesiliyordu. Yol uzadıkça, cana can-dışe dış mücadele ve tutum gereği ortaya çıktığında yola gerçek anlamda baş koyanlarla sahteleri ayrılıyor-ayrışıyor. Bir kesim Alevi yönetici Alevi öğretisine ve Alevi emekçisine kulak verirken, üst yönetici konumdaki bazıları ise devletten yana Aleviliğin zararına tutum almakta ve çıkarları peşinde koşmaktadır.

Çeşitli iş imkanlarının teminini sağlayan yerel ve genel seçimler sürecinde ve hele hele DBH'nın oluşturulup seçimlere girmesi sürecinde milyarlarca lira para alan yöneticiler ve milletvekili adaylıklarında bunlar yaşanmadı mı? Başta HBV.Der. genel merkezi olmak üzere,DBH'ye bulaşanların hepsi çamur içinde. Ne kendilerini temizleyebiliyorlar, ne de başkasını...

Öte yandan, kimi vakıflarda ya da paraya ilişkin işlerin döndüğü yerlerde konuşulan, ortalıkta yayılan ya da bu nedenle iki taraf halinde yönetilen birçok suçlama var. Kimi doğru, kimi karalama.. Ama var. -Neler oluyor? Kim ne yapıyor? Para mı yeniliyor? Yolsuzluk mu var?

Böylesi yozluklar, yolsuzluklar Aleviliğe sığar mı? Peki bu hususlar söylenti kalıbından çıkıp, işin gerçeği, aslı astarı topluma nasıl gösterilecek? Ya gerçekten bu tür iddiaların büyük çoğunluğu ispatlanabilecek şeylerse, gerçekten yolsuzluk varsa? Ne olacak o zaman? Halkın hakemliğine gitmek lazım. Yolsuzluğu ortaya çıkan teşhir edilip cezalandırılmalı. Ama bunu kim, nasıl yapacak? Bir tarafsız komisyon, bir müfettiş heyet oluşturulamaz mı? O kuruluştan ya da kardeş kuruluştan bir komisyon.. Buna neden cesaret edilemiyor? Bunun da önünde engeller mi var? Müdahale edilmediğinde, bu tür yolsuzluklardan, karalamalardan, tüm Alevi toplumu etkileniyor, "nasibini" alıyor çünkü. Ama toplum, oraya gönül veren-yola inanan duyarlı Alevi insanı, bir metodunu bularak bu işe mutlaka müdahale etmelidir.

Yozluklar-yozlaşmalara, burjuva anlayış ve tehlikelere daha çok örnekler verilebilir. En önemlisi, Alevi demokratik sorununun örgütlenme ve mücadele hattında görülen yanlışlardır. Bu hat bir kez burjuva zeminlere kaydı mı, diğer alışkanlıklar ardından geliyor. Yola, öğretiye, bu felsefeye ve bunun geçmişine- özüne uygun olmayan "çözümler" sürece egemen olmaya çalışıyor. Büyük kitleyi, bilinciyle birlikte erozyona uğratan, yukarıdada

ÜLÜĞÜNÜN ÖNÜ AÇILSIN

sözünü ettiğimiz Alevilik içindeki burjuva kırıntılar ve liberal kırıntılardır. Zaten önemli olan bunca sorun arasında Alevilikte bugünün görevi, emekten Alevi özünden yana çözüm hattını egemen kılma, burjuva yaklaşımları dışlamaktır.

Alevilik ve Devrimci Güçlere-Gelişmelere Karşı Tutum Alma

Son dönemlerde cemevlerinde yoğunlaşan bazı toplumsal olaylara tutum, Alevilikte ve devrimci kesimin birbirine yaklaşımında hasarlar meydana getiriyor. Cemevlerinde açlık grevleri, toplanma, mücadele ve direnme odakları meydana geliyor. Bugünün ülke ortamında bu kurumlarda böylesi gelişmelerin meydana gelmesi kaçınılmazdır. Önemli olan, oluşan hareketliliği devrimci bir tarzda ve alevi kamuoyuna yarayacak bir çizgiye oturarak cemevlerinin de konumunu güçlendirmektedir. Bu sorunda da en çarpık yaklaşım burjuvazinin etkisinde kalan, düzen güçlerinden ürken özür dileyici tutum gösteren liberal dernek vb. kurum yöneticilerinden gelmektedir. Cemevlerinden cenaze kaldırma törenleri ya da açlık grevleri vb. gelişmeyi "Provokasyon, illegal örgüt" mantığı ile değerlendirenlerin Alevilik, laiklik ve demokratikle bağdaşır yanı yoktur. Cemevinden cenaze kaldırılmak isteniyorsa-Cemevlerinin giderek kurumsal bir kimlik kazanması bakımından da-bu yanlış mıdır? Sünni kökenliler olsun Alevi kökenliler olsun insanların-gençlerin cenazelerinin buradan kaldırılmak istenmesi kadar doğru ve inanç özgürlüğüne dayalı bir istem olabilir mi? Elbette cenazeler de el bebek-gül bebek kaldırılamaz. Toplumda haksızlığa karşı biriken bir öfke var, kin var. Geçmişde de böylesi toplumsal öfkeler, tepkiler ve talepler cemevlerindeki, cemlerde tartışılıp, yaşama geçirilmiyor muydu? Yani bugünkü bu cenaze olaylarından duyulan "korku" hangi kesimin, hangi sınıfın, hangi düzen işbirlikçilerinin ruh hali ve kaygısına dayanıyor? Herkes bunu sorgulamalı, hele konuya bu noktada genel kabul gören bir yaklaşım sağlansın ve o anki gelişmede görev alınarak sahiplenme olsun, görün o zaman içimizden-bizden kaynaklanan bazı ufak tefek hatalar da nasıl giderilebiliyormuş! Bu gençler bizim, bu dava bizim, bu saldırılar, bu katliam, bu sömürü ise bize, hepimize-dir. Sormak lazım, son ölüm orucunda insanlar sapır sapır ölürken hangi Alevi örgütü "Dur be zalim!" dedi, diyebilirdi. Lafda zalime karşı-ezilenlerden yana olmak..., boş şeyler.

Geçmişte bir cemevine bir kepçe darbesi, Alevi toplumunu olaya nasıl sahiplendirtmişti. Haklı olarak tüm duyarlılık gösterilmişti. Peki Gazi'deki barikatlar devlet güçlerince yıkılıp da panzerin cemevinin demirlerini delerek içeri girmesi, orada insanların dövül-

mesi, cemevinin harabeye çevrilmesi hangi yöneticiyi, kaç Alevi kuruluşunu harekete geçirdi? (Ankara'da PSA Der. ve bazı derneklerin yaptıkları kınama basın metninden başka...) Devletin burada takındığı tutumu (taze hafızalarımızın yardımıyla) yakın bir olayda acı çekmiş Aleviler, devrimciler olarak hatırlayıp kıyaslayalım. 1993 Temmuz'da Sivas'ta-MadamakOtel'i'nde 37 can, insan şeriatçılar tarafından diri diri yakılırken askeriyle-polisiyle seyirci kalıp, müdahale etmeyen devlet; Olay konusu Alevi ya da Sünni emekçilerin devrimci gençlerinin halkla birlikte yaptıkları haklı bir protesto eylemi olunca, oraya topu tüfeğiyle saldırıyor, hatta Alevilerin inanç kurumu olan bir mekâna, Cemevine saldırıp yağma edebiliyor. Sivas'ta öyle, Gazi'de böyle. Bu çifte standart neyi anlatıyor ve Alevilerin bu olaya tepkileri nerede?

Olay ne olursa olsun, "inanç kurumumuz" dediğiniz cemevine bu saldırı yapılmalı mıydı? Kimi dernek yöneticileri yaptıkları sözlü beyanlarla yine bu olayda devrimcilerin provakasyonu diye nitelemekten geri kalmadılar. Alevi kültüründen, inancından, tarihsel mücadele ruhundan insanlar nasıl da koparılmak isteniyor.

Alevilikte liberal burjuva yöneticiler ve yazarlar ne de belkemişsiz şahsiyetler olarak öne çıktılar. Son dönemlerde ortaya atılan "3 trilyon" meselesi var. Yok, "parayı verecekler, vermediler, haydi verin" ya da toplumdan "devletten para almak olmaz, bu işbirlikçilik, diyanete-devlete bağlanmanın yoludur.." vs. demecleri zaman zaman gündemde yer alıyor. Evet, Alevi toplumu devletten para istemiyor, almamalıdır da. Bu, anti-laik bir tutum olur. Ama toplum devletten başka birşey de istemiyor, "Gölge etme, yeter!" diyor. Aslında, devlet ortaya bir yem atıyor, olta sallıyor, yoklama çekiyor. Sözümlü ona Alevi etiketli bazı kişilerin bu parayı istemesi de yetmiyor, egemen kesimler için. Toplumun genelinin yaklaşımı, kabulü ya da o kabule çekilebilmesine bakıyor o. "Parayı vereceğim ama, şartlarım, isteklerim var" diyor. "Alevilik İslam'dır, Türkçülüktür, bu devlet ve düzen sizindir. Ona uyun, Kürt sorunundan uzak durun-ona karşı koyun, komünistlerle, devrimcilerle, illegal hareketlerle bağlarınızı koparın-onlara karşı olun. O zaman biz de sizi severiz.." diyor. İstiyor ki Alevi toplumu bu noktalara çekilebilsin. Açık ya da zımnı yollarla Alevi toplumu bu parayı kabul ettiğini bütün toplum olarak ve bütün örgütlerini kapsayan bir bağlayıcılıkla ifade etse, o zaman devlet 3 değil, 30 trilyonu tereddütsüz verecek. 3 trilyonu çok görüyor da vermiyor değil yani. Şimdi bu konuyu zamana yayararak, Alevilerle top yuvarlar gibi oynuyor. Duyarlı olalım!

Bu gibi noktalarda devletin, yanına çekip kazanmaya çalıştığı burjuva ve liberal burjuva Alevi yöneticiler oluyor.

Geçmiş Alevi Temsilciler Meclisi oluşumunun kalıntısı zihniyettir asıl devlete prim veren kesim. İzzettin Doğan'ları suçlarken, öte yandan aynı toplumsal suçları bu liberal burjuvalar da

Şimdi soralım. Cem Vakfı'yla ne kadar, hangi düzlemlerde bir farklılığınız var. Hangi işi başarmakta onlardan daha üstünsünüz. "Cem Vakfı devletten para istiyor" diyorsunuz. Ama sizde falanca bakanlığa ya da belediyeye gidip para istiyorsunuz ve alıyorsunuz. Şimdi Cem Vakfı daha 3 trilyonu almadı. (Kapalı alanda olanı bilmiyoruz.) Ama sizin aldığınız paralar ve arsalar var. Şu kadar milyar ya da milyon, farketmez. Aldıklarınız belki 3 trilyon edecek kadar yoktur. Ama istiyorsunuz ve alıyorsunuz. "Azıcık yanlış (oportünizm)" yapıyorsunuz. Ve sonra anma törenlerine, temel atma ve açılışlara devlet başkanını, bakanları, belediye ya da parti başkanlarını çağırıyor, çağırıyor. Bu da bir işbirliği, bir yaltaklanma, toplumun geleceğini azar azar bir yerlere ipotek etme girişimi değil midir? Laik devlet istediğinizi söylüyorsunuz: "Laik devlet, inanç kurumlarına para vermez, her inanç kurumu kendi finansmanını kendi olanakları ile sağlar. Diyanet İşleri Başkanlığı kaldırılmalı, imam yetiştiren resmi okullar vs. ler kapatılmalı diyorsunuz. Peki sizlerin çeşitli resmi yerlerde aldığınız paralar ve arsalar laik devlet anlayışına aykırı bir tutum değildir. Siyasiler din işlerine karışmasınlar, istismar etmesinler.." diyorsunuz. Geceleriniz, temel atmalara, törenlere çağırıldığınız politikacıların da bu hareketleri, sizin de çabalarınızla anti-laik bir sonuç doğurmuyor mu? Hangi partiden gelirlerse gelsinler.. toplumu kandırmayın!

Öte yandan, yapılagelen Alevi etkinlik ve geceleri de yine aynı anlayış ve sorumsuzluk sonuca, oldukça yozlaştırılmış, Alevi toplumunu sömüren bir işleve bürünmüştür. Toplum, içeriği boş şeylerle oyalandırılarak dinamizmi boşa çıkartılıyor, güvensizliğe ve bir ölçüde umutsuzluğa sürükleniyor. Alevi (anma) törenleri, örgütlülük sürecine ve toplumun bilinçlendirilmesine katkıda bulunan etkinlikler olarak içeriklerdiril-melidir.

Yeniden Birlik-Birleşme Arayışları

Temsilciler Meclisi girişimi, liberal burjuva anlayışların egemenliği altında, Alevi örgütlülük sürecine kötü bir miras bıraktı. Bunda kimlerin payının olduğu bellidir. DBH oluşumu ve seçimlerdeki tutum nedeniyle, dağılan bu organın son yöneticileri suçu birbirinin üzerine atarak günah çıkarmaya çalışıyorlar.

Yeniden gündeme gelen "yeni bir birlik, federasyon oluşturma.." sürecinde, çok kötü alışkanlıklar, kendi kitle-sine dayalı olmayan karar alma

mekanizması nedeniyle, ama daha çok da birlik "sol-radikal biryapiya bürünür" kaygılarıyla yeniden bir başlangıç olamıyor, olmaz da. Yeniden birlik için çeşitli örgüt ve vakıfları temsilen biraraya gelenler (Karacaahmet ve Hacıbektaş toplantıları), kesimsel çıkarlar ve burjuva etki alanında olmaları nedeniyle iyi ve pratik bir niyet ortaya koyamıyorlar.

Peki Alevi toplumu örgütsel düzeydeki bu kısır döngü ortamında ne yapacak? Gücünü nasıl biraraya toplayacak? En önemlisi, dayatılan bu yola ayrımı sürecinde Alevi emekçisinin örgütlenme ve mücadele istemi ve gerekliliği pratik işleve nasıl sokulacaktır?

Bir kere, bu toplum tabii ihtiyacı ve hakkı olan inançsal gereksinimlerini yerine getirecek. buna kimse engel olmamalı. Hacı Bektaş Veli Dergahına çıkan inançsal bağlılık-birlik örgütlenme modelini geliştirip sürdürecektir.

Diğer yandan, Türkiye ve Dünya penceresinden sivil topluma açılan kapıdan demokratik taleplerini, demokratik kitle örgütleri (Dernek, vakıf, federasyon vb.) eliyle elde etme mücadelesi verecek.

Dernek ve vakıfların biraraya gelmede zorlandıkları-nazlandıkları şu süreçte, bütün örgütleri, varılacak belli sözleşmelerle davranış birliğine yöneltecek bir "Platform" kurulabilir. Yakın süreçte böylesi bir platform, pratik görevleri yerine getirirken, birliğin sağlanmasına, daha sıkı örülmesine hizmet edebilir. Platform eliyle yaşama geçirilecek pratik görevlerin yerine getirilmesi süreci örgüt tabanlarını pratik görev esnasında biraraya getirip, birbirine ısındırır, yapay ayrılık noktalarının ortadan kaldırılmasını sağlayabilir. (Birlik-birleşme-merkezleşme ihtiyacının geliştirilip gerçekleştirilemediği şu aşamada " Platform " önerisi, ek önerilerle geliştirilip zenginleştirilebilir.)

Ülkede devletin, egemen kesimlerin krizi hızla büyürken, Türkiye daha büyük toplumsal gelişmelere doğru hızla ilerliyor. Süreç Alevi toplumunun örgütlenme sorunlarını aşmasını daha fazla bekleyemez. Egemen kesimler, parababaları ve onların memurları acımasızca saldırıyor. Saldırırken de, komünist, devrimci, işçi, emekçi, Kürt-Türk-Alevi-Sünni diye ayırmadan saldırıyor, sömürüyor. Bu süreçte Alevi emekçisi yanlış yapan yöneticiye bakmadan, onun yanlışlarıyla değil- hayatın doğruları üzerinden, işçiyle, Kürt emekçisiyle, devrimciyle bütünleşerek, kendi sorununa da emekten yana bir seçenek etrafında çözüm bulmalı, mücadele etmelidir. Kendisine engel olacak yöneticisini de elinin tersiyle bir yana itip, halka yakın kişileri yönetici görevlere getirmelidir. Bu süreçte Alevi-Bektaş örgütlülüğünün önü mutlaka açılmalıdır. ●

ANALARIN ÖFKESİ KATİLLERİ YENECEK

CANIM OĞLUM,

Seni ne hayallerle büyötmüşüm. Benim oğlum büyösun ööretmen olsun, doktor, mühendis olsun diye hep hayal etmişim. Nihayet çok zor koşullarda da olsa seni okutmuş, bir üniversiteden mezun etmiş-tik. Bir anda bencil hayallere kapılıp senin kazanmış olduğun meslekten dola-yı kendimize pay biçmeye çalışmış-tık. Senden çok mesleğınle övünmeye başla-mış-tık. Ama sen bu beklentilerimizin tam tersine mesleğini bir kenara itmiş, dev-rimciliğı seçmiş-tin. Başlangıçta sana karşı gelmiş-tik. Şimdi bundan dolayı oğlum, senden özür diliyorum. O zaman-lar bilmiyordum, dünyanın en onurlu mesleğının devrimcilik olduğunu. Ama bunu bana, sen ve senin arkadaşların, yani devrimci oğullarım, kızlarım öğretti. Şu an senin devrimci olduğuna üzölmü-yor, onur duyuyorum. Bana bu duyguyu tattırdığınız için sizlerle gurur duyuyo-rum.

Bundan 20-25 yıl önce Mahir'lerin, Deniz'lerin, İbo'ların şehit oluşlarını duymuş-tum. Bana daha sonra bunların mücadelelerini sen anlatmış-tın. İşte oğ-lum şimdi, ben sana sesleniyorum o devrimciler gibi mücadele et, gerekirse bunları da aş!

Fazla değil daha bundan 6 ay önce dört duvar arasında yoldaşlarınız, benim oğullarımın vahşice katledilmesine ses-

siz kalmamış, 1200 evladım-la birlikte bedenlerinizi süresiz bir şekilde açlığa yatırdığınızı dünyaya duyurmuş-tunuz. Ben bir devrimci anası olarak buna duyarsız kalamazdım. En azından sizle-re layık ana olmalıydım. Size destek olmalıydım. Sessiz kalmamalıydım ve öyle de yapmış-tım, diğer tutsak anala-riyla birlikte 46 gün boyunca mücadele etmeye çalış-tım. Tüm insanlara şunu göstermiş-tiniz. Dört duvar içinde de olsa insanlık için verilecek bir mücadelenin olacağını ve hiç bir zaman devrimcilerin düşmana (Hızır Paşalara) teslim olmaya-cağını, bizlere ve milyonlara göstermiş-tiniz. Ve bu olayda zerre kadar da olsa benim de bir payım olsun dedim. Benim için dünyanın en güzel olayıydı.

İşte oğlum aradan 6 ay geçti ama cezaevinde eksik olmayan baskılar arttı. Eli kanlı Hızır paşa Mehmet Ağar adalet bakanı oldu, köhnemiş düzenin, Eskişehir tabutluğu tekrar açıldı. Buna sessiz kalmayacağımızı biliyordu. Oğlum, sesi-nizin her yerden yankılanması umut veriyor bize. Umuttan korkanlar sesimi-zi tabutluklara kapatmaya çalışıyorlar. İnançlıyız oğlum, tabutlukları sizinle birlikte yıkacağız. Çünkü sesiniz artık sesimize karışmıştır. Bunu hiç kimse engelleyemeyecektir.

Yaşasın Cezaevi Tutsaklarının anaları!
Yaşasın haklı kavgamız!

HACI BEKTAŞ VELİ KERAMETLERİNİN SOSYAL, EKONOMİK, TARİHSEL
VE SİYASAL BAĞLAMDA NESNEL TEMELLERİ

İSMAİL KAYGUSUZ

etmektedir.

Keramet
söylenceleri,
yönetimlerin
baskı ve
zulmüne,
dünyasal yaşamın
acılarına edilgen
tepki ve
başkaldırılardır.
Bu söylencelerde
yarattıkları
dünyayı,
yaşamak
istedikleri dünya
ile
özdeşleştirerek,
toplumsal
mücadeleye hazır
olmayan halk
ortak bilinciyle
kendini pasifize

“VİLAYETNAME”
VE
HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ’NİN
GERÇEK DÜNYASI

İmam Musa Kazım soyundan Hacı Bektaş, Rum Erenlerine, Horasanlı Baba İlyas tarafından peyik (elçi) hizmetiyle gönderildi... Kayseri, Kırşehir, Sivrihisar-Eskişehir gibi batı kentlerinin çevresindeki Türkmen yığınlarına önder olanların, başkaldırı arifesinde kendileriyle birleşmesinin tezelden sağlanması gerekiyordu; genç bilge ve ermiş Horasanlı Hacı Bektaş aracılığıyla çağrılıyorlardı.

VELİ SÖYLENCELERİ VE VİLAYETNAME'NİN YAZILIŞI

Vilayetname adıyla anılan Hacı Bektaş Veli Menakıbnâme'si üzerine en ayrıntılı çalışmayı Abdülbaki Gölpınarlı yapmış bulunmaktadır. Bu karşılaştırmalı ve büyük emek verilmiş çalışma, tamamıyla idealist yöntemler ve dinsel düşünce mantığı içerisinde yürütüldüğü için Hacı Bektaş'ın gerçek nesnel kişiliğini açıklamaktan uzaktır. Ama elbette ki, "Kendisi bir meczup (yarı deli), saf bir azizdi" diye niteleyen 15.yy. Osmanlı resmi tarihçisi Aşıkpaşaoğlu'ndan daha ileride bir değerlendirmedir. Ancak üstadın dönem dönem inanç ve düşüncelerinde sıkça değişiklikler olmasından Hünkar'a pek saygılı gözle bakmadığını biliyoruz. Bundan dolayıdır ki, kullandığı mantık içinde dahi tarafsız olamamaktadır. Kerametleri akıl mantık dışı bulurken bile, Hacı Bektaş'ın bunları gerçekleştirecek gücü olmadığını vurgulayarak açıklamaya giriştiği anlar olmuştur. Oysa Mevlana Celaleddin'in kîrlerini ikirciklenmeden övgüyle sıralamaktadır. (A.Gölpınarlı, Mevlana Celaleddin, İstanbul-1985, s.229, 237-240)

Ama hakkını vermek gerek: Gölpınarlı'nın Vilayetname incelemesi, çok geniş bir bilgi kaynağı olarak önemini korumaktadır. Ayrıca kitabın başındaki 40 sayfalık giriş ve değerlendirme bölümünde, olağanüstü olayların yani kerametlerin yorumunda nesnel temelleri gözardı etmesine rağmen insancıl yönleri ve insan ögesini çok iyi yakalamıştır. "Vilayetname'deki olağanüstü olaylarda bazı kere o kadar içli bir insan nabzı atar, o kadar özlü bir beşerilik (insancılık) duyulur ki..." diyerek, birkaç sayfa içinde çok sayıda örneklerle bunu açıklamaya girişmiştir. (Vilayet-Name, Menakıb-ı Hünkar Hacı Bektaş Veli, Haz. Abdülbaki Gölpınarlı, İstanbul-1990, s.XVIII-XXII)

Biz zaten Hacı Bektaş Veli'nin, Vilayetname'de anlatıldığı gibi keramet gösterilerinde bulunduğu inanmıyoruz. Onun yaptıkları ve yarattığı olaylar, yaşadığı toplumun düzeyinin çok ilerisinde olduğundan, onların akıl yürütme gücünü aşır çözümsüzlüğe girmesiyle, halk muhayyilesi ortaklaşa olağanüstü-doğaüstü çözümünü üretiyor. Kısacası Hacı Bektaş bu olağanüstü görünen eylemleri keramet istemiyle gerçekleştirmemiştir. Ona göre, "En büyük keramet çalışmaktır." Hünkar'ın FEVAİD adlı yapıtındaki "Her kim ki, kendi isteğiyle keramet gösterirse o müddei, yani özünde benlik güdendir. Veli odur ki, keramet kendisinden, içinden gelir." Sözleri, yaptığı işleri, gösterdiği başarıları keramet olarak sunan kişi veli olamaz; o, özünde benlik olan kişidir ve topluma yararı yoktur, anlamına gelmektedir. Kendisi hakkında sonraları pek çok kerametler yaratılmış olan Mevlana da kerameti olağanüstü bir eylem olarak görmemekte ve şöyle tanımlamaktadır:

"Keramet ona derler ki seni ikilikten kurtarsın,

aşğılıktan yüce bir hale vardırırsın, o halden sefer edesin; bilgisizlikten akıl alemine, cansızlıktan canlılığa erişesin..." (A.Gölpınarlı, Mevlana Celaleddin, s.229-230) Yine Hacı Bektaş Veli FEVAİD'indeki "Keramet satın almak eşekliktir." sövgüsü, (Hacı Bektaş Veli, FEVAİD, Haz. Mehmet Yaman, Ankara-tarihsiz, s.17, 84) açıkça keramete ilgilenenlere ve ona inanarak kendisinde de olsun isteyenlere ağır bir eleştiridir.

Ancak hemen belirtelim ki, yukarıdaki sözleriyle keramete karşı olan Hacı Bektaş'a maledilen ve halk muhayyilesi ya da toplumsal bilincin yarattığı çok sayıdaki keramet söylencelerinin hepsinin de örtülü sosyal, ekonomik, tarihsel vb. nesnel temelleri vardır. Özelliğine göre kalın ya da ince dokunarak kapatılmış örtülerin açılmasıyla nesnel gerçeklik ortaya çıkar. Demek ki menakıb (menkabe'in çoğulu) adı verilen veli söylencelerini, doğaüstü olaylar oluşu dolayısıyla saçmalık ve akıldışılıkla suçlayarak bir kenara atamayız. Veli söylencelerinin (menakıb) yazılı biçime getirilmesiyle Menakıbnâme'ler oluşmuştur.

A.Yaşar Ocak, Menakıbnâmeler adlı yapıtında evliya (velinin çoğulu) söylencelerini, yani menkabe'leri iki ana sınıfta toplamaktadır: 1) Tarihsel gerçeklere dayanan menkabeler ki, gerçekten yaşanmış; belli bir tarihte ve coğrafi bölgede geçen olaylardan kaynaklanır. Ancak gerçek olgular deforme edilip, evliyayı yücelten olağanüstü öğelerle, yani keramet örtüsüyle örtülmüştür. 2) Hayali menkabeler. Bunlar üç kaynaktan beslenir: Toplumsal değerler sisteminden kaynaklanan söylenceler ki bir Veli çevresinde, toplumun özlemini çektiği ideal bir dünya oluşturulmuştur. İkincisi "ahlaki bir teolojiye dayanan", üçüncüsü ise "propaganda maksadını güden menkabeler", propagandaya yaslı ve onun malzemesinden kaynaklanan evliya söylenceleri.. (agy. s.34-38)

Gerçekte toplum bilinci, bulunduğu çevreyi mutlu ve rahat yaşanması bir dünyaya çevirmenin özlemini, kutsal kişi görünümüne soktuğu yığıt, erdemli, insansever ve tanrısal gücü kendisinde toplamış Veli'nin önder olduğu ortama yoğunlaştırıp doyum sağlamaktadır. Veli söylenceleri -masallar dahil- yönetimlerin baskı ve zulmüne, dünyasal yaşamın acılarına edilgen tepki ve başkaldırılarıdır. Bu söylencelerde yarattıkları dünyayı, yaşamak istedikleri dünyayla özdeşleştirerek, toplumsal mücadeleye hazır olmayan halk, ortak bilinciyle kendini pasifize etmektedir. Veli söylencelerinin, diğer bir deyimle tanrı dostları anlamına gelen velilere yükletilen keramet olaylarının değişik zaman ve yerlerde benzer niteliklerde ortaya çıktıklarını görüyoruz. Tarihin ilk dönemlerinden itibaren kutsal alanların, bir sonraki din ve inanç sistemlerine yerini terkederken, hiç yadsınmadan söylenceleri de ortak toplumsal bilinç tarafından yeni toplumlara taşınmıştır. Egemen ortodoks dinler bir öncekini lanetleyerek yoketme savaşları yaparken, hangisinden olursa olsun heterodoks inançlı halklar uzlaşmış, içiçe girmiş; yönetim-

lerin dininin baskı ve zorlamalarına karşı başkaldırıda, inançsal söylence öğelerini birdiğere taşıyarak kullanmışlardır. Bir veliye ait söylenceleri içeren yazılı eser, o velinin Menakıbnâme'sidir. Sözlü gelenek, yazılı belgeler ve tarihsel çevre Menakıbnâme'lerin ana kaynaklarını oluşturur. Kaynaklardan derleyip kitaplaştıran yazarlar, o kutsal kişinin yani Velinin soyundan ya da yolundan biri olabileceği gibi, ya bir dış otorite tarafından görevlendirilmiş ya da çağın gönüllü bir yazar-aydını olabilir.

Vilayetname'nin yazarının Uzun Firdevsi namıyla tanınan Hızır oğlu İlyas olduğu bilinmektedir. II. Bayezid adına yazdığı üçyüz seksen ciltlik Süleyman-Name isimli yapıtının ancak seksen cildinin beğenilip gerisinin yakılması üzerine padişah hakkında hicviyeler yazmış, bu yüzden Osmanlı topraklarında tutunamayacağını anlayıp İran'a kaçmıştır. Hayat ü Memat adlı tasavvufu konu alan bir başka yapıtı daha bulunan Hızır oğlu İlyas bir hattat olduğu kadar, Şerhi Kelimat-ı Şeyh Barak 'ı (Şeyh Barak'ın kelimelerinin açıklaması) Farsçadan Türkçeye çeviren kişidir. Bu kitabı da 1480'lerde Türkçeye çevirdikten sonra Halveti şeyh Cemaleddin Çelebi'ye sunduğuna bakılırsa batını konularla yakından ilgisi vardı. (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.XXVI-XXVII) Ancak Hızıroğlu İlyas'ın Alevi-Bektaşî inançlı olduğunu gösterir bir kanıt yoktur. Ama olasıdır ki, İran'a kaçtıktan sonra Şah İsmail'in yanına gitmiş Kızılbaş siyasetine hizmet etmiştir. (I. Kaygusuz, Görmediğim Tanrıya Tapmam, İstanbul-1996, s.237-238) Bu dönemde tersinden bir başka örnek, Osmanlı tarih yazarlarından Hoca Saadeddin'in babası Hasan Can'ı biliyoruz: Şah İsmail'den kaçıp Yavuz'un has adamlarından olmuştur.

Dönemin bilgili bir aydını olan Firdevsi Vilayetname'yi acaba hangi koşullarda yazmıştır? Amacı ne idi? O dönem yazarlarının saraya yakınlaşmak, padişahların övgü ve ihsanlarına kavuşmak için yazdıkları kitaplarını onlara sunduklarını biliyoruz. Aynısını Uzun Firdevsi de Süleyman-Name ile yapmıştı. Bizim kanımıza göre Firdevsi, Hacı Bektaş Veli söylencelerini sözlü ve yazılı kaynakları, daha çok da Hacı Bektaş Dergahı çevresindeki söylencelerle bütünleşmiş topraktan fışkıran nesnel kaynakları ve simgeleri (Hırkadağı, Çilehane, Akpınar, Beştaş, Hamurkaya vb.) kullanarak derleyip yazdığı Vilayet-Name eserini II. Bayezid'e sunmuş olmalıdır. A. Gölpınarlı, önce manzum yani şiirsel yazıp, sonra düzyazıya çevirdiğini yazmaktadır. (agy. s.XVII) Hatta Edirne'de valilik yapmakta olan kardeşi Cem'in Ebu'l Hayr-ı Rumi'ye yazdığını Saltuk-Name'yi gördükten sonra, II. Bayezid bizzat yazılmasını da buyurmuş olabilir. Cem ile taht mücadelesi döneminde kendisini tutan Yeniçerilere yaranmak da sözkonusudur. Zaten Vilayetname'nin sonunda, bu padişah'ın Hünkar'a çok saygısı olduğu ve türbesini ziyaret ederek, kubbenin üstünü kurşunlattığı anlatılmaktadır. Demek ki Sultan II. Bayezid'in, başta Alevi-Bektaşî inançlı teb'ayı yanına çekmek amacı

Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin Karacahöyük'teki durmak bilmeden yaptığı üretime dönük çalışmalar, yarattığı yapısal ve ekonomik değişiklikler ve yerli inanç topluluklarıyla kurduğu insancıl ilişkilerin tümü keramet örtülerine bürünerek Vilayetname'de yansımıştır.

yattıyordu. Kardeşi Cem ise tersine Saltuk-Name'yi tam bir Sunni anlayışla yazdırmıştı. Vilayetname'nin yazılışı tam bu taht kavgası dönemine rastlamaktadır, yani 1480 yılı içinde.

Daha sonra Şah İsmail'e karşı Bektaşî ve Alevî ikilemi yaratarak, onları Kızılbaş siyasetinden koparmak için de Vilayetname ve Hacı Bektaş Dergahı kullanılmak istenmiştir. 1501 yılında Balım Sultan'ın , Dimetoka'daki Seyyid Ali Sultan Dergahından alınıp, Hacı Bektaş Veli Dergahının başına getirilmesindeki amaç buydu. Ama II. Bayezid'in yedinci imam Musa Kazım oğlu Muhammed İbrahim Sani'den inen Hacı Bektaş Veli soyundan Balım Sultan'ı, yine Musa Kazım oğlu Ebu'l Kasım Hamza'dan inen Şeyh Safi soyundan gelen Şah İsmail'e karşı çıkartıp, Kızılbaş siyasetini çöktürmek istemi gerçekleştirmiştir. Bizce bu başarısızlığın arkasından, Süleymanname'i yazarak Padişaha övgüler düzen Uzun Firdevsi, beklediği ilgiyi görmemiş ve saraydan atılmıştır. O dönemin aristokrat şair ve tarihazarlarının özelliği gereği, kendisine yeni bir ekmecek kapısı olan Şah İsmail'in yanına gitmiştir. Acaba burada, sözü edilen fakat henüz ele geçmemiş olan Farsça Vilayetname'yi de (A.Yaşar Ocak, Menakıbnameler, s.53) Hızır oğlu İlyas, diğer adıyla Uzun Firdevsi mi yazmıştır? Eğer öyleyse o, Türkçe Vilayetname'den çok farklı olmalıydı.

HACI BEKTAŞ VELİ GÜNEYDOĞU'DAN ANADOLU'YA GİRİYOR: BURADA ARSLANLARI TAŞA MI ÇEVİRİYOR YOKSA TAŞTAN ARSLANLAR MI GÖRÜYOR? YA BALIKLARIN SELAMA DURMASI?

Bu uzunca girişten sonra, Vilayetname'deki Hacı Bektaş Veli'nin kerametlerinden bazı örneklerle bunların nesnel temellerini incelemeye yöneleceğiz. Şunu hemen belirtelim ki, Hacı Bektaş söylencelerine bilimsel gözle yaklaşp, olağanüstülüklerden ayıklayarak ve üzerinde diyalektik yöntemle incelemeye girildiğinde dönemin Anadolu Alevî halkları ve Alevîlik tarihine katkıları büyük olacaktır. Kısacası Vilayetname diğer adıyla Mekakıb-ı Hünkar Hacı Bektaş Veli, bilimsel araştırmacılarını, tarihçi ve arkeologlarını bekliyor; sadece kitap olsun diye söylence metinlerini yeniden düzenlenerek yayınlamayı değil!

"Hünkar Hacı Bektaş Veli, Türkistan'dan Rum ülkesine hareket edince önce hacca niyet etti. Yolda çöl içinde tenhaca giderken, arslanların sığındıkları bir yere uğradı.Oraya korkudan insanlar adım atamazlardı. Sığınağa varınca, iki arslan Hünkar'a

doğru saldırdı. Yakınına geldikleri vakit Hünkar, başlarından kuyruklarına kadar, iki eliyle her ikisini de sağızladı (sıvazladı); anında ikisi de taş oldu. Öbür arslanlar, yüzlerini yere sürüp yalanmaya başladılar. O iki arslanın taş olduğu yer Kürdistan'a yakındır; oralardan geçenler görürler."

"Hünkar, Kürdistan'da bir kavmin içinde bir müddet eğleşti. Orada bir bacının doğan oğlunu oğul edindi. O ilde, birçok kerametler gösterdi. Anlatılsa uzun sürer. Birgün o ilde bir toplulukla giderken bir ırmağa yaklaştılar. İrmaktaki balıklar, baş çıkartıp Hünkar'a selam verdiler. Hünkar selamlarını alıp: 'Sağolun, varın siz tesbihinizde olun.' Dedi. Bu çeşit kerametlerle o ilk kavmi kendisine muhip yaptı. Şimdi o kavme Hünkariler derler." (Vilayet-Name, Haz. A.Gölpınarlı, s.17: Vilayetname, Haz. Esat Korkmaz, İst.-1995, s.36)

Horasanlı genç derviş Hacı Bektaş, Yeseviliğin yaygın olduğu Türkistan'dan çıkmış Anadolu'ya yerleşmek üzere gelmektedir. Büyük olasılıkla, Hacı Ahmet Yesevi'nin (Ö.1167-1169) halifelerinden olan hocası Lokman Perendi de artık yaşamıyordu. Ünü oralara kadar ulaşmış Rum' da (Anadolu) oturan Baba İlyas Horasanî'yi görmek ve ona katılmak amacındadır. Vilayetname'de verilen söylencelerden anlaşıldığı üzere, veliliğini Türkistan'dayken ispatlamıştır.

İran, Irak, Suriye ve Arabistan'daki kutsal yerleri dolaşarak güneydoğudan Anadolu'ya girer Hacı Bektaş. Göçer ve yerleşik Alevî halklarla (Türkmen ve Kürt), yerli Hristiyanlar arasında Baba Resulullah olarak tanınan Baba İlyas ve Baba İshak'ın geniş propagandası yapılmakta ve Selçuklu sultanı ve feodal beylerinin zulüm ve baskılarına karşı ayaklanma hazırlıkları içindedirler. Alıntı paragraflardan Hacı Bektaş'ın, kıyısından geçerken sürüyle balıkların görüldüğü Fırat ırmağı boyunca yol aldığı anlaşıyor. Bir süre Kürdistan'da kalıyor. İlk kendisine bağladığı ve olasılıkla bir göçer aşiret olup Hünkarlı ya da Hünkari adını alan, aralarında konukladığı bu kabile acaba Osmanlı döneminde Maraş çevresinde oturan zamanla Hırkalı-Hırkalı-Harkalı adına dönüşen Türkmen Taifesi (Cevdet Türkay, Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar, İstanbul-1979, s.419) olabilir mi? Ama asıl, Sarız ilçesinden Hüseyin Altundal'ın verdiği bilgiye göre Kayseri'nin İncesu ile Yeşilhisar ilçeleri arasındaki Hünkarlı adını taşıyan köyün aslını araştırmak daha doğru sonuç verecektir kanısındayız.

HORASANLI GENÇ HACI BEKTAŞ, DEDE GARKIN VE BABA İSHAK

Samsat, Kefersud-Adıyaman, Maraş ve Elbistan bölgesindedir bu dönem Hacı Bektaş. Olasıdır ki 1230'lu yılların sonlarına doğru buraya gelmiştir.

Onun burayı seçmesinin önemli nedenleri bulunmaktadı. Elvan Çelebi'nin Menakıbu'l Kudsiyye'sinde, bu bölgede Selçuklu Sultanı Alaaddin'in, Baba İlyas'ın şeyhi Dede Garkın'a "On yidi pare kend vakf ..." ettiği yazılıdır. (Agy. S.9, beyit 101) İmam Zeynelabidin oğlu Zeyd soyundan seyyid Ebu'l Vefa'nın yolağından Dede Garkın'dan el almış 400 halife vardır.(agy. s.10, beyit 117) 1225-6 yıllarında Dede Garkın Elbistan ovasında 40 gün süren bir cem-cemaat yapar. Bu halifeler Dar'a çekilir, "paymaçan virür". "Hak yoluna en yakın Şeyh İlyas'ı" görerek, "Dede dört yüz halife alıp onu ziyarete gelir." Baba İlyas baş halife seçildikten sonra, Dede onu Rum'a salar.(agy. s.16-18; beyit 175,179,180, 208) Böylece Haraşna (Amasya civarı) dergahını kurmuş olan Baba İlyas 13-14 yıl içerisinde "yitmiş iki bin er adedli mürid" sahibi oldu. (Agy. s.21, 23, beyit 240, 260)

Öyle sanıyoruz ki Hacı Bektaş burada yaşlı Dede Garkın'ı ziyaret edip onun halifeleri arasına girmiştir. Vilayetname'de Hacı Bektaş'ın İbrahim Hacı'ya nasip vermesi olayı bizde bu kanıyı oluşturmuştur; Zülkadırlı ili Bozok'tan Türkmen arasına girerken onunla karşılaşp kendisine mürid yapmıştı. Sonrasını Vilayetname'den özetleyelim:

"İbrahim Hacı'da bundan sonra nice kerametler ortaya çıktı. Üçok ile Bozok onun ekmeği oldu. Zülkadırlı ilinde ayağına taş dokunan artık İbrahim Hacı'ya çağırırdı. O da kendisine muhip olanlara geyik derisinden tac giyirirdi. Ölümünden sonra Dede Garkın oğulları gelip, İbrahim Hacı oğullarına: "Bu geyik derisi tac, Dede Garkın'ındır. Siz bunu nereden aldınız?" diye sordular. Onlar da: "Bunu atamız İbrahim Hacı'ya Hünkar Hacı Bektaş Veli giydirdi. Bizim yolumuz ona çıkar." yanıtını verdiler. Dede Garkınlılar, Hacı Bektaş'ın tacının elifi ve Hüseyini, geyik derisi tacın Dede Garkın'a ait olduğunu herkesin bildiğini söyleyerek tartışır ve sonunda zorla onların elinden alırlar." (Vilayetname, Haz. Abdülbaki Gölpınarlı, s.20-21; haz. Esat Korkmaz, s.42-43)

Bu metin, bizce Hacı Bektaş'ın Dede Garkın'dan el alıp onun geyik derisinden borkünü ya da tacını giydiği ve ilk muhiplerine bunu giydirdiğini gösteriyor. Demek ki, Dede Garkın yeni müridi genç Bektaş'ı, diğer dört yüz halifesine baş yapıp Rum'a saldırdı ve ününün doruklarındaki Horasanlı Baba İlyas'a gitmesini salık verdi. Zaten Aşıkpaşaoğlu da Hacı Bektaş'ın, Baba İlyas için Rum diyarına (Anadolu) geldiğini yazmıyor mu?

Ayrıca "Tanrının elçisi Baba (Baba Resu'l Allah)" olarak, yani peygamber gibi saygı gören Baba İlyas'ın, en önemli halifesi Şamlu Baba İshak da bölgede çok geniş söz sahibiydi ; kentlerde yaşayan feodallerin topraklarını boğaztokluğuna işleyen köylüler, göçerler ve tüm ezilmekte olan inanç ve etnik toplulukları arasında Baba Resul'un siyasetini yapıyor, onları örgütleyordu. Kuşkusuz Hacı Bektaş Baba İlyas'tan önce Baba İshak'la burada tanıştı ve görüştüler. Böylece daha başlangıçta Babai hareketinin içine girmiş bulunuyordu. Bölgede çok sevilip

Cansız duvara, kayaya binip yürütmek; taşlar yontup duvarlar yükseltmek demektir; göçerliği bırakıp yerleşik düzene geçmektir.

sayılan Baba İshak'la birlikte Hacı Bektaş da, orada bir süre kalıp bilgi ve görgüsü, eylemleriyle halkı aydınlatarak tanındı, büyük saygınlık kazandı. Olasıdır ki onlara Fırat sularının balıklarından yararlanılmasını, balıkları tutmasını da Hünkar öğretmiştir. Sudan başlarını çıkarıp, hal diliyle selam verdiği söylencesi onun bu ilgisinden kaynaklanmaktadır bizce. Akar sular da sıçrayarak bazan sürüler halinde uçan tatlısu balıklarının varlığı bilinmektedir. Hacı Bektaş'ın oradan geçişinde bunlara rastlayanlar, selama durduklarını ve Hünkar'ı görmek için sudan çıktıklarını rahatlıkla ileri sürebilirler.

Hacı Bektaş Veli'nin arslanları taşa çevirmiş olduğuna gelince: Bunun mantıksal açıklaması ve nesnel yorumuyla birlikte, olayın geçtiği yerin Kürdistan'a yakınlığının belirtilmesi, onun yukarıda anlattığımız eylemlerinin yerinin tayininde kanıt bile olacak durumdadır. Çünkü bu söylence bize, Hacı Bektaş Veli'nin Maraş kalesinin meşhur arslanlı kapısından geçerek yoluna devam ettiğini göstermektedir. Geç Hitit kent devletlerinden Maraş'ın yerinde kurulmuş, İ.Ö. 9.yüzyılın ikinci yarısında Gurgum Kent Devleti kralı Halparunda'nın tanrısına adanmış arslan heykelleridir bunlar. 17. Yüzyıl Osmanlı gezgini ve tarihçisi Evliya Çelebi Maraş kale kapısını şöyle betimlemektedir: "...Çevresi 600 adımdır. Toprak bir tepe üzerinde olduğundan hendeği yoktur.Güneye bakan üç katlı bir kapısı vardır. Bu kapının dışındaki kalelerin iki yanında siyah taştan birbirine bakan dört büyük arslan heykeli vardır ki, canlı gibidir." (Yurt Ansiklopedisi cilt 8, İstanbul-1982-3, Maraş Mad. S.5656, 5673)

O dönemlerde arslan heykellerini ilk kez görüp de, Hacı Bektaş Veli'nin buradan geçtiğini duyan insanlar, onun duasıyla arslanların taşa dönüştüğünü hayal etmezler mi dersiniz? Üstelik hala çevredeki ormanlardan tek tük çıkan arslanların saldırısına, konar-göçer toplulukların kendileri ve sürüleri maruz kalıyorsa istemlerini hayallerinde neden yaşatmasınlar? Tanrısal düzeyde sevip saydıkları bir tanrı dostundan, bir büyük veliden bu beklentileri elbetteki olacaktır.

HACI BEKTAŞ'IN RUM'DA ERENLER MECLİSİNE KATILMASININ NEDENLERİ GÜVERCİN DONUNA SOKULMASININ ARDINDA GİZLİDİR

Hacı Bektaş, çok büyük olasılıkla Dede Kargın'la görüşüp-halleşerek kendini kabul ettirmiş ve halifesi olmuştu. Baba İshak'ın yol göstermesi ve belki yanına adamlar katması sonucu kardeşi Menteş ile önce Sivas'a geçtiler. Oradan da Baba

İlyas'ı görmeğe gittiler. Vilayetname'de bunlardan söz etmiyor. Ancak Aşıkpaşaoğlu (1481), Elvan Çelebi (1358-9), Ahmet Eflaki (1353) ve Mehmet Neşri (1492)'deki bilgi parçacıklarıyla, Vilayetname (1480?) söylencelerindeki özü birleştirdiğimizde görülmek istenmiyen bazı gerçekler aydınlığa çıkıyor. "Hacı Bektaş'ın Anadolu'ya gelmesini beyan edeyim." diyen Aşıkpaşaoğlu sürdürüyor:

"Bu Hacı Bektaş Horasan'dan kalktı. Bir kardeşi vardı, Menteş derlerdi. Birlikte kalktılar. Anadolu'ya gelmeye heves ettiler... O zamanda Baba İlyas gelmiş, Anadolu'da oturur olmuştu. Meğer onu görmek isteğiyle gelmişler. Onun dahi hikayesi çoktur. (Baba İlyas'ın hikayesini elbette bilirdi. Onun beşinci kuşaktan torunuydu. Babası Şeyh Yahya'nın amcası Elvan Çelebi'nin yazmış olduğu soyunun tarihini bilmez mi? Selçuklu'ya başkaldırmış bir kişinin torunlarından olduğunu hiç açık eder mi? Elvan Çelebi bütün suçu Baba İshak'a yükleyip, dedesini temize(!) çıkarmaya çalışıyor, Aşıkpaşaoğlu ise büsbütün yadıyor; kendisinden çok az söz ediyor. İ.K.) Hacı Bektaş kardeşiyle Sivas'a, Sivas'tan Baba İlyas'a geldiler. Oradan Kırşehir'e, Kırşehir'den Kayseri'ye geldiler.. Hacı Bektaş kardeşini Kayseri'den gönderdi. Vardı Sivas'a çıktı. Oraya varınca eceli yetiştii onu şehit ettiler..." (Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Haz. N.Atsız, 2. Basım, Ankara-1992, s.164-165)

Hacı Bektaş söylencelerini Vilayetname'de toplayıp Sultan II. Bayezid'e sunan Uzun Firdevsi, onun Baba İlyas ile ilişki ve yakınlığını yazmaktan çekinmemiştir. Oysa Uzun Firdevsi'nin yazılı kaynak olarak başvurup yararlandığı, mevlevi Ahmet Eflaki'nin Ariflerin Menkıbeleri (Çeviren: Tahsin Yazıcı, I. Cilt, 4.basım, İstanbul-1986, s.284-5) adlı yapıtında Hacı Bektaş'ın Baba Resul'un "has halifelerinden" olduğu kayıtlıdır. Yine Elvan Çelebi'nin Menakıbu'l Kudsiyye... (Hazırlayanlar: İsmail E. Erünsal-A.Yaşar Ocak, İstanbul-1984, s.169-171) adındaki Baba İlyas ve soyundan gelenlerin söylenceler üzerine kurulu sosyal tarihinde Hacı Bektaş sultan tacına layık görülmüş ve övülmüştür.

Baba İlyas'ın çok değerli altmış halifesinden en önde gelenidir. Yolu sürdürecektir nitelikte olduğunu anladıkları için, savaşın dışına çıkarmışlardır. O sıralarda Baba İlyas şehid edildiği için, bu işle bizzat Baba İshak ilgilenmiştir. Kuşkusuz Vilayetname yazarı bunları biliyordu. Ama kullanmamış ya da kullandırılmamıştır.

Vilayetname'nin elden ele çoğaltılarak Aleviler arasında dağıtıldığı ve II. Bayezid'in Kızılbaşlık karşıtı siyasetinde kullanıldığı anlaşıyor. Eğer Aleviliğin Babailik isyancı siyaseti bu ilişki içerisinde vurgulanmış olsaydı, kitap Kızılbaşlığa hizmet ederdi.

Pir Sultan, Kul Himmet, Kul Hüseyin ve diğer birçok Alevi ozanları Hacı Bektaş'ı, Vilayetname'den öğrendikleri söylencesel bilgilerin sınırları içerisinde değerlendirmişlerdir.

HORASANLI HACI BEKTAŞ'İ RUM ERENLERİNE BABA İLYAS GÖDERMİŞTİ

Hacı Bektaş Veli, Aşıkpaşaoğlu'nun belirttiği gibi Baba İlyas ile görüşükten sonra, kardeşiyle birlikte önce Kırşehir'e, sonra Kayseri'ye gitti.

Bize göre kendi keyfine gitmedi; Baba İlyas Horasani tarafından, Musa Kazım soylu Hacı Bektaş Veli Rum erenlerine Peyik (elçi) hizmetiyle gönderildi. Nasıl mı? Vilayetname'nin söylencesel dilinden dinleyelim:

"Hünkar Hacı Bektaş Veli Rum ülkesine yaklaşınca mana aleminden Rum erenlerine: 'Selamlar sizin üzerinize olsun Rum'daki erenler ve kardeşler' diye selam verdi. 57 bin Rum ereni sohbet meclisin-deydi. Rum'un gözcüsü Karaca Ahmed'di. Hünkar'ın selamı, Fatma Bacı'ya malum oldu. Bu kadın Sivrihisar'da Seyyid Nureddin'in kızıydı; henüz evlenmemişti; sohbet meydanındaki erenlere yemek pişirmekteydi. Karaca Ahmed de Seyyid Nureddin'in müridiydi. Fatma Bacı ayağa kalkıp, Hünkar'ın geldiği yöne dönerek elini göğsüne koydu ve üç kez 'selamını aldım' dedi, yerine oturdu."Meclistekiler: 'Kimin selamını aldın?' dediler. Fatma Bacı: 'Rum ülkesine bir er geliyor. Siz erenlere selam verdi; onun selamını aldım.' dedi. Erenler: 'Sözünü ettiğin er nereden geliyor?' diye sordular. Fatma Bacı: 'Kendisi Horasan erenlerindendir. Ama şimdi Beyt-Allah tarafından geliyor.'

"Erenler: 'Ne yapalım ki, Rum ülkesine girmesin. Yoksa ülkeyi elimizden alır, halkı kendisine muhip eder; artık Rum'da bize oyun olmaz, yer kalmaz. Birşeyler yapalım da Rum ülkesine sokmayalım' diye tartışmaya başladılar. Kimisi: 'Kanat kanada verelim; arş altında Sidre'ye dek yolu keselim; Rum'a girmesin' dedi. Hepsî önlemi uygun buldu. Vilayet kanatlarını birbirlerine çatarak yolu bağladılar. Hacı Bektaş Veli, Rum sınırına varınca yolun tutulmuş olduğunu gördü..." (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.18; Haz. E.Korkmaz, s.37-38)

Görüldüğü gibi burada (Kayseri ya da Kırşehir çevresinde), Karaca Ahmet'in gözcülüğü altında bir toplantı yapılmaktadır. İlk dönem Osmanlı tarih yazarlarından Tarihçi Ali, Kühn-ül Ahbar'da: "Ol tarihte Rum erenlerinin şöhretli kutbu Karaca Ahmed Sultan idi. Çağında elli yedibin müridi onun emrindeydi...Sivrihisar'da oturan Seyyid Nureddin adında bir zatın terbiyesinde seccade-nişindi..." diye yazmaktadır.Şakaayık' te ise Horasan'da bir şahın, yani bir feodal beyin oğlu olduğu ve cezbe kapılarak Rum ülkesine geldiği belirtilir. (Dr. B.Noyan, Alevilik Bektaşilik Nedir?, 2.baskı, Ankara-1987, s.510-511; M.Şimşek, Hıdır Abdal Sultan Ocağı, İst.-1991, s.68)

Bu toplantıda elli yedi bin er ya da mürid bir araya gelmiş olabilir miydi? Yoksa bu sayıyı oluşturan

Hâlâ çocuğu olmayan kadınların yuttuğu taşlaşmış buğday ve mercimek tanelerinin yaşını, bir canın aklına gelse de ODTÜ laboratuvarlarında ölçtürse diye bekliyoruz.

aşiret ve oymakların temsilcileri, yani kocalar mı bulunmaktaydı? Bu büyükler kendi kabileleri soydaşları adına konuşup tartışıp karar alıyorlardı belki. Karaca Ahmet Sultan Gazıyan-ı Rum'un başerlerinden biri olacaktı daha sonra. Toplantıda Seyyid Nureddin'in bulunup bulunmadığı açık değil. Ama kızı Fatma Bacı'nın burada ve görevli bulunduğu görülmektedir. Bu Fatma Bacı'nın daha sonra Alevi-Bektaşî literatüründe Hatun Ana, Fatma Nuriye, Kutlu Melek, Kadıncık Ana diye anılacağını ve Bacıyan-ı Rum'un başbacılarından olacağını biliyoruz.

Belli ki Bacıyan-ı Rum yani Anadolu Bacıları Örgütü'nün temeli çoktan atılmış ve bu toplantının koruyuculuğu bile onlar tarafından yapılmaktaydı. Burada görevli Bacılar birliğinin de başında olduğu anlaşılıyor. Bölgeye yabancıların girdiği, yani Hacı Bektaş ve yanındakilerin yaklaşmakta olduğu ilk ona bildirilmiş. Erler ise onun aracılığıyla öğrenmişlerdir. Üstelik Hacı Bektaş hakkında yeterli bilgiyi de edinip bildirmiştir. 14.Yüzyılın ikinci yarısında Rum ülkesini gezen Alman J.Schiltberger: "Türkmen kadınları da atla savaşır, ok atar ve yay kullanır tıpkı erkekleri gibi. Kadınlar ne zaman savaşa giderlerse, bir yanlarında kılıç öbür yanlarında da yay bağlarlardı." diyordu. Dulkadiroğullarının emrinde 30 ile 100 bin arasında kadın savaşçının varlığı sözkonusuydu. Arap coğrafyacısı El Marvazi, Amazonlarla Türkmen kadın savaşçıları birbirine benzetir. (E.Werner, Büyük Bir Devletin Doğuşu, İst.-1968, s.130-131)

Bu toplantı sırasında Fatma Bacı'nın, dolayısıyla kadınların yerinin önemiyle birlikte, eğer Seyyit Nureddin bu kızını Sulucakarahöyükü İdris'e vermişse, Hacı Bektaş'ın birkaç yıl sonra oraya gitmesinin rastlantı olmadığı ortaya çıkmaktadır. Vilayetname'de anlatıldığı gibi o, kaynanasının önüsüne sadece ev ve el işleri yapan sıradan bir gelin değildi; ata biniyor, ok-yay kullanıyor ve belkide Bacıyan-ı Rum örgütü içerisinde önemli bir yeri vardı. Bir başka yazıda işlediğimiz, Hacı Bektaş'ın Babai başkaldırısının son anlarına doğru bilinçli olarak savaş dışına çıkarılınca, Kendek'de Hacı Bereket'in yanında bir süre kaldıktan sonra Sulucakarahöyük'e gelmesinde (Kervan, Ağustos-1995), Aşıkpaşaoğlu'nun belirttiği "Hacı Bektaş'ın Bacıyan-ı Rum örgütünü seçmiş olması" ile ilişki yok mudur?

Yeniden Erenler meclisine dönüp, girişteki sözü müzünü genişleterek yineleyelim: Hacı Bektaş'ın Rum'daki erenleri ziyarete gelişinin ana amacı, Karaca Ahmed Sultan'ın 57 bin müridiyle, yani kendisine candan bağlı 57 bin kişilik gücüyle, Baba Resul'un Suriye ve Anadolu'da her kavimden ve her dinden edinmiş olduğu 72 bin müridi, yani bu denli insan gücünü birleştirmenin yollarını aramaktır. Bize göre, Kırşehir, Kayseri, Sivrihisar-Eskişehir gibi Rum'un batısındaki kentlerin çevresindeki Türkmen yığınlarına önder olanların -Ahi önderleri dahil-, başkaldırı arifesinde kendileriyle birleşmesinin tezelden sağlanması gerekiyordu. Genç bilge ve ermiş, Ali soylu ve yedinci İmam Musa Kazım'dan inme

Horasanlı Hacı Bektaş aracılığıyla çağrılıyorlardı. Bu büyük toplantının, Baba İlyas'tan daha önce gelen bir haber üzerine yapılmış olması da olasıdır. Urfa-Samsat, Adıyaman, Maraş ve Malatya'dan Amasya'ya Tokat'a uzanan bölgelerdeki kaynaşma ve gelişmelerden de habersiz olamazlardı. Belki de Baba Resul'dan gelecek bir heyeti bekliyorlardı.

Hacı Bektaş kuşkusuz, Vilayetname'de anlatıldığı gibi güvercin donunda gelmemiş ve ne de tek başınaydı. Olasıyla kardeşi Menteş ve Baba İlyas'ın yanına kattığı bir bölük insanla gelmişti. Ancak toplantının gözcüleri onları görüp, yukarıda açıkladığımız üzere gerekli yerleri bilgilendirmişlerdi. Ancak söylencesel anlatımla dışavurulanlar, gelmekte olanların (görünümlerinin pek dostça izlenim uyandırmadığını ya da) hiç te dostça karşılanmadıklarını gösteriyor. Belki de bekledikleri heyet olmadığını sanmışlardı ilk anda. Ya da Fatma Bacı'nın verdiği bilgilere erkeklerden itiraz gelmişti. Zaten gelenlere çıkarıcı bir yaklaşımla karşı koyanlar vardır. Muhafızlar: "Ne yapmalı ki Rum ülkesine girmesin? Girse ülkeyi elimizden alır. Herkesi kendisine bağlar; artık bize ekme kalmaz. Kanat gerip yolu tutalım." diyorlardı. Bu muhalefet bizzat Bektaş'ın kendisine olabileceği gibi, Baba İlyas'dan taşıdığı zalim Selçuklu Sultanına karşı güçlerimizi birleştirelim' fikrine karşı da olmuş olabilir. Büyük olasılıkla Hacı Bektaş'la birlikte silahlı koruyucular da bulunuyordu. Ve "Hacı Bektaş Rum sınırına varınca, yolun tutulmuş olduğunu gördü." Bu görünüm üzerine olasıdır ki, posta güvercini uçurarak, bir mektupla kendisini tanıtmış; barışçıl, birlik ve beraberlik amacıyla gelen Horasanlı Hacı Bektaş olduğunu anımsatmıştır. Buna rağmen Hacı Doğrul'un başını çektiği gözcü birlik kartal gibi üzerlerine giderse de, onları yanındaki yanındaki koruyucular etkisiz hale getirmiş. Bizzat kendisinin de kavgaya katılıp, Yırtıcı Doğan Hacı Doğrul'un boğazına sarılmış olduğunu Vilayetname söylüyor. Bu olay, barışçıl simgeyi (güvercin) elinde tutan kişinin; kendini güçlü sanıp savaş çılgınlıkları yükseltene (doğana) karşı geri çekilmeyip, anında savaşa yönelmesi ve kavgaya hazır olması gerektiğini vurgular.

HACI BEKTAŞ KABE'DEN DEĞİL BABA İLYAS DERGAHI'NDAN GELİYORDU

Erenler toplantısında Fatma Bacı'nın, hakkında edindiği bilgileri aktarırken Hacı Bektaş'ın "Horasan erenlerinden olduğu ve şimdi Beytullah'tan geldiğini söylemesi ayrıca dikkat çekicidir. Onun Beytullah, yani Allahın evi olarak nitelenen Kabe'den geldiği özellikle belirtiliyordu. Bu Mekke'deki İslam Kabesi değildi; Baba İlyas'ın Amasya'daki dergahıydı Beytullah, yani şimdi bağlı bulunduğu

Pirinin kapısıydı. Alevi inancında Kabe insan gönlüdür, insandır; bir talip pirini, müridini evinde ziyaret etse, Hac yerine geçer. Baba İlyas, o dönemden kalan kaynakların (Fransiskan rahibi Saint Quentinli Simon, Suriyeli Arab yazar Sibî İbn El-Cezvi ve Süryani yazar Bar Hebraeus yani Gregory Abu'l-Farac'ın yazıları) belirttiği gibi, "Resul-Allah (Tanrının elçisi, peygamber) olarak ün yapmış; sadece Alevi Türkmen halkın değil, tüm ezilen Sünni ve gayri-müslim yerleşik ve göçer kır toplulukları arasında, "Tanrının Baba'ya görüldüğü; ona Sultanlık bağışladığı ve kendilerini kurtaracağı" yayılmıştı. Çağın merkezi feodal yönetim ve beylerinin baskısı altındaki toplumu, onu 'Peygamber' kişiliğine büründürerek bir kurtarıcı kabul etmişti.

Kaynakların hemen hepsinin Karaca Ahmet Sultan'ın 'Horasan şahırlarından birinin oğlu olduğunu' söylemesi, onun gerçekten Bektaş'ın yaşlarında bir beyoğlu olduğunu gösterebilir. Belki de Horasan'dan da tanışıklıkları vardı.Rum'un batısı ondan soruluyordu ve aynı zamanda bir hekimdi. Kendisine bağlı elli yedi bin müridiyle çok büyük bir gücü. Rakip bir önder tehlikesi her an varolabilirdi. Horasanlı Hacı Bektaş bu sırada devreye sokulmuştu. Bizce, Dede Garkın'ın kendisine gönderdiği Hacı Bektaş, Baba Resul'un, çok iyi yetişmiş, ileri görüşlü ve sağduyu sahibi bir bilge, çağının olaylarıyla birlikte bilgilerini sindirmiş bir siyasetçi ve bilgin olarak büyük keşfidir.

Hacı Bektaş Karaca Ahmet Sultan'ın kişiliğinde bilgi, görgü, inanç ve ikna gücüyle elli yedi bin Rumlu Erenler topluluğunu kendisine bağlamış ve peşinden çekip götürmüştür. Karaca Ahmet'in de Orhan dönemine dek yaşadığı ve Babailerden olduğunda Osmanlı tarih yazıcıları hemfikirler.

Vilayetname'deki keramet söylemleri, dönemin toplumsal ve siyasal koşulları iyi incelenerek, nesnel temelde okunup değerlendirilirse olaylar daha da ayrıntılandırılabilir. Hiç kuşumuz olmasın, Horasanlı Hacı Bektaş: "Bir olalım, iri olalım, diri olalım!" sözünü ilk burada söylemiştir. Hacı Bektaş Veli'nin, Baba İlyas-Baba İshak önderliğindeki; "Sultanlığın feodal çözülüşünün bir ifadesi olan ve böylelikle anti-feodal özellikler edinerek bir sınıf savaşı kimliğine bürünmüş olan" (E.Werner, agy. s.98) büyük Babai isyanına katılmadı diye iddia edenler utansınlar.

HACI BEKTAŞ'IN SULUCAKARAHÖYÜK'TE YARATTIĞI YAPISAL VE EKONOMİK DEĞİŞİKLİKLERİ YANSITAN KERAMETLERİ

Baba İlyas'ın Amasya'da yakalanıp asılmasından sonra, bölgeye ulaşan Baba İshak, hareketi onun baş halifesi olarak sürdürüyordu. İsyana katılmayan, tam tersine gericileşmiş Ahilerin örgütlü

HACI BEKTAŞ VELİ KERAMETLERİNİN SOSYAL, EKONOMİK, TARİHSEL VE SİYASAL BAĞLAMDA NESNEL TEMELLERİ

Hacı Bektaş Veli'nin halifeleri, ne “bir lokma bir hırka” dervişleri ve ne de çalışıp üretmeden “tekkeyi bekleyip çorba içen” dervişlerdendir.

direnışleri ve karşıkoyumları yüzünden Sivası ele geçiremeyen (“Babai ayaklanması Sivas Ahileri, İğdişbaşı'nın garnizonu ile Sultan'dan yana tavır almışlar. Eşitlikçi sloganlar altındaki bir Türkmen egemenliğı, Sultanlar gibi Ahilerin de işine gelmiyordu. Sivas'ta süvari birlikleri kurdular. Liderleri Niğdeli Ahi Faruk'un yaptığı gibi bir kent komutanlığı üstlenirdi. Hükümet görevlisinin bulunmadığı her yerde bir Ahi valinin görevi yürütmesi, İbn Batuta'nın bile dikkatini çeker.” (E.Werner, agy. s.101)

Babai birlikleri Kırşehir yakınlarındaki Malya ovasında toplanmak üzere harekete geçmiş, bazı küçük çarpışmalar vererek ilerliyorlardı. Kendek çarpışmasından önce savaşı yürüten halifeler kısa bir toplantı yapıp, aralarında görüşerek onu savaşın dışına çıkarmışlardı. Bizzat askerlerin başkomutanı (Server-i leşkeran: Baba İshak) hemen Kendek'i çıkıp, Bereket Hacı ile buluşmasını söylemiş ve Hacı Bektaş, Bereket Hacı'nın yanında bir süre kaldıktan sonra Sulucakarahöyük'te Çepni Türkmenleri arasında yerleşmiş bulunuyordu. Yukarıda anlattığımız gibi Fatma Bacı ya da Hatun Ana'yı önceden tanımış olması ve olasılıkla Bacıyan-ı Rum örgütü gizli çalışmalarını burada yürütüyor bulunması yüzünden bu köyü seçmişti.

Demir donlu (zırlılı) Frank şövalyelerine karşı duramayan kadın erkek Türkmen savaşçıları Malya'da yenildi. İbn Bibi ve El-Cezvi'ye göre o günkü kırmıda 2-3 yaşındaki çocukların dışında genç, yaşlı, kadın, erkek tam 4000 Babai öldürüldü. Bununla kalınmadı Moğollar gelinceye değin koğuşurmalar sürdürüldü ve zindanları onlarla doldurdular. Yakaladıklarından Babai olduğunu yadsımayanların derilerini yüzüyorlardı. Öyle anlaşıyor ki bu dönemde Anadolu Bacıları (Bacıyan-ı Rum) örgütü güvenlik ağı çok geniş çalışma içindeydi.

Hünkar, Bacıyan-ı Rum örgütünde kısa zamanda kendine iyi yer ediniş, örgütü yönlendirerek erkekleri de kattı, genişletti. Baba İlyas'ın dağılan halifeleri başına toplayıp Dergahın temellerini attı. Hünkar Hacı Bektaş'ın buradaki durmak bilmeden yaptığı üretime dönük çalışmalar, yarattığı yapısal ve ekonomik değışiklikler, yerli inanç topluluklarıyla kurduğu insancıl ilişkilerin tümü keramet örtülerine bürünerek Vilayetname'ye yansımıştır. Gösterdiği kerametlerin bazılarını sıralayalım ve sonra akıl pencerelerini sonuna değin açarak, eğilip bakalım neler görebiliyoruz?

HACI BEKTAŞ'IN AYAKLARI GERÇEKTEN TAŞA MI GÖMÜLÜYOR?

Hünkar Hacı Bektaş Veli yerleştiğı Sulucakarahöyük'te, onarım ve yapısal etkinlikler içine bizzat girmiş çalışmaktadır. Kendisine ulaşmış, bağlanıp mürit olmuş kalanların oturması için evler-meskenler gereklidir. Bazı göçer Türkmen kabileler yerleşmek istemekte ve Karacahöyük büyümektedir. Hacı Bektaş bölgeyi çok iyi inceleyerek, yenilikler geliştirmekte

ve uygulamaktadır. Bilimle gerçeğe yol bulmakta, sabır ve yumuşaklıkla halka ilgi gösteriyordu. Kendisine bir gün sormuşlar:

“Ya Hünkar, her şeyin en büyüğü nedir?” “İki şey, diye yanıtlamış; ilim ve hilim. Çünkü ilimle hakka, gerçeğe yol bulunur, hilim ile halka ulaşılır, tahammül edilir.” (Hacı Bektaş Veli, Haz. Mehmet Yaman, FEVAİD, s.53) O yapısal etkinliklerle ilgilendiğini şu keramet söylencelerinden rahatlıkla çıkarabiliriz:

“Hacı Bektaş, bir gün Sulucakarahöyük'ün doğu tarafına seyrana çıkmıştı. Birisi kerpiç yapmak için balçık karmadaydı. Hacı Bektaş da ayaklarıyla balçığı yoğurmaya başladı. Adam: 'Balçığı ayaklamak kolay dedi. Erlik ona derler ki, şu kayanın üstüne çıkıp onu ayaklarıyla yoğurasın; ayaklarının dizlerinin izleri o kayada kalsın. Bunu yap ta sana candan gönülden muhip olalım.”

“Hünkar bu sözü duyunca, hemen o kayanın üstüne çıktı. Dizleriyle ayaklarıyla kayayı yoğurmaya başladı. Kaya hamur gibi yumuşamıştı; Hünkar'ın dizlerinin, ayaklarının izi kaldı o kayada. Adam köye koşup, köylülere haber verdi. Hepsisi Hünkar'ın ayaklarına kapanarak, hayırduasını aldılar. Kaya hala durur. Hamurkaya diye anarlar.”

Hacı Bektaş'ın taşı hıyar gibi kesmesi kerametini de verdikten sonra birbirini tamamlayan nesnel yorumu geçelim.

“Hacı Bektaş bir gün, dergahın önündeki bir taşın üstüne oturmuştu. Elindeki bıçakla bir hıyarı kesip yemedeydi. Birisi gelip, 'Derviş dedi, o hıyarı bizim bıçağımız da keser. Er isen şu taşı kes de erliğini bilelim.' Sonra oradaki bir sivri taşı gösterdi. Hacı Bektaş, hemen o taş a bir bıçak vurdu; taşı hıyar gibi ikiye böldü. O adam, Hünkar'ın elini öptü, ayaklarına kapandı. O taşın iki parçası da hala Akkapı'nın dibinde durur. Erenleri ziyaret edenler, o taşları da ziyaret ederler.” (Vilayetname, Haz. Abdülbaki Gölpınarlı, s.33-34; Yay. Haz. Esat Korkmaz, s.66-67)

“Keramet çalışmaktır. Keramet talep etmek eşekliktir. Ayağa kalkarsan hizmet amacıyla, yani iş yapmak, üretmek için kalk. Eğer konuşacak olursan hikmet ile konuş.” Sözlerini söylemiş olan Hacı Bektaş Veli ne taşı ayaklarıyla dizleriyle çiğnemeyi dener ve ne de hıyar bıçağıyla taşı kesme girişiminde bulunur. Ama bu iki söylencenin temellendiğı bir nesnel olgu vardır; yapıcılık! Konut yapımı, tekke yapımı, ağıl-ahır yapımı vb.

Hacı Bektaş'ın, ev yapımında kullanacağı kerpiçlerin kalıbını dökmek için çamur karmakta olan adamla birlikte çamur çiğnemesinden başlayalım; ona sözünde belirttiğı gibi 'hilim' ile, yani yumuşaklık ve alçakgönüllülükle yaklaşıyor. Çağdaş bir eğitimci gibi, adamın kendi bildiklerini uygularken, biryandan da konuşma, tartışma ve aydınlatma yoluyla yeniliğe yöneltiyor. Bu söylencelerde Hünkar'ın, kolay ve ilkel kerpiçten ev yapımından vazgeçirip, çevresindekileri daha dayanıklı ve sağlıklı olan taştan (kagir) evlere geçilmesi gerektiğini

kabul ettirme çabası vardır.

Hacı Bektaş, bulundukları Kappadokya bölgesini çok iyi gezip görmüş; tarihin derinliklerinden bu yana kesilip yontularak,oyularak yapılmış mağara evler-meskenler, depolar, tapınaklar-kiliseler ve kısacası insanların başını sokup sığındığı, beslendiğı ve tapındığı yerleri iyi gözlemlemiş tanımıştır. Kalıntı ve yıkıntılarıyla eski uygarlıklara kafasını yormuş, düşüncelere dalmıştır. Bölge arazisinin çok rahat işlenebilen kireçlikaya katmanlarından oluştuğuna tanık olmuştur. Böylesine kalkerli yapıya sahip, hamur gibi kesilip biçilebilen ve şekil verilebilen taşı-kayası olan bölgede artık kerpiçten evler yapmanın anlamı var mıdır? Taşların hıyar bıçağıyla değil, ama demir keskiler, testere ve tarak-çekiçlerle kesilip yontulması, biçim verilmesinin kolaylığı ortadadır.

Ayrıca burada bir başka önemli noktayı daha gözden kaçırmamak gerekiyor: Hacı Bektaş'ın -bir keramet gibi nitelendirilen-taşı hamur gibi yumuşatması, onun kalker taşından sulandırarak-yakma yöntemiyle kireç hamuru elde etmeyi bildiğini ve kireç ve kum karışımından oluşan Horasan harcının yapılarda kullanılmasını önermiş olduğu da rahatlıkla çıkarılabilir.

HACI BEKTAŞ, DEDE GARKIN GİBİ NİÇİN DUVARA BİNİP DE KONUĞUNU KARŞILIYOR?

Vilayetname'de, kendisine bağlı üçyüz dervişiyile Hacı Bektaş Veli'yi ziyarete gelen çağdaşı Seyyid Mahmud Hayrani'nin (bazı nüshalarda Ahmet Bedevi'nin) bir aslana binmiş, eline aldığı yılanı kamçı gibi kullanarak keramet gösterisi yaptığı anlatılmaktadır. Bunu gören Hacı Bektaş Veli, “O canlıya binmiş biz cansıza binelim” diyerek, bir kızıl kayaya (ya da bir duvara; Hacı Bektaş üzerine nefesler yazmış ozanlar, onun cansız duvarlara binip yürüttüğünü sıkça vurgulamışlardır.) binip yürüterek onları karşılamış. Hatasını anlayan Mahmut Hayrani, arslandan inmiş ve yılanı da elinden atarak, dervişleriyle birlikte Hacı Bektaş Veli'nin eline ayağına düşmüş. (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.49, 117; Haz. E.Korkmaz, s.96)

Cansız duvara binme keramet motifini Elvan Çelebi'nin Menakıbu'l Kudsiyye' sinde Dede Garkın'a kullanıldığını görüyoruz. Hacı Bektaş'ın Küçük Asya'da yani Rum'da ilk müşidi olan Dede Garkın ile Seyyid Ahmed Küçük Rüfai arasında geçen bu olağanüstü söylence ögesinin onun üzerinde yinelenmesi doğaldır doğal olmasına ama, maddi temelleri de farklı değildir; duvar yükseltip, yerleşmeye ve yurt tutmaya dayanıyor. Elvan Çelebi 1350'lerin şiir diliyle şöyle anlatıyor dört yüz halife sahibi Dede Garkın'ın bu kerametini:

130 Seyyidü'l-halk-hulk şeyh-i kebir Ol Rüfai ki gün gibi balkır 131 Mar-ı sengin elinde şir-i jıyan Üzre binmiş gelür ki kanı fılan 132 Şeyh ister ki göre gösterde Halvetinden revan çıkar Dede 133 Eyeri hadime işaret ider Kor divar üzre hadim ata gider 134 Ata binmez Dede divara binür Divar altında at gibi

Bizce, Hünkar'ın Kadıncık Ana ile evli olmadığı, soyunun yürümediğini ispatlamak için, Vilayetname metinlerine, sonradan, bilinçli olarak sokulmuştur.

atılır 135 Dede Garkın kerametın görür bir Biri divara biner yürir ol şir 136 Birbirine mukabil oldu bular Yir ü gök toldı toptolu envâr (Elvan Çelebi, agy. s.11-12)

Yukarıdaki sekiz beyiti özetle açıklarsak: Büyük şeyh ve güneş gibi parlayan Seyyid Rûfai elinde yılan, kükremiş arslana binmiş gösterişle gelirken Dede Garkın duasını yeni bitirmiş halvetten çıkmaktadır. Onu görünce Dede seyisine, eyeri atın değil duvarın üstüne koymasını işaret eder. Dede üstüne binince duvar at gibi ileri atılır ve arslanı karşılar. Ve yer gök nur ile dolar...

Daha sonraki beyitlerde Şeyh, Dede'den himmet diler ve devlet sahibinin kendisi olduğunu; dünya ve ahirette zahir ve batının onun aşkıyla aydınlandığını kabul eder.

Bizim düşüncemize göre cansız duvara binip yürütmek, duvarlar yükseltmek demektir, yani göçerliği bırakıp yerleşik düzene geçmektir. Sürekli konutlar yaptırıp, yaz-kış yer değiştirmeden oturmak ve yabanıl yaşamı terketmek; yurt tutmak kök salmaktır. Dede Garkın'ın dörtyüz halifesini Elbistan ovasında topladığında, Rum diyarını (Anadolu'yu) son yurt edinme kararı alınmıştı. Böyle bir toplantıya gezginci göçerliğiyle meydan okuyarak katılan Şeyh-i Kebir Rûfai'ye, arslanı ve yılanı terbiye ederek onlara hükmetse bile, göçer yaşadıkça yabanlıktan kurtulamayacağı ve ev kurup, bir yerleri mesken tutması gerektiği gösterilmiştir. Aynı olgu biraz farklı biçimde de olsa Hacı Bektaş ve Seyyid Mahmut Hayrani arasında geçmiştir. Hünkar kendisinin Sulucakarahöyük'ü artık sürekli mesken tuttuğunu ve dergahını kurduğunu, onun da gezginci dervişlik geleneğini terkedip yerleşmesini önermiştir.

ÇAVDAR EKTİRİP BUĞDAY BİÇMEK NASIL OLMUŞ? YA BUĞDAYI MERCİMEĞİ TAŞA ÇEVİRMEK?

“Hünkar Kayseri'den Ürgüp'e gelirken yolda Sineson (Grekçe SİNEO fiilinden çekilmiş bir isim olarak 'yıkıntı, virane' anlamı çıkarılabilir İ.K.) adlı bir Hristiyan köyüne ulaştı. Hristiyanlar çavdar ekmeği pişirmişlerdi. İçlerinden bir kadın başına bir tekne almış içinde ekmek götürüyordu. Hünkarı görünce, hemen tekneyi indirdi başından. 'Derviş dedi, lütfet, bir parça al ye; bizim toprağımızda buğday yetişmez, ayıplama!' Hünkar bunu duyunca: 'Bereketli olsun, çavdar ekin buğday biçin; küçük hamur yapın büyük somun alın.' Dedi. Şimdi o köyde çavdar ekenler buğday biçerler... Bu yüzden köydeki Hristiyanlar, Hünkar'ın oturduğu makamı ziyaret ederler, her yıl toplanıp gelir kurban keserler.” (Vilayetname, Haz. Abdülbaki Gölpınarlı, s.23-24; Yay. Haz. Esat Korkmaz, s.47)

“Hacı Bektaş bir gün Sulucakarahöyük'ün doğu tarafına seyrana çıkmıştı. Köylüler ekinleri biçer; Kırşehir'den şahne gelir ölçer, sonra da onları çeç yaparlar ve üstünü sapla örterlerdi...Yine öyle yapılmıştı. Hacı Bektaş harman sahiplerinden tahıl

istedi vermediler, 'Birşey yok' dediler. O da: 'Birşeyiniz olmasın' dedi, geri döndü. Çeç sahipleri açıldılar gördüler ki, ne kadar buğday arpa, mercimek ve nohut varsa hepsi taş olmuş... Bir işe artık yaramaz dediler taneler hep taşlaşmış... Hünkar: 'İşe yararlar dedi, bunlar bizim armağanımız olsun; buğday tanesinden yutan kadınlar oğlan, mercimek yutanlar kız doğursunlar. Kesesinde saklayanların da altın-akçası eksik olmaz!.. Erenlerin kerametiyle bu ana kadar o taş olan taneler, yerin dibinden taş içinden kaynayıp çıkar.” (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.34; Haz. E.Korkmaz, s.68)

Hacı Bektaş'ın yerli Hristiyanlarla ilişkisi ve onlara alabildiğince insancıl ve eşitlikçi yaklaşımını göstermesi bakımından ilk söylence büyük önem taşıyor. Hünkar'ın onları bu denli etkilemesi ve hatta onu Kappadokyalı aziz Kharalambos ile aynılaştırmaları da boşuna değildir. “Müslüman olun bree kafirler!” diye nağralar atarak cihada girişmemiştir. Hristiyan köylerini, müslüman edeyim kaygısıyla dolaşmamış; dostluk ve yardımseverlik gibi insancıl ilişkilerle onların da kalbinde taht kurmuştur. Olasıdır ki dillerini konuşuyor, kolaylıkla kültür ve düşünce alışverişinde bulunuyordu.

Hacı Bektaş Sineson köyünün çorak topraklarında buğday yetişmediğini, buna karşılık bol miktarda, daha çok hayvan yemi olarak kullanılan çavdar yettiğini görmüş. Onlara çavdarın nasıl buğdaya dönüşebileceğini anlatmış, aydınlatmış ve kendine bağlamıştır. Ama ekilen çavdar öyle, toprakta buğdaya dönüşmemiştir Vilayetname'de anlatıldığı gibi. Sapiyla samanı ve tanesiyle bolca ürettikleri çavdarı, olasıdır ki çevredeki Alevi Türkmen yerleşim birimlerinin ortak panayırlarında değiş-tokuş ve satışlarına yardımcı, ya da aracı olarak buğdaya dönüştürmüştür. Herhalde ekonomik ablukaya alınmış, buğday yüzü görmeyen Hristiyan köyü, Hünkar'ın bu girişimiyle kurtulmuş olmalı ki her yıl onu ziyarete gelip kurbanlar keserler, şenlik yaparlardı.

İkinci söylencede 13. Yüzyıl Anadolu'sundaki toprak ve üretim düzeni üzerinde kapalı belirlemeler vardır. Büyük olasılıkla Sulucakarahöyük ve çevresi Kırşehir beyi'nin İkdâ arazisi içerisindeydi. Köylünün işledikleri toprak üzerinde mülkiyet hakkı bulunmamaktadır. Selçuklu'da toprak sultanındı. Kullanım hakkı sultana asker yetiştiren ve onun iktidarını güçlendiren feodal aristokrasisinin elindeydi.

Feodal beylere topraklar sultan tarafından temlik edilmekte ve bunlar üzerinde yaşayan köylülerden vergi toplama hakkı verilen yurtlar olarak bilinmektedir. Rum Selçukluları döneminde toprağı kullanma ile birlikte -satış, devretme ve miras hakkı kuşkulutoprak üzerinde özel mülkiyet kurumu doğmuştur. (V.Gordlevski, Çev. Azer Yaran, Anadolu Selçuklu Devleti, Ankara-1988, s.130-132)

Bu dönemde büyük zenginlikler feodalların ellerinde yoğunlaşmış olsa da, tarım ürünleri, değişik tokuş edilen ya da satın alınan mallar ve mamul mallar, savaş ganimeti sultana gidiyordu. Sultanın evlenmesi

durumunda, ya da başkentte bulunmadığı uzunca bir süreden sonra dönüşünde bu, feodallara duyurulur ve onlar da sultanın sarayına armağanlar götürmek zorundadırlar. Sultan, gezi ve ziyaretleri esnasında geçtiği yerlerde kendisine güzel erkek ya da kadın tutsaklardan, altın dolu keselerden Türk ve Arap atlarından vb. oluşan armağanlar topluyordu.

Tükenmeye yüz tutan hazine zaman zaman bağışlarla doluyordu... Feodallar sultana verdikleri haraçları, durumları gittikçe kötüleşen köylülere fazlasıyla ödetiyorlardı. Perişan durumdaki köylüler, dayanılmaz bir zulüm altında bunalıyordu. Feodallar, köylülere, sultanın kendilerine baktığı gibi bakıyor. Böylece ülkede zorbalık ve baskı egemenliği sürüyordu. Elbetteki köylülerin ellerinden ürünlerinin zorla alınmasını devlete şikâyet edilmesi sonuçsuz kalıyordu. (V.Gordlevski, agy. s.162-164)

Hacı Bektaş Veli'nin harman yerindeki davranışı, yani söylencedeki tahılların taşla dönüştürülmesi, şikâyetleri sonuçsuz kalan Alevi inançlı köylülüğün önderi olarak, feodal beye karşı tepki, kerametle sarmaşan (sarmaş dolaş) bir edilgen başkaldırıdır. Olayı açalım: Hünkar, Kırşehir melikinin (beyinin) -ki bu feodal bey büyük olasılıkla Mevlana'nın müritlerinden Nureddin Caca'dır- köylüye kan kusturan silahlı güvenlikçileri şahnelerin ölçüp biçip, koruma altında tuttuğu buğday ve mercimek çeçlerinden Dergah için hakullah talep ediyor. Vermeyeceklerini bilmez mi? Burada Hacı Bektaş'ın, köylünün emeğiyle ürettiği ürününü beye vermeyi önleme telkin ve girişimi hemen sezilmektedir. Toplumsal hizmet görmekte olan Dergaha verilmiyorsa, beye hiç verilmemeli. Ağır baskı altındaki Türkmen köylüsünün, Babai hareketi sonrası katliamların acısının henüz sona ermediği dönemde eylemli başkaldırıya, ne cesareti ve ne de gücü vardı. Ancak üzerlerinde geniş inanç otoritesinin bulunduğu köylülüğün Bey ile Dergah arasında bir tercih yapması istenmiştir. Dergah hakkı hakkullah için baskı-zor kullanma ve belli bir oran-ölçüt yoktur; “gönlünden, kolundan ne koparsa, gücü neye yeterse” o kadar alınır. Öbür yanda ise feodal beyin baskısı, başlarına dikilmiş şahnelere vardır; beyin ürün vergisi-haracı alınıp götürülmeden kendi harmanını da kaldıramaz; çok kere çeçler yağmur kar altında kalırdı. Böyle bir keramet gösterimi, köylüye Dergahı tercih ettirecek ve beye karşı çıkartacaktı.

Dergaha değil de Bey'e ürünlerini verenlerin, daha harmandayken çeçlerinin Hünkar'ın kerametiyle taşla dönüştüğünün bir anda yayılması, beyin adamları tarafından öldürülseler de artık onu yapmayacaklarını belirler. Hacı Bektaş'ın kendisi ya da Saru İsmail gibi çok yakınındaki bir derviş tarafından bu keramet gösterimi düzenlenmiş olabilir. Çevredeki kayalardan birinde fosilleşmiş tahıl tanelerinin oluşturduğu bir katmanın bulunuşu (keşfi) bu işi kolaylaştırmıştır. Çeçlerden biri ya da ikisinin bu taş tanecikleriyle gizlice yer değiştirmesi süreci tamamlamış. Bu olayla Kırşehir beyinin, en azından Sulucakarahöyük'ten

HACI BEKTAŞ VELİ KERAMETLERİNİN SOSYAL, EKONOMİK, TARİHSEL VE SİYASAL BAĞLAMDA NESNEL TEMELLERİ

Hacı Bektaş, Sulucakarahöyük'ü Alevi-Bektaşî inancının merkezi yapmasının ötesinde, burada, çağının her türlü bilim ve yeniliklerine açık, kültür ve siyaset üretilen bir sosyo-politik merkezin temellerini atmıştı.

haracı kesilmiş olmalı.

Vilayetname'de anlatıldığına göre Kırşehir beyi Nureddin Caca Hünkar Hacı Bektaş'ı, sakalının tırnağının uzunluğu, abdest almayı ve namaz kılmayı dolayısıyla sık sık sorgulamadan geçirir. Bu da yetmez, yengesi Kadıncık'ı kıskanan Sarı'nın, Hacı Bektaş'ın onunla gizli aşk yaşadığı şikayetini sorgulama gündemine alarak üstüne üstüne gider. Bu da yetmiyor, Hacı Bektaş'ı, müridi olduğu ve Hünkar ile ayrı meşrepte bulunan, onu sevmeyen Mevlana'ya, şeriata uymadığını söylüyerek şikayette bulunuyordu; kuşkusuz onun aracılığıyla Sultan'a ulaştırılmak istenmektedir. Ama Nureddin Caca, Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin Alevi Türkmen yığınları arasındaki etki alanını ve gücünü bildiği için ne haracını kesen Sulucakarahöyük'ü cezalandırabilmiş ve ne de onu ortadan kaldırmaya cesaret edebilmiştir. Menakıbnâme'lerde, Nureddin Caca, Mevlana ve Hacı Bektaş'ın üçlü ilişkileri üzerine anlatılan öykü ve söylencelerin çok iyi incelenip, tarihsel süreci içinde sosyo-ekonomik ve siyasal bağlamda irdelenmesi gerekmektedir. Özellikle Vilayetname'deki (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.28-30; Haz. E.Korkmaz, agy. 56-59) Nureddin Caca'nın, Hacı Bektaş'a karşı bazı aşağılayıcı davranışları ve çeşitli ilişkileri içerisinde, bu feodal beyin sonunu açıklayan bölüm çok önemli ve üzerinde titizlikle durulacak tarihsel bilgiler içermektedir.

Bu bölümü bağlarken, hala o kayadan kaynayan ve Hacı Bektaş Dergahı'nı ziyaret edenlerin alıp para keselerinin içinde sakladığı, çocuğu olmayan kadınların yuttuğu(!) taşlaşmış buğday ve mercimek tanelerinin, bir canın aklına gelse de ODTÜ laboratuvarlarında yaşını ölçtürse, diye bekliyoruz.

HÜNKAR, BOSTAN DİKME MEVSİMİNDE KAVUN YEMEK VE KİŞİN DALDAN ELMA KOPARMAK DİLER

Hacı Bektaş Veli'nin bağ-bahçe ve bostan yetiştirmeye ilişkin görüşlerini içeren; insanların bilgi ve enerjilerine yenilikleri, olamıyacakmış gibi görünenleri olağan kılıp gösterdiği örnekleri katarak onları toprağı işlemeye yönlendiren birçok keramet söylencelerinden birkaçını daha özetleyelim. Sonra üzerinde düşünelim, akıl yürütelim. Görülecektir ki, onun öğütleri, davranışları ve önerdiği yeni uygulamalar, dönemin Beylikleri ve Merkezi Hükümetlerin (Mogol korumalığındaki Selçuklu ve Osmanlı devletleri) Sünni şeriatının (Emevi İslamın) aklıdışı din anlayışının belirlediği siyasetleri yüzünden toplumsal yaşama geçirilememiş. Kalın doğaüstülük ve olağandışılık tabakalarıyla örterek, toplumsal bilinçlerinde, kavuşamadıkları hayali renklerle boyamışlardır. Bugün bostan tarlasında bostan çekirdeklerini dikerken, yani ekme-dikme mevsiminde kavun yemek, kışın ortasında elma koparıp yemek ne mucizedir ne de keramet sayılır! O gün de değildi kuşkusuz. Ancak kırsal kesimde, köy ve çevresinden başka bir dünyası

olmayan insanlar bunları rahat biçimde hiç kuşku duymadan keramet olarak algılar. Açıklamaları daha sonra sürdüreceğiz. Şimdi keramet olaylarını verelim:

"Hacı Bektaş Kayseri taraflarında Saklan kalesi yakınlarında Hızır'la buluşup, bir bostan tarlasına girerler. Mevsim ilkbahardır ve bostancı bostan çekirdeği ekmekle meşguldür. Onların bir taşın gölgesine oturduklarını görür ve yanlarına gelir. Hacı Bektaş ona : "Kardeş der, haydi bize bir kavun getir de yiyelim." Bostancı şaka anlar ve: "Tanrı izin verirse önce yeşersin, olgunlaşsın. Sonra buyurun gelin, birlikte yiyelim" diye konuşur. Ama Hacı Bektaş ciddidir: "Olsun, sen yine de ektiğin yerlere bir bak, belki bir kenarda olmuş kavun bulursun" deyince, adamı şaşkınlıktan tereddüt içinde kalır. Hızır'ın da ısrarı üzerine Hacı Bektaş'ın gösterdiği yere gidip bakar, ne görsün? Orada burcu burcu kokan üç olgun kavun! Hemen ikisini getirip yolculara verir, birini kendine ayırır. Akşam evlerine gelir konuk olurlar; yanlarında getirdikleri kavunları ailecek yerler. Horasan'da bile kavunun bu kadar güzelini yemediğini söyleyen Hünkar sonra bostancı Bahaaddin'i başını tek birleyp tacını giydirerek nasib verir, kendine mürid yapar. O da erenlere karışır ve tekkesini kurar. (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.22-23; Haz. E.Korkmaz, s.44-45)

O zamanlar Kayseri'de bir eren daha vardı ve Tekkesi Bahaaddin Bostancı'ninkine yakın bir yerdetti. Hünkar'ı davet etmişti; görüşüp konuştular. Derken o ermiş, elini koynuna soktu ve bir salkımlı üzümlü çıkıp huzura koydu. Bunun üzerine Hünkar: "Sizin erenlerden olduğunuzu biz zaten bilirdik; sizden keramet isteyen de yoktu; böyle davranmaya ne gerek vardı?", dedi.

Bir süre sonra Hünkar gitmek üzere ayağa kalkınca, eteğinin arasından yere bir hindistan cevizi düştü. Bunu gören ev sahibi eren aynı sözleri kendisine söylemesi üzerine Hünkar: "Hakka giden hak uğrum hakkı için, benim bilgi ve isteğim dışında oldu; siz o kerameti gösterdiğiniz için Horasan erenleri gayrete geldi, bunu getirdiler..." (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.23; Haz. E.Korkmaz, s.46)

Germiyan ilinin Denizli kentinde yıllarca yol kesmiş, can yakmış, kan dökmüş bir harami yaşamaktaydı. Bu yaptıklarından pişmanlık getirip, bir ere hizmet edip ondan himmet almak ve Tanrıya kendini bağışlatmak istedi. Sulucakarahöyük'e varıp, Hünkar'a durumu anlattı. Hacı Bektaş ona: "Bostan ek, yetiştirdiğin ürünü gelene geçene yedir" dedi. Eline kuru bir değnek vererek ekledi: "Bunu da bostan tarlasının bir kenarına dik; değnek ne zaman yeşerir ve yapraklanırsa bil ki Tanrı seni bağışlamıştır."

Memleketine dönen eski harami Hünkar'ın dediklerinin aynısını uyguladı. Yetiştirdiği bağ-bostan dillere destan; kavun, karpuz, üzüm ve yemişi gelene geçene verdi, dağıttı dualarını aldı. Aradan yıllar geçti; memleketinde ürününden yemeyen kalmamıştı ama kuru değnek bir türlü yeşermek bilmiyordu. Demek Tanrı kendisini bağışlamamıştı.

Bir gün yine üzgün üzgün bostanın başında yolcu beklerken, acele içinde bir adam geçiyordu. Hemen önüne geçip bir şey sunmak istedi. O ise işinin acele olduğunu, bekleyemeyeceğini söyleyerek almadı. Bostancı Baba ısrar ettiyse de, adam, ilin beyine birini gammazlamaya gittiğini ve işinin önemli olduğunu söyleyerek elinden kurtulmak istedi. Buna fena halde kızan eski harami kendi kendine, nasıl olsa dedi Tanrı beni bağışlamıyor; şu herifi öldürüp, ihbar edeceğim adamı kurtarayım; yapacağı kötülüğü önleyeyim. Sonra bağı-bostanı bozup, yine dağa çıkarım. Hemen saldırıp adamı oracıkta öldürdü. Bir dönüp baktı ki, ne görsün; kuru değnek anında yeşermiş ve yemyeşil yapraklarla bezenmiş. Bu hale şaşıp kalan Bostancı yine Sulucakarahöyük'ün yolunu tuttu ve Hacı Bektaş'a muhip oldu. Hünkar ona taç giydirdi ve Bostancı Baba'ya icazetini verip Denizli'ye geri gönderdi. (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.54; Haz. E.Korkmaz, s.105-106)

HÜNKAR İNSANLARI ÜRETİMDE YENİLİĞE, PAYLAŞIMA YÖNLENDİRİYOR VE DÜNYAYA BAĞLIYOR

Sonuncudan başlarsak, Hünkar'ın amacı ortadadır; insanı üretime yöneltmek ve üretileni paylaşmak. Çalışmak ve üretmek, insanı tüm kötülüklerden uzaklaştırır. Hem de yaratıcılığını geliştirir, tarınsallığı yakalar ve insan yücelir. Çalışan, emek harcayan insan ancak emeğin değerini bilir. Bunu bilen insanlar başkasının emeğine ve ekmeğine el uzatmazlar; böyle bir toplum oluştuğunda ancak sömürü ortadan kalkar. Zaten Hacı Bektaş Veli ilkesini koymuştur, "Emeğiyle geçinmeyen bizden değildir" diyerek. Hünkar, yıllarca yolkesen ve başkalarının malına-canına kıyan bir eşkıyayı bağ-bostan yetiştirerek, üretime yönelterek eğitip topluma kazandırıyor. Bununla kalmıyor ürününü ihtiyacı olanlara verdiriyor, paylaşımın erdemini yaşıttırıyor o kişiye. Bu ikinci eğitim aşaması koşulu konulmasa; üretim arttıkça artacak ve bu varlık birikimiyle -dialektik analizine girmeden söyleyelim- zengin bir bey olacak ve haramilikte insanlara yaptığı kötülüklerin kat kat fazlasını yapacaktır.

Haraminin, yaptığı günahların Tanrı tarafından bağışlanması için neler yapması gerektiğini bir şeriat bilginine, ulemaya sorulmuş olduğunu düşünelim: Hemen kara kitaplar açılıp bakılacak ve namazların rekatlarını artırması, nafile namazlara durması üç aylar orucunu kaçırmaması ve ömrübillah tövbe istiğfara kapanması söylenecektir. Muhammed Peygamber'in "Güneş garbdan, yani batıdan doğuncaya kadar tövbe kapısı kapanmaz" demiş olduğunu ileri

HACI BEKTAŞ VELİ KERAMETLERİNİN SOSYAL, EKONOMİK, TARİHSEL VE SİYASAL BAĞLAMDA NESNEL TEMELLERİ

Hacı Bektaş kerametlerinin her birinin dayandığı tarihsel, siyasal ve sosyo-ekonomik özü ortaya çıkarmak; elle tutulur, gözle görülür ve hissedilir maddi temelleri saptamak araştırmacıların gerçek görevi olmalıdır.

sürecekler. Ve dahası, içten inanan bir müslümanın, nefesine uyarak yeni ölmüş bir hatunu mezardan çıkarmış, münasebette bulunmuş olsa bile; iki rekat nafile namaz kılıp tövbe ederse, Allahın onu bağışlayacağı sıklıkla anlatılacaktır.

Bu olayda tam bir çağdaş eğitimci gibi davranan Hacı Bektaş ile şeriat uleması arasında böylesine keskin ve aşılmaz uçurum vardır. Hünkar bu tür tapınmaları, insanın helak olması, bitip-tükenmesi olarak nitelemektedir:

“İnsanın helaki iki şeydedir: Biri nafile namaz ve oruçlarla, yani fazladan ibadetlerle vakit geçirip asıl olanın kaybı; diğeri ise ibadeti bedeni azalara hasredip, (yani vücudun dış organlarının eğilip-doğrulma hareketi biçiminde algılayarak) kalbin Hak huzurundan gafleti, yani boş ve uzak olmasıdır...Nafile namaz ihtiyar kadın işidir “ (Hacı Bektaş Veli, Haz. Mehmet Yaman, FEVAİD, s.45-46, 83)

Hacı Bektaş Veli, üretime yöneltip maddi dünyaya bağladığı eski haramiyi, adı bir muhbiri öldürüp belki de bir kırmının önüne geçmesiyle kazandığı erdem ve ahlak anlayışından sonra dervişliğe kabul ediyor. Bostancı Baba'nın yeni kişiliğiyle Germiyan bölgesindeki Denizli'de bir halifesi olarak tekkesini açmasına izin veriyor. Demek ki, Hacı Bektaş Veli halifeleri, ne 'bir lokma bir hırka' dervişleridir ve ne de çalışıp üretmeden, 'tekkeyi bekleyip çorba içen' dervişlerdendir! Hünkar'ın açtırdığı tekkeler, bağ-bahçe, bostan ve tahıl tarımıyla uğraşan; ortak üretilip ve ortak kazan kaynatılarak yenilip tüketildiği sosyo-ekonomik yerleşim birimlerini oluşturuyor.

Kayseri-Saklan kalesi yakınlarında tekkesini kurmuş olan Bahaaddin Bostancı ile Hacı Bektaş ilişkileri de aynı amaç içerisinde biçimlenip gelişmiştir. Ancak Bahaaddin Bostancı'yla bir üretici olarak, kavun-karpuz yetiştiricisi olarak karşılaşmış ve tanışmıştır. Hünkar yanındaki, kendisine her alanda yardımcı olan ve çok sevip saydığı yakın bir dostuyla, Bahaaddin'e bostancılık konusunda çok önemli bir ders vermiş; yetiştirdiği ürünü, ekim-dikim zamanına, hatta ilk yeni ürüne değin saklama ve koruyabilmesi gerektiğini söylemiş. Yanlarındaki, bir başka yerde kendilerine sunulmuş kavunları birlikte yiyerek hem onu inandırmış, hem de kuşkusuz saklama yöntemlerini öğretmiştir. Nakilci değil, yine çağdaş bir eğitimci gibi, ekim mevsiminde kavunları koklatarak, yedirek öğretmiştir. “Horasan'da bile bu kadar güzel bir kavun yemediğini” söyleyen Hünkar, kış boyu saklanabilen ve senesine kadar dayanabilen bir cins kavunun varlığını bostancı Bahaaddin'e açıklamış olmuyor mu?

Kırsal bölgelerde kavun-karpuz yetiştirenler, özellikle kışkavunu dedikleri bir cinsi diğerlerinden daha geç ekerler. Olgunlaşmaya yakın organlarıyla birlikte, bazan birkaçı birarada kopararak, iplerle bağlanıp kilerlerde tavandan sarkıtılarak ya da samanlıklarda saman içerisinde saklandığı bilinmektedir. Ayrıca sepetlerle evlere taşınan üzümler de salkım salkım tavanlardan sarkıtılarak kışboyu saklanır. Bu yöntem-

lerin Rum'da daha da ileri derecede uygulandığını Hacı Bektaş görmüştür. Kuşkusuz Kappadokya'da antik dönemlerden bu yana, kayalardan oyulmuş depolarda ürünler saklanıyor ve hatta kar doldurulup, kapalı soğuk depolar oluşturularak uygulanan dondurma yöntemleri biliniyordu. Anlaşıyor ki Hacı Bektaş Veli, ana dergahta ve tekkelerde, yetiştirilen ürünlerin senesine kadar saklanıp korunmasıyla ilgilenip, özel depoların yapılmasını sağlamıştır.

İkinci söylencedeki Bahaaddin Bostancı'nın komşusu ve Hünkar'a bağlı olamayan eren, tekkesine davet ettiği Hacı Bektaş'a, sözde büyüklüğünü göstermek için, olasılıkla kış günü tekkesinin kilerinde sakladığı üzümün sunmuştur. Hacı Bektaş ise ona lokma olarak getirdiği hindistan cevizini, eteğinin cebinden çıkarıp verirken, “Eyvallah erenler, sizin tekkenizin kilerini belli ki talipleriniz üzümle doldurmuş. Ama bizim dergahımıza Horasan'dan, hatta Hindistan'dan da hakullah gelir; ben size Rum'da bulunmayan bir sıcak ülke meyvası getirdim”, demiş olamaz mı? Vilayetname'deki Hacı Bektaş dervışı Güvenç ya da Genç Abdal'ın Hindistan serüvenlerini de okuyunca, eteğinden düşen hindistan cevizini, Hünkar'ın bilgisi dışında görünmez ellerin getirdiğini düşünmek için bir neden göremiyoruz biz. Nasıl ve niçin keramet diyelim?

HÜNKAR BÜYÜKLÜĞÜNÜ ÖNEMLİ BİR YENİLİKLE SONUNDA SARU'YA KABUL ETTİRİYOR

Hacı Bektaş Veli'nin, kendisini sevmeyen, ona inanmayan ve hatta Kırşehir beyi Nureddin Caca'ya, yengesine göz koyduğunu söyleyerek şikayete bile gitmiş olan Saru'yu, kışın kar altında ağaçtan elma devşirerek yola getirmesi de, çok önemli bir yeniliği Sulucakarahöyük'te uyguladığını gösteriyor. Bize göre, Saru'nun yengesi Kadıncık'ı kıskanması ve Hünkar'ı beye şikayeti, ağabeyi İdris Hoca'nın ölümünden sonra onunla kendisinin evlenmek istemesinden kaynaklanıyordu. Kadıncık Ana, olasıdır ki varolan böyle bir geleneği çiğneyerek, babasının evindeyken tanışmış olduğu Horasanlı Hacı Bektaş ile evlenmeyi tercih etmişti. Belki de Sulucakarahöyük'te haklarında çıkarılan dedikodulara, önceden birbirlerini tanımaları ve bu geleneği bozmaları neden olmuştu. En sonunda Hünkar'ın büyüklüğünü, bu keramet sayılan olay Saru'ya kabul ettirmiştir. Gelelim bu “Elmalar” söylencesine:

“Saru, Hünkarın... (pek çok kerametlerini)... gördü, duydu. Yine de ona inanmadı, hakkındaki kötü sanısını değiştirmede gitti. Hünkar bir gün Saru'ya: Kalk seninle bağda bahçede biraz gezelim” dedi. Sulucakarahöyük'ün yakınında bir bahçeye gittiler, bir elma ağacının dibine vardılar. Hünkar:

“Saru dedi, gönlümüz yemiş ister; çık şu elma ağacından elma devşir.” Mevsim kıştı, her yer karla örtülmüştü. Saru, Hünkar'a: “Kış günü dedi, hiçbir ağaçta yaprak bile bulunmazken, yemiş mi olur?” Hünkar: “Saru dedi, sen aşağıda dur, ağaca ben çıkayım.” Hünkar, besmeleyle ağaca çıktı. Ağaç hemen yeşerdi, yapraklandı tomurcuklandı ve çiçeğe durdu; sonra çiçekler döküldü, dolu dolu elmalar oluştu, olgunlaşıp salkım salkım sallanmaya başladı. Hacı Bektaş Veli ağacın üstünden: “Saru diye seslendi; yukarı bak, nice güzelim elmalar var; hangisinin koparayım?” dedi. Saru yukarıya bakınca birden, Hünkar'ın hayalarını gördü; biri ak gül, diğeri kırmızı gül biçimindeydi. Başını yere indirdi ve onun gerçek erenlerden biri olduğunu anladı. Hünkar ağacı salladı; elmalar yere döküldü ve Saru topladı...” (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.33-34; Haz. E.Korkmaz, s.63-64)

Saru'yu Hünkar'a karşı duyduğu kin ve kıskançlıktan, saygısızlıktan vazgeçirten inanmışlık duygusu, Vilayetname'de ayrıntılandırılmış, gösterdiği onca kerametlerden hiçbirisi değil de, neden kışın ağaçtan elma toplaması olmuştur? Bunu biz, daha doğrusu mantık söylüyor. Aslında söylence; Hünkar'ın hayalarının yerinde ak gül ile kırmızı gül gördüğü için, onun nefsinin olmadığı kanısına varıp, yengesiyle cinsel ilişkisi olamayacağı sonucuna ulaşmış! Rahatlamış; o güne kadar Hünkar'a haksızlık ettiğine düşünerek ayaklarına kapanmış. Ama Hünkar ona, soyundan gelenleri de etkileyecek biçimde ilenmiş, beddua etmiş gösteriliyor Vilayetname'de.

Bunlar mantık dışı olduğu kadar, Hünkar'ı yüceltmeyen, tam tersine hakaret eden uydurma kerametlerdir. Bizce, Hünkar'ın mücerret (bekar), yani Kadıncık Ana ile evli olmadığı, dolayısıyla soyunun yürümediğini ispatlamak için Vilayetname metinlerine sonradan bilinçli olarak sokulmuştur. Yine bize göre, Saru'nun Hacı Bektaş'a duyduğu kin de yukarıda söylediğimiz gibi kocasız kalan yengesi, kendisini değil onu tercih ettiği içindir. Babagan Kolunu yaratan Osmanlı siyaseti Saru'nun Hacı Bektaş'a karşıtlığını saptırmış; İdris Hoca'nın evinde otururken Kadıncık'la ilişki kurduğu iftirasına çevirttikten sonra, Aşıkpaşaoğlu anlayışı içerisinde “bir meczup, saf bir aziz” nitelemesiyle, erkeklikten bile yoksun sayarak sözde Hünkar'ı savunmaya girişmiştir. Bir düşünelim Saru, kendisinin de içinde bulunduğu topluluğun huzurunda beş kaya parçasını, beş taşı konuşurup, kendisine tanıklık ettiren(!) Hacı Bektaş'ın veliliğini kabul etmiyor. Ama aynı kişi Hacı Bektaş'ın hayalarının birer gül olduğunu görüp(!) erenlerden olduğuna inanıyor. Eğer arkasına gizlenmiş birileri yoksa, kayalar konuşmayacağı gibi; bir erkeğin başkasının karısında gözü bulunmadığını, dürüst ve cinsel namusluluğunu ispatlamak için iğdiş ettirilip yerine güller takılmaz. Cinsel namusluluğuna güvenilen erkeği tanımlamada kullanılan, “adamin yatağına kadını yatırsan, vallahi kız çıkar”, türünden mecazi bir söylemden öteye bir anlamı yoktur.

Bugün, Alevi inancının Babek-Karmati-Babai-Kızılbaşlık siyasetlerinin son halkası, Sosyalizm-Komünizmdir; Aleviliğimizi, Kızılbaşlığımızı eğer inkar etmiyorsa, başka siyasetlere teslim olmaz ve Hünkar'ımızı da onlara bırakmayız.

Ama bu söylencede biz bir maddi olay, bir deneme bir eylem görüyoruz. Hünkar'ın, Sulucakarahöyük dışında gözden irak bir bahçede, soğuğa dayanan bir tür elma ağacı üzerindeki çok önemli bir denemesi sözkonusudur. Yedi evli Sulucakarahöyük'te dergahını kurup, hem yapıcılık hem de tarımsal üretim etkinlikleriyle burasını kısa bir zamanda koca bir yerleşim merkezine çeviren Hünkar'ın, tamamıyla maddi dünyaya dönük her türlü yaşamsal eylemlerle yakından ilgilendiğini baştan beri verdiğimiz örneklerle görmüştük. Kavunun, üzümü ve diğer meyvaların ekim-dikim mevsimine, senesine kadar saklanma-korunma yöntemlerini araştırıp geliştirmiş olduğu anlaşılan Hünkar'ın, en zor inanan ve üstelik kendisine hiç de dost olmayan Saru'ya, belki uzun zamandır üzerinde durduğu "elmayı dalında kışboyu saklama" denemesinin olumlu sonucunu göstermiş ve sürekli aleyhinde bulunan muhalifini kendi yanına çekmiştir. Olasıdır ki Hacı Bektaş, soğuğa dayanıklı güzelması denilen ve güz sonuna doğru yenecek olgunluğa gelen bir cins elma ağacının, soğukların başladığı andan itibaren, gövdesiyle birlikte bütün dallarını kapatacak biçimde normal havalandırma delikleri olan bir kıl çadır içine aldırılmıştır. Ağacın soğuktan korunarak, sonbahar sıcaklığı ortalamasında tutulmasıyla dal üzerindeki elmalarını kış ortasına, hatta sonuna kadar korumaması için bir neden var mıdır? Bugün plastik veya naylon brandalarla, hatta çuvalar ve palazlarla meyva dalları sarıldığı, ağaçların tepelerinin kapatıldığına tanık olan bir insan, Hacı Bektaş'ın kışın ortasında ağaçtan elma toplamasına keramet gözüyle bakması gerekir mi?

HACI BEKTAŞ VELİ'NİN MERKEZİ FEODAL DEVLETLER VE BEYLİKLERLE İLİŞKİLERİ VE SİYASETİNE KISA DEĞİNMELE

Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin Hristiyan keşişleriyle sıkı ilişkilerde bulunduğu, daha önce de sözettiğimiz gibi Vilayetname'de söylencelere yansımış ve keramet boyutları içerisinde verilmiştir. Bunların Hacı Bektaş'ın büyüklüğünü kabul etmiş ve onun müridi olarak iki inançlı yaşadıklarını, yani Hünkar'ın yolunu gizli olarak sürdürdüklerini öğreniyoruz. Ama bu, Hristiyanların, üstünlüğünü kabul ettiklerinden dolayı, İslam dinine döndükleri anlamına gelmemelidir. Ortodoks İslam ile Ortodoks Hristiyanlık sürekli birbirlerine düşman; karşılıklı birbirlerinin inançlarını yadsıyan ve "dinsiz-kafirler" olarak niteleyen konumdaydılar. Bunlar yönetimlerin dinleri olduğundan, egemenlik alanlarını koruma, sağlama alma çıkarlarıyla doğrudan ilişki-

liydi. Yönetimler, karşılıklı kabul, anlaşma-uzlaşma dönemlerinde bile halkı-teb'ayı sürekli birbirine düşman tutmaya çok büyük özen göstermişlerdir.

Buna karşılık heterodoks inançlar, daha çok kırsal halk yığınlarına özgü olduğundan ortak yanları çoktu. Öyle ki, bir Alevi-Bektaşî dervişle yoksul bir manastır keşişinin yaşam görüşünü ve biçimini birbirinden ayırmak güçtür. Anadolu'da İslami halk tasavvufunu, Hacı Bektaş Veli ve onun Sulucakarahöyük'teki dergahına bağlı halife ve dervişleri temsil ettiği gibi, Hristiyanlık halk mistisizminin temsilcileri de bu manastır keşişleriydi. Kappadokya bölgesinde Alevi inançlı Türkmenlerle, kent merkezlerinde yaşayan Bizanslıların küçümseyerek, Troglodytai (toprak altında, deliklerde yaşayanlar) diye çağırıldıkları bölge Hristiyanları içiçe yaşamaktaydılar.

1239-40 yılındaki büyük Babai Halk ayaklanmasından 2-3 yıl sonra Anadolu'nun Moğollar tarafından istilasına karşı koyamayan Konya Selçuklu merkezi Feodal devleti dağılmış ve Büyük Moğol İmparatorluğunun Batı Uç Eyaletine dönüşmüştür. Horasanlı Hacı Bektaş'ın piri Horasanlı Baba İlyas ve Baba İshak, merkezi feodal hükümete karşı, 1220'li yılların sonlarından, yani Sultan I. Alaaddin'in son dönemlerinden itibaren oluşmaya başlayan nesnel koşulların tam olgunlaştığı; feodal beylerin köylü ve konar-göçer halk yığınlarını ağır haraç ve vergilerle canından bezdirdiği on yılda yarattıkları ihtilalci Babai Siyaseti'yle, Konya'ya yürümüş ve iktidarı ele geçirerek eski düzeni yıkıp, kendi düzenlerini kurmayı amaçlamışlardı.²

Hünkar Hacı Bektaş siyasetini kendi döneminin koşulları içerisinde, Moğol istilasıyla yıkılan yokolan kurumların restorasyonunda birlik sağlama üzerinde denedi ilkin. İstilacılardan memleketin kurtarılmasını öne almak amacı güdüldüğü anlaşılıyor. Bu nedenle Moğol korumalığındaki işbirlikçi yönetime ve kentleri ve köyleri yakıp yıkan, Türkmenlerin azılı düşmanı Mogollara karşı savaştan Selçuklu prensi İzzettin'in yanında yer aldılar. Aslında burada, Vilayetname'deki keramet söylenceleri arasında sıkışmış Hünkar'ın Selçuklular, Moğollar, Osmanlılar ve diğer Beylikler ve Bizans devletiyle kurmuş olduğu ilişkilerin yorumlarına girmek istemiyoruz; ayrı ve geniş bir araştırma konusudur bu ve ciddi olarak üzerinde durulmalıdır.

Öbür yandan Hacı Bektaş Veli, (halife ve dervişleri dahil) içiçe yaşamakta oldukları Hristiyan halk ve manastır keşişleriyle dostluk, yakınlık ilişkileri sürdürdüğü gibi, sürgün Bizans İmparatorluğunun başkenti ve aynı zamanda bilim ve kültür merkezi İznik'den de habersiz değildir. Özellikle 1241'de rakiplerini yenerek yönetimi tam ele geçirmiş olan İoannes Vatatzes ertesi yıl Moğollarla anlaşma yapıp devletini güvenceye almıştı. Öyle ki 1243 yılında da Konya Sultanlığıyla da ittifaka girdiği halde, kendisine dokunmadı. 1260'lara kadar bölgenin ekonomik yönden en gelişmiş zengin devleti olma ününü korudu. Gerek İ. Vatatzes ve gerekse oğlu Theodoros

II.Laskaris dönemlerinde İznik aynı zamanda tam anlamıyla bilim, felsefe eğitim merkezine dönüşmüştü. Özellikle Hacı Bektaş ile yaşıt ve aynı yıllarda ölmüş bulunan Nikephoros Blemmydes (1197-1272) manastırında verdiği felsefe derslerinde evrensel sorunlarla ilgilenmekteydi: Burada aşağıdaki varlıklar tarafından şekillendirilmeden önce, ırk ve türlerin her cinsinin Tanrı'nın düşüncesinde yeraldığını farzeden nominalizm ile realizmi uzlaştırma yollarını araştırıyor. Aynı Zamanda "herkese herşey ve yeryüzünde gerçek tanrı olacak" ideal bir filozof-kral portresi çiziyordu. N. Blemmydes öğrencisi Theodoros II. Laskaris'i bu amaçla yetiştirmişti. 13.yüzyılın sonu ve 14.yüzyılın başlarında Bizans düşüncesine hep Aristoteles felsefesi egemendir. (Louis Brehier, La Civilisation Byzantine, Paris-1970, s.364-365; G. Ostrogorsky, Çev. Fikret Işıltan, Bizans Devleti Tarihi, Ankara-1981, s.410-12) Hacı Bektaş'ın günümüze ulaşmış yapıtlarında akıl, bilim, evren ve dünya üzerine sözlerinde gününün felsefesinin izlerini görmemek olanaksızdır. Sulucakarahöyük'de yaşadığı otuz yıl boyunca yeni bir inanç ve yaşam tarzı oluşturmuş; yeni bir toplum yaratmış olan Hünkar Kappadokya ve İznik hattı üzerinde yürümekten çekinmemiş. Halifesi Saru Saltuk'u da 10-12 bin kişilik Türkmen gücüyle İstanbul'a, VIII. Mikhail Paleologos'a boşuna göndermemiştir.

FRENGİSTAN'A ATILAN GENÇ ÇOBAN VE İKİ İNANÇLI KEŞİŞLERİN İŞARET ETTİĞİ TARİHSEL OLAYLAR

Öyleyse "İslam ülkesinin öte yanındaki bir memlekette bulunan bir keşiş; biz de Hünkar'ın dervişiyiz" boşuna dememiş. Hiç yoktan ya da durup dururken, sırf kendisine şaka yaptı diye, neden çobanı Frengistan'a atıp, keşişin kara canavarlarını otlattırın?

"İslam ülkesinin öte yanındaki bir ülkede bir keşiş vardı. Bir yıl kıtlık olmuş, keşiş de sıkıntıya düşmüştü. Bir gün, "Ne olurdu, Hünkar lütfetseydi de, bana biraz buğday gönderseydi", diye düşündü. Bu durum o anda Hünkara malum oldu; dervişlerinden birine biraz buğday verdi ve "Bu buğdayı keşişe götür" diyerek yolladı.

Derviş buğdayı götürürken yolda alıcı çıktı. O kadar fazla para önerdiler ki dayanamadı; buğdayın bir miktarını sattı yerine toz ve saman doldurdu. Gide gide o kente vardı ve sora sora kiliseyi buldu; keşişle görüştü. Getirdiği emaneti teslim etti. Keşişin konuksever ve insancıl davranışlarından etkilenen Derviş, "Ne olurdu, bu adam müslüman olsaydı" diye düşündü. Keşiş onun içinden geçenleri anladı ve: "Derviş ben de müslüman olurdum ama senin gibi bir müslüman olup, erenlerin gönderdiği buğdayın bir

HACI BEKTAŞ VELİ KERAMETLERİNİN SOSYAL, EKONOMİK, TARİHSEL VE SİYASAL BAĞLAMDA NESNEL TEMELLERİ

Vilayetname'deki keramet söylemleri, dönemin tarihsel sürecindeki toplumsal ve siyasal koşullar çok iyi incelenerek, nesnel temelde okunup değerlendirilmelidir.

kısmını satar, yerine toz ve saman doldururum diye korkuyorum" diye karşılık verdi

Bu sözler karşısında çok utanmış olan Derviş'i alıp, birlikte kilisenin mahzenine indiler. Orada bir oda gördü; karşıda bir mihrap vardı; üstünde bir bohça duruyordu; bohçanın üzerine bir elifi taş konmuştu. Keşiş kendi giysilerini çıkardı. Bohçayı açıp, içindeki derviş hırkasını giyindi ve tacı da başına koyarak

mihraba geçti ve birlikte ibadet ettiler. Tapınma ve dualardan sonra Keşiş yine eski Kilise giysilerini giyerken: "Biz de Hünkar'ın dervişiyiz" dedi. Ona armağanlar verip yola saldı. (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.55; Haz. E.Korkmaz, s.107-108)

Hacı Bektaş Veli Dergahı herkese ve hangi din ve inanca mensub olursa olsun her insana açıktır. Onun Horasan'dan kalkıp ziyaretine gelen Kalenderi, Haydari konukları da vardır; her yıl düzenli olarak Dergaha gelip kurbanlarını keserek, cem-cemaata katılan ve lokma yiyen Hristiyan köylülerinden müridleri de...Hacı Bektaş'ı Kapadokyalı Aziz Khalambos'la aynılaştırıp, din değiştirmeden onun hoşgörüsüne sığınmış köylülere karşı, şehirli Hristiyanlar ve manastır keşişleri gizli gizli haberleşerek duasıyla birlikte yardımlarını da alıyorlardı. Görüldüğü gibi, Hacı Bektaş'a derviş olduğunu söyleyen Keşiş, çıkarıcı ve hilekar derviş gibi bir müslüman olmaktansa Hristiyan kalmayı tercih ediyor. Çünkü Hünkar'ın Bizanslı Hristiyanlara yaklaşımı insancıldır; eşitlik ve sevgi yüküldür davranışları. O İsa'yı da, Muhammed'den aşağı görmemektedir. Hünkar Hacı Bektaş FEVAİD (s.51) adlı yapıtında İsa peygamberden şu sözleri nakleder:

"...Ve dört şeydir ki insanı Hakk'a eriştirir: Büyüklerle oturmak, akıllı kişilere danışmak, kıymetli kişilerden (kendine bile yararı olmayanlardan İ.K.) sakınmak, münzevilerden (köşesine çekilmiş kendi halinde yaşayanlar, yoksul halktan kişilerden İ.K.) yardım istemek" Hacı Bektaş Vilayetname'deki söylencelerden anlaşıldığı üzere gerçekten bu dört ilkeyi aynısıyla uygulamıştır Hristiyanlarla ilişkilerinde: Büyükleriyle oturup sohbet etmiş. Akıllılarına danışmış; düşünce alışverişinde bulunmuş. Kendine yararı olmayan yani çalışıp da kıymetini ele geçiremeyenlerden uzaklaşmış. Ama asıl yoksul hristiyan halkla karşılıklı yardımlaşmalarını sürdürmüştür.

Hacı Bektaş Veli'nin pek çok yerleri gezdiği, adı Frengistan adaları diye geçen o dönemlerde Frankların egemen olduğu Ege Adaları'ndaki keşişlerden de muhibleri olduğunu anlıyoruz. Hünkar'ın, kendisiyle alay eden çobanı, vilayet eliyle kaldırıp Frengistan'a attığı keramet söylencesi, bize göre önemli bir tarihsel olayla Hacı Bektaş'ın yakından ilgili olduğunu işaretlerini veriyor. Söylenceyi kısaca özetleyelim:

"Bayamlı Deresi çevresinde bulunan Kızıoğlu kışlağında Hünkar'a inanmayan ve onunla hep alay eden bir çoban vardı. Bir gün oraya uğradığında çoban yine alaya başlayınca, Hacı Bektaş vilayet elini uzatarak, adamı tutup Frengistan'da bir adaya fırlattı.

Aklı başına geldiğinde adanın içine doğru ilerler-

ken bir kilise gördü. İçinden çıkan ermiş bir keşiş: "Sen nasıl, öyle bir cihan kutbu veli ile uğraşır-sın?" diye ona çıkıştı. Sonra kendisini karacanavarlarına (domuzlarına) çoban yaptı. Bir yıl tamam olunca Hünkar adaya geldi; Keşiş'le birkaç gün konuşup görüştüler. Bu arada Hünkar'dan, çobanı bağışlamasını diledi. O da, Karacahöyük'e değil, Mekke'ye gideceğini; Karacahöyük'e döner dönmez, adam gönderip çobanı aldıracağını söyledi.

Hünkar sözünü yerine getirerek, bir dervişini gönderip çobanı aldırttı. Bayamlı Deresindeki koyunlarının başına bıraktı. Kışlak'tan kardeşi yanına geldiğinde onu kendikendine ağırlar buldu. Olup bitenleri anlattığında kardeşi şaşırıp, "Sen çıldırmış-sın dedi, nasıl bir yıl Frengistan'da kaldığından söz ediyorsun? Bir saattan beri burada oturmakta-sın, seni gözliydurdum"

Çoban, kendisine bu olayı yaşatan Hünkar'ın, velilik gücüyle bir oyun oynadığını anladı. Erenlere canla başla ve gönülden muhib yar oldu." (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.65-66; Haz. E.Korkmaz, 123-124)

1206 yılında Antalya ve çevresinin I. Gıyaseddin Keyhusrev tarafından Frenkler'den alınıp Tekelü Türkmenlerinin yerleştirildiğini; 13.yüzyılın son yarısında Menteşe Oğulları'nın Frenk (ya da Frank) memleketleri İskenderiye ve civar adalarıyla ticari ilişkilerde bulunduklarını; 14.yüzyılda Anadolu Beylikleri'nin Bizans'la birlikte Frenklerle sürekli mücadelettıklarını ve Frenkler'in zaman zaman birine karşı diğerini tuttuklarını biliyoruz.(İ. Hakkı Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri, Ankara-1984, s.67, 81, 228) Ama asıl Frank ya da Frenk egemenliği Yunan yarımadasına damgasını vurmuştur; Latinler'in İstanbul'u 1204'de işgal etmesiyle başlayan bu egemenlik 1428'lere, yani Osmanlı fetihlerinin arifesine kadar sürmüştür. (Ostrogorsky, agy., s.179, 401, 517)

Demek ki, gerek Vilayetname'de ve gerekse Yunus Emre'nin şiirlerinde geçen Frengistan ya da Frenk (ülkesi) ile daha çok, Ege adaları dahil Yunan yarımadası kastediliyordu. Hatta Pir Sultan Abdal'ın, "Şah İstanbul'da otur/ Frenk'ten yessir getire" dizelerini gözönüne getirirsek, 16.yüzyılda da bölgeye halk arasında hala bu adla çağrıldığını anlamış oluruz.

Bu söylencede Hacı Bektaş'ın, Frengistan'a gidip geldiği ve orada manastır keşişlerinden kendisine muhibler (sevenler) ve dervişler edinmiş olduğu açıkça görülmektedir. Ayrıca Hünkar'ın bu bölgeye dervişlerini gönderdiği gibi Bayamlı Deresi kışlağında yaşayan çoban gibi gençlerin de gitmesine aracılık ettiği anlaşıyor. Genç bir çobanın Frengistan'a gönderilip bir süre kaldıktan sonra sağsalim geri dönmesi, o günün yaşam koşullarında öylesine olağanüstü bir olay olarak algılanmıştır ki, üzeri kerametle sırlanıp parlatılarak Hacı Bektaş'ın velilik gücüne bağlanmıştır. Oysa bir değil binlerce Türkmen genci Frengistan'a gitmiş; bazan Bizanslıların yanında Frenklerle, bazan Frenklerin yanında Bizanslılara

karşı savaşmışlardır. Bunun nasıl olduğunu açıklamayı, yargımızı, bilinen gerçek tarihsel olayla birleştirerek, yapacağız:

1260'larda Hacı Bektaş Sulucakarahöyük'ü, Alevi-Bektaşî inancının merkezi yapmasının ötesinde, burada çağının, her türlü bilim ve felsefe yeniliklerine açık, kültür ve siyaset üretilen sosyo-politik merkezinin temellerini atmıştır.

Yukarıda değindiğimiz gibi kendisine bağlı Alevi Türkmenleri, Mogollara ve onlarla işbirliği yapan kardeşlerine karşı mücadelede İzzeddin II. Keykavus'u desteklemişlerdi. Ancak İzzeddin,1256 ve 1261 girişimlerinde, üstün savaşçı Moğol güçleri tarafından yenilince İstanbul'a gelip, VIII. Mikhael Palaiologos'dan istediği yardımı elde edemedi ve Kırım'a geçti. Ama asıl bizi ilgilendiren, onunla birlikte 1262 yılında, başında Hacı Bektaş'ın halifelerinden Saru Saltuk'un bulunduğu 12 bin kişilik Alevi Türkmen gücüdür. (İ.Kaygusuz, Alevilik inanç, kültür, siyaset tarihi ve uluları I, İstanbul-1995, s.115-118)

Bu güç Hacı Bektaş'ın bilgisi ve olasılıkla Sulucakarahöyük'deki Dergah'ta alınan kararlar doğrultusunda toplanmış ve burada bulunmaktadır. Annesinin Türkmen olduğu ve 1246 dan sonra on yıl kadar Konya Selçuklu tahtında oturduğu dönem içerisinde, Babai ayaklanmasının bastırılması sırasında zindanlara atılmış Türkmenleri salıverdiği bilinen İzzeddin II. Keykavus kadar, o yıllarda kendisine süvari alayı kumandanlığı (Emir-i ahur) yapmış ve Türkmenlerin başında Selçuklu adına savaşmış ve şimdi Bizans imparatoru bulunan Mikhael Palaiologos da Hacı Bektaş'ı ve Saru Saltuk'u tanıyordu.

Daha önce kitabımızda açıkladığımız gibi, İmparator, Saru Saltuk'un güçlerinden 5000 savaşçıyı, Yunanistandaki latin güçlerine karşı kullanmıştır. (İ.Kaygusuz, agy., s.116) Bu Latin güçlerinin, Yunanistan yarımadasında uzun yıllardır egemenlik kurmuş Franklar ya da Frenkler olduğunu görüyoruz. Mikhael Palaiologos, kardeşi Konstantinos yönetimindeki bu Türkmen savaşçıların Peloponnesos'a (Mora yarımadasına) gönderdi. Bizanslılar bunların yardımıyla ilk yıl (1263) büyük başarılar kazandılar. Güney Yunanistan'daki savaşlar, ilk başarılarından sonra kötüye dönmeye başladı. Ücretleri düzenli ödenemeyen Türk savaşçıları Frankların tarafına geçtiler. Bunu üzerine, bu bölgeye kadar zaferler kazanarak ilerlemiş olan Bizanslılar büyük bir bozguna uğrayarak geri çekilmek zorunda kalmışlardır. (G.Ostrogorsky, agy., s.419)

Düşüncemize göre Hacı Bektaş Veli, bütün bu olaylarla ilişkisi vardır ve yakından ilgilenmektedir. Genç çobanın bu savaşçı erlerden biri olması ve savaş sonrası ya da kaçarak, Hacı Bektaş'ın keşiş muhiblerinden birinin yanına sığınmış olması çok olasıdır. Keşiş'in, Hacı Bektaş'ı tanıyan ve ona bağlı bir genç savaşçıyı korumuş olduğu ve sonra ülkesine gönderdiği anlaşıyor.

Saru Saltuk Dede 12 bin kişilik Türkmen gücünün başında İmparator'a savaşçı asker kiralayarak, karşı-

HACI BEKTAŞ VELİ KERAMETLERİNİN SOSYAL, EKONOMİK, TARİHSEL VE SİYASAL BAĞLAMDA NESNEL TEMELLERİ

lığında Balkanlar'da yerleşmek üzere yola çıkmadan önce pirinden "destur" almıştı. Olasıdır ki Hünkar Hacı Bektaş FEVAİD'in ona verdiği öğütler bu döneme rastlamaktadır: "Bir gün Hacı Veli Saru Saltuk'a buyurdu ki: 'Diğer şeyhlere yüzünü çevirme; onların sohbetleri zarar verir. Bizim nazarımız ise güneştir. Mürid taştır. Ancak kaliteli taş (yetenekli mürid), güneş ışığıyla yakuta dönüşür. Diğer şeyhlerin nazarıları gölge gibidir ki, kabiliyetli taş güneşin feyizli ışığından gölgeye giderse, değerli taş dönüşmez.'" (Agy., s.73)

"Ve Hacı Bektaş kendini Saru Saltuk'a göstererek buyurdu: 'Hangi ermiş veliyi bulmak istiyorsan, gerçekte o benim; istediğini-dileğini ondan elde et.'" (Agy. s.76)

HACI BEKTAŞ VELİ'NİN HAKKA YÜRÜMESİ, TARİH SAPTAMA VE SONUÇ

Hünkar'ın yaşamı boyunca attığı her önemli adım kerametler dizgesinde yer aldığı gibi hakka yürümesi, yani ölümü de aynı dizgenin son halkasını oluşturmuş. Şimdi Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin, hakka yürürken gösterdiği bu kerameti inceleyerek, anlatılanların içine neler gizlenmiş görelim. Aslında özgün keramet değil; onu Ali donunda görmüş ve Şahı Merdan'ın kendisinde zuhur ettiğine inanmış Alevi toplumu, Ali'nin "kendi cenazesini kendisinin taşıması" kerametini Hacı Bektaş Veli'ye aktarmıştır. Ali'nin, oğulları Hasan ile Hüseyin'e söylediklerini Hacı Bektaş Veli, sürekli hizmetinde bulunan halifesi Saru İsmail'e söylüyor:

"Sen benim has halifemsin. Bugün Perşembe, ben bugün ahirete göçeceğim. Göçünce kapıyı ört, dışarıya çık ve Çiledağı tarafını gözle. Oradan bir bozatalı gelecek, yüzüne yeşil bir örtü urunmuş. Bu kişi atını kapıda bırakıp içeri girecek ve bana yasin okuyacak. Attan inip selam verince selamını al ve onu ağırla. Hulle donundan kefenimi getirecek ve beni yıkayacak. Beni yıkarken su dök, ona yardım et. O, ceviz ağacından tabut yapıp, beni tabuta koyacak. Sonra beni gömersiniz. Sakın onunla konuşmayın..."

Hünkar hem Saru İsmail'i hem de diğer müritlerini ilgilendiren bazı vasiyetlerde bulunduktan sonra kendi isteklerini şöyle sıralıyor:

"Öğüdümü tut. Ben ahirete göçtüğün sonra bin koyunla yüz sığır kurban et. Bütün halkı çağır; hizmet et, onları doyur. Yedinci ve kırkinci gün helva dök; korkma erin harcı eksilmez. Ne kadar mürid, muhip varsa davet et onları, topla. Öğüt ver ağlamasınlar... Biz yok olmayız, don değiştiririz."

Saru İsmail herkese haber salar, toplanır gelirler.

Hünkar hakka yürümüştür. Söylediği gibi bozatalı gelir, içeri girip cenazeyi yıkar ve kefenler. Yetmiş saf olan cemaatin önüne geçerek namazını kıldırır. Hünkar'ın cenazesi toprağa verildikten sonra, bozatalı geldiği gibi atına atlayıp yola düşer. Saru İsmail dayanamaz peşinden yetişince:

"Namazını kıldığın, yüzünü gördüğün hakkı için dedi, kimsin sen? Bana bildir. Bozatalı er, Saru İsmail'in niyazına dayanamadı, yüzündeki peçeyi kaldırdı. Birden, Saru İsmail'in karşısında Hünkar beliriverdi. İsmail, atının ayaklarına kapandı ve : "Erenler Şahı dedi, lütfet suçumu bağışla; otuzüç yıldır hizmetindeyim, seni bilememişim..." (Vilayetname, Haz. A.Gölpınarlı, s.88-89; Haz. E.Korkmaz, s.161-162)

Yukarıda söylediğimiz gibi Hünkar'ın kendi cenazesini kendi yıkaması, namazını kıldırması Hz. Ali'ye atfedilen kerametın yinelenmesidir. Bu keramet Hacı Bektaş ile Ali'nin aynılaştırılmasını gösterdiği kadar, görünüşte öldükleri; aslında yokolmadıkları ve aralarında dolaştıklarına inandıklarını belirler. Maddenin yokolmayacağı; biçim değiştireceği ve dönüşüme uğrayacağı tartışmasını da gündeme getirir bu inanç.

Hacı Bektaş'ın hakka yürümesi, yani ölümünü anlatan bu Vilayetname metninde iki önemli nesnel bilgi gizlidir: Birincisi, Hünkar dünyadan geçerken Sulucakarahöyük'ün, daha doğrusu Dergah'ın ulaştığı yüksek ekonomik düzey. Anadolu ve Rumeli'ye dağılmış 36 bin halifesinin چراغ uyandırıp, cem-cemaat yaptıkları; چراغ hakkı ya da hakullah olarak bağışların buraya ulaştığını düşünürsek bu durum daha iyi anlaşılır.

Hünkar'ın Horasan'dan Kalanderi konukları geldiğinde, Kadıncık Ana'ya harcaması için postunun altından çıkarıp bir avuç altın verip, eksildikçe gel demesi; Güvenç Abdal'ı bin altın nezir (hakkullah) için Hindistanlı bir sarrafa göndermesi Vilayetname'de birer keramet olarak sunulmaktadır. (A.Gölpınarlı, agy. s.63, 76-77) Bunlarla birlikte Sulucakarahöyük'de yazımızın başlarında değindiğimiz üretime dönük çalışmalar ve yeni uygulamalar, Dergah'ın ekonomik düzeyini yükseltirken, inançsal, eğitimsel ve kültürel etkinlikleri de o derecede artırıyordu. Hünkar'ın ölümünden sonra onun adına bin koyun ve yüz sığır kurban kesilerek, halka şölen veriliyor. Yedinci ve kırkinci gün bu konuklara helva yapılıyor. Bu şölen gösteriyor ki, Dergah bir anda 25-30 bin kişiye yemek verecek, doyuracak durumdadır.

Ne yazık ki, Dergah'ın gelir ve harcamalarını gösterir hiçbir belge gelememiştir günümüze. Buna karşılık Şeyh Safi (1252-1334) zamanında Erdebil Tekkesi'nde fakir halka yemek verildiğinde günde bin koyun kesildiğini biliyoruz. Yine bu tekkenin günümüze ulaşan yıllık erzak gereksinimi listesinde görüldüğü üzere; yılda 142,5 ton pirinç harcanmakta-

dır. (Walther Hinz, Uzun Hasan ve Şeyh Cüneyd, Ankara-1992, s.11)

Hacı Bektaş Veli'nin öldüğü yıllarda Erdebil Tekkesinin adı bile edilmiyor, Şeyh Safi ise 20 yaşlarındaydı. Bu karşılaştırma bize, Hacı Bektaş'ın ölüm şöleni için verilen rakamların doğruluğunu ve Dergah'ın varlık düzeyini onaylıyor.

Metinde gizli ikinci bilgi, Hacı Bektaş'ın ölüm yılını hesaplayabileceğimiz bir sayıdır. Saru İsmail 33 yıl Hünkar'a hizmet ettiğini söylemektedir. Çok büyük olasılıkla, 1240'dan, yani savaşın dışına çıkarıldığından beri Hacı Bektaş'ın hizmetinde bulunuyordu. Birlikte Sulucakarahöyük'e gelmiş ve ona en yakın halifesi olarak ölümüne değin yanbaşımda olmuştu. Hicri tarihin her 33 yılında, miladiye göre bir yıl fazlalığı düşüp, 1240'a eklersek 1272 tarihini buluruz. Bu rakam Hacı Bektaş'ın en son ve en tutarlı kabul edilen ölüm tarihidir. Bu yaptığımız hesabın geçerliliğini savunuyor ve bunu Hacı Bektaş'ın 1272-3'de bu dünyadan göçmüş olduğunu onaylayan bir Vilayetname kanıtı olarak sunuyoruz.

Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin yaşamı boyunca toplum için yaptığı onca güzel işler, birer keramet yumağı olarak günümüze taşınmıştır. Onları tel tel sağıp, her birinin dayandığı tarihsel ve sosyo-ekonomik özü ortaya çıkarmak; elle tutulur, gözle görülür ve hissedilir maddi temelleri saptamak araştırmacıların gerçek görevi olmalıdır. Bu büyük kişiyi, bir inanç ve düşünce önderini; 13.yüzyıldan çağlar aşarak günümüze ışık tutmuş bu tarihsel kişiliği bilim ve akıl dışı söylenceler sarmalı içinde değerlendirmeye kimsenin hakkı yoktur.

Yüzyıllar önce: "Bilimle gidilmeyen yolun sonu karanlıktır." demiş olan Ulu Hünkar'a bu kötülüğü yapmayalım. Onun gerçek dünyasına girip, öyle tanıtalım. Özellikle Alevi-Bektaşî toplumu Hünkar Hacı Bektaş Veli'yi doğru tanımalıdır. Namazında orucunda zahid (ibadet düşünün) müslüman gösterip sünileştirenlere, Ahmet Yesevi tarafından Anadolu'da Türklüğü yaymak için gönderilmiş türkçü şeyh sayanlara ve ikisinde birleştirip, Türk-İslam sentezinde başköşeye oturtmak isteyenlere Hünkar'ı teslim edemeyiz. Ve ne de dünyadan elini çekmiş, tekbaşına inziva deliğinde "riyazat ve ibadatlara iştigal edip" kerametler göstermiş bir ermiş gibi görenlere bırakamayız. Onun yolu dünyasal yaşamı daha iyiye, daha güzle götüren materyalizmin ve aklın yoldur. Aleviliğin Babai ihtilalci siyasetinin ürünüydü Hacı Bektaş Veli; onun düşünce ve felsefesi, dünyayı değiştirmek için 16. Yüzyılda Kızılbaşlık siyasetine temel oldu, tıpkı Babek-Karmati siyasetlerinin 3-4 yüzyıl sonra Babailiği yarattığı gibi.

Bugün bu siyasetlerin son halkası Sosyalizm-Komünizmdir; Aleviliğimizi, Kızılbaşlığımızı inkar etmiyorsak, başka siyasetlere teslim olmaz ve Hünkar'ımızı da onlara bırakmayız! ●

DİPNOTLAR

1) Aşıkpaşaoğlu Tarihi' nin 1992 yılı Milli Eğitim Bakanlığı baskısında bu önemli bölüm hiç ciddi olmayan ve o derece de yanlış türkçeleştirilmiş bir anlatım içinde şöyle verilmiş: "Bu Anadolu'da misafirler ve seyyahlar (Demek Anadolu'daki Türkmen yığınları gezip görmeye gelmiş turistlermiş! İ.K.) arasında dört tayfa vardır ki anılır. Biri Anadolu Gazileri, biri Anadolu Ahıları, biri Anadolu Abdalları, biri Anadolu Bacıları.

(İyi ki dipnotta: 'Gaziyan-ı Rum, Ahıyan-ı Rum, Abdalan-ı Rum, Bacıyan-ı Rum' diye metindeki asıl yazılışlarını verme ciddiyeti gösterilmiş. İ.K.)

"Hacı Bektaş Hazreti bunların içinden Anadolu Bacıları'nı seçti ki ona Hatun Ana derlerdi. Geldi onu kız edindi..." (agy. s.165) Buradaki bozuk anlatımdan, sanki Hacı Bektaş Anadolu Bacıları arasından Hatun Ana'yı seçmiş gibi bir anlam çıkıyorsa da, gerçekbu değil. Bu dönem, olasılıkla en güçlü örgüt olarak Bacıyan-ı Rum'un seçilmiş olması sözkonusudur. Özellikleri hakkında fazla bilgi olmamakla birlikte, Bacıyan-ı Rum'un toplumsal, ekonomik ve askersel işlevlerde bulunan geniş üye tabanlı bir örgüt olduğu anlaşılmaktadır. Hatun Ana bu yıllarda, genç kız ve kadın olarak örgütün önde

gelenlerindendir. Bacıyan-ı Rum'un askersel yanının 1350'li yıllara doğru, yani incelediğimiz dönemden yüzyıl sonra hala sürdüğünü Alman gezgininsöylediklerinden anlıyoruz.

2) Başka bir yazımızın konusu olan bu düzen için, sadece biriki cümlelik tanımlama vermek istiyoruz: İran'da Zerdüşt ortodoksizmine karşı yükselen heterodoks (aykırı) Mazdekizm'in mutlak eşitlikçi ve paylaşımcı siyaseti, Ehlibeyt İslamı'ı Aleviliğin içine girip yerleştikten sonra isyanlar, kutsal kişilerin yani Ehlibeyt ve Oniki İmamların öcünü alma hareketleri olmaktan çıkmış ve doktriner komünistik ihtilaller niteliğini kazanmışlardır. 9. Yüzyılın ilk yarısında 20 yıl aralıksız süren Babek Hurremi ihtilalci hareketi, onun bir çeşit devamı olan Karmati Alevilerinin ihtilalci siyaseti ile aynı yüzyılın son yarısında, yaklaşık 150 yıl süren kendi devletlerini kurmuştu. Batlıların "İslam Bolşevikleri" dedikleri Karmatiler, Mazdekizm'den alınıp geliştirilen komünistik düzeni, kurdıkları kale-kentlerinde uygulamışlardır. Aleviliğin Babai siyasetinin de amaçladığı düzen farklı değildi..